

สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่เป็นลูกจ้างบริษัทรับเหมาทำความสะอาด
สะอาด : กรณีศึกษาพนักงานที่ทำงานในเขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



นางสาวอัจฉราพรรณ พลสิงห์

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเคหะพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ ภาควิชาเคหะการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

LIVING CONDITIONS OF CLEANING STAFFS OF CLEANING SERVICE COMPANIES : A CASE
STUDY OF STAFFS WORKING AT EDUCATION ZONE OF CHULALONGKORN UNIVERSTIY



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Housing Development Program in Housing and Real

Estate Development
Department of Housing
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University

Academic Year 2017

Copyright of Chulalongkorn University



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่เป็น
ลูกจ้างบริษัทรับเหมาทำความสะอาด : กรณีศึกษา
พนักงานที่ทำงานในเขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

โดย

นางสาวอัจฉราพรรณ พลสิงห์

สาขาวิชา

การพัฒนาที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษรา โปวาทอง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนนัฐติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉวีวรรณ เค้นไพบูลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษรา โปวาทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์)

.....กรรมการ
(ดร. พรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี ทายตะคุ)

อัจฉราพรรณ พลสิงห์ : สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่เป็นลูกจ้างบริษัทรับเหมาทำความสะอาด : กรณีศึกษาพนักงานที่ทำงานในเขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (LIVING CONDITIONS OF CLEANING STAFFS OF CLEANING SERVICE COMPANIES : A CASE STUDY OF STAFFS WORKING AT EDUCATION ZONE OF CHULALONGKORN UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. บุษรา โพวาทอง, 142 หน้า.

พนักงานทำความสะอาดเป็นเป็นแรงงานสำคัญที่มีอัตราการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แต่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อยซึ่งมักจะประสบปัญหาด้านการอยู่อาศัยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมสภาพที่อยู่อาศัย และปัญหาในการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดของบริษัทเอกชนที่ทำงานในพื้นที่เขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 125 ตัวอย่าง และสำรวจสภาพที่อยู่อาศัยจำนวน 19 ตัวอย่าง วิเคราะห์ผลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 86 ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 67 ส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี มีรายได้โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 9,000-10,000 บาท ส่วนมากใช้เวลาเดินทางมาทำงานไม่เกิน 30 นาทีและมีที่พักอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นในมากที่สุดร้อยละ 75 ส่วนมากมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยมากกว่า 1 ปี 2) ความแตกต่างระหว่างชาวไทยและต่างด้าว คือ คนไทยอยู่ในช่วงอายุที่สูงกว่าต่างด้าว มีช่วงรายได้สูงกว่า ที่พักอาศัยไกลจากแหล่งงานมากกว่า มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยนานกว่า และมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายแตกต่างกันคือ ค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด 3 ลำดับของคนไทยคือ ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัยและชำระหนี้รายเดือน ของต่างด้าวคือ ค่าอาหาร เงินส่งกลับภูมิลำเนา และค่าที่อยู่อาศัย 3) ประเภทหน่วยพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ส่วนมากเป็นห้องแบ่งเช่าภายในบ้านหรืออาคารพาณิชย์ร้อยละ 70 กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยส่วนมากเป็นแบบเช่าร้อยละ 90 ทั้งนี้ทำการสำรวจหน่วยที่อยู่อาศัยประเภทห้องแถว อาคารพาณิชย์แบ่งเช่าและบ้านแบ่งเช่า แบ่งรูปแบบหน่วยพักเป็น 4 รูปแบบคือ 1.มีห้องน้ำและห้องครัวในตัว 2.มีห้องน้ำในตัว 3.มีระเบียงในตัว และ 4.มีเพียงห้องนอนประสงค์ไม่มีการแบ่งกันพื้นที่ใช้สอยอื่น ขนาดพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 4.84 ตร.ม.ต่อคน พื้นที่ที่ใหญ่ที่สุด 10.1 ตร.ม.ต่อคน เล็กที่สุด 2.74 ตร.ม. ต่อคน มีค่าเช่าเฉลี่ย 1,159 บาทต่อคน บาท ค่าเช่าแพงที่สุด 3,000 บาทต่อคน ถูกที่สุด 750 บาทต่อคน 4) ด้านกายภาพเปรียบเทียบสภาพที่อยู่อาศัยกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ในด้านขนาดพื้นที่ใช้สอย ความกว้างของทางสัญจร บันได ความสูงของฝ้าเพดาน ขนาดห้องน้ำ พื้นที่ช่องเปิดระบายอากาศ พบว่าส่วนใหญ่ลักษณะทางกายภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อย่างไรก็ตามด้านคุณภาพที่อยู่อาศัยเปรียบเทียบกับเกณฑ์สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งหมดทุกตัวชี้วัด 5) ปัญหาอุปสรรคของการอยู่อาศัย ประกอบด้วยครัวเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร พื้นที่ใช้สอยคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานสภาพที่อยู่อาศัยไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรกไม่ถูกสุขลักษณะ ถูกรบกวนจากมลพิษ ไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติ และไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มพนักงานทำความสะอาดทั้งคนไทยและต่างด้าวมียารายได้น้อย มักจะเช่าที่อยู่อาศัยอยู่ไกลแหล่งงาน ซึ่งที่อยู่อาศัยเหล่านี้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานและประสบปัญหาในการอยู่อาศัย งานวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณากำหนดนโยบายช่วยเหลือด้านคุณภาพที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองต่อไป

ภาควิชา เคหการลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การพัฒนาที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5973314325 : MAJOR HOUSING AND REAL ESTATE DEVELOPMENT

KEYWORDS: ACCOMMODATION / CLEANERS / LOW-INCOME EARNERS

ATCHARAPAN PHOLSING: LIVING CONDITIONS OF CLEANING STAFFS OF CLEANING SERVICE COMPANIES :
A CASE STUDY OF STAFFS WORKING AT EDUCATION ZONE OF CHULALONGKORN UNIVERSTIY. ADVISOR:
ASST. PROF. BUSSARA POVATONG, Ph.D., 142pp.

Although cleaners are considered a major workforce and are in high demand in Bangkok, like other low-income earners, they have been experiencing housing problems. This study, therefore, aimed to investigate the socio-economic conditions, living conditions and housing problems of cleaners who work in Chulalongkorn University. The data were collected using two sets of tools – a structured interview form and a housing survey form. One hundred and twenty five participants were interviewed, and 19 houses were surveyed.

The findings revealed that 1) a large number of participants were female. Most of them were 50 – 59 years old, with average income of 9,000 – 10,000 baht a month. It took them less than 30 minutes to commute, and 75% of them stayed in Bangkok and had lived at the same residence for more than 1 year. 2) Regarding ethnic groups, the Thai participants were older, earned more income, lived further away from the university, and had lived at their place of residence longer than the foreign participants. As for expenses, the Thai participants spent most of their income on food, followed by rent and monthly debts, while the foreign participants likewise spent the most on food, followed by savings to be sent home, and rent. 3) As far as types of accommodation are concerned, 70% of the accommodation comprised a room-for-let in a house or a commercial building, and 90% of the participants rented their accommodation. The accommodation can be divided into 4 types 1. a room with a bathroom and a kitchen, 2. a room with a bathroom, 3. a room with a balcony and 4. a multi-functional room without dividers. The average functional area was 4.84 square meters per person. The largest functional area totaled 10.1 square meters per person while the smallest was 2.74 square meters. The average monthly rent was 1,159 baht a person. The highest rent was 3,000 baht per person per month, while the lowest was 750 baht a person. 4) In terms of physical comparison between the housing in the study and standard housing for low-income earners, with regard to functional area, width of thoroughfare, stairs, height of ceiling, size of bathroom, and open space for ventilation, most of the physical housing in the study was substandard. The quality of this housing was also below all of the indicators stated in the basic necessities criteria. 5) The housing problems found in the study included insecure living conditions, restricted functional area, untidy and unsanitary living space, pollution, a lack of preventive measures for accidents and natural disasters, and no safety in life and property.

It can be concluded that both Thai and foreign cleaners have problems with their accommodation; they primarily rent accommodation near their working sites that is generally substandard. This research, as a result, can benefit those who are involved in launching plans to standardize accommodation for low-income earners in urban areas.

Department: Housing Student's Signature

Field of Study: Housing and Real Estate Development Advisor's Signature

Academic Year: 2017

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยการสนับสนุนจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.บุษรา โปวาททอง ที่ให้คำแนะนำตั้งแต่การคิดหัวข้อวิทยานิพนธ์ตามความถนัดและความสนใจ แนวคิด วิธีการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ รวมไปถึงการให้กำลังใจ ความใส่ใจ ความเข้าอกเข้าใจ ตลอดการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ฉวีวรรณ เต๋นไพบูรณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์ ผศ.ดร.ดุขฎิ ทายตะคุ และ อาจารย์ดร.พรสรร วิเชียรประดิษฐ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลามาเป็นคณะกรรมการสอบ ทั้งยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ นำมาปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกายภาพอาคารและหัวหน้าพนักงานทำความสะอาดทุกคณะ หน่วยงาน และสถาบัน ในพื้นที่เขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ เสียสละเวลาให้สอบถามข้อมูล ประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง และอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ช่วยให้วิทยานิพนธ์ดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัด เรื่องการเข้าถึงข้อมูล

ขอขอบพระคุณพนักงานทำความสะอาดในพื้นที่เขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในวิทยานิพนธ์นี้ ที่เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ และบางรายกรุณาให้เข้าไปสำรวจที่อยู่อาศัยจนได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างสูงสุด

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.บุษรา โปวาททอง ที่ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนๆและครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนต่างๆ และเป็นกำลังใจเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
สารบัญแผนภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในงานวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
1.5 ขอบเขตในการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่น (Immigration Theory).....	9
2.2 การตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย.....	10
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับผู้มีรายได้น้อย	13
2.4 กฎหมายและมาตรฐานที่อยู่อาศัย	15
2.5 ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม	19
2.6 กฎหมายแรงงาน.....	20

2.7 งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	38
3.2 การเลือกพื้นที่ศึกษา.....	39
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
3.6 แผนดำเนินการวิจัย.....	47
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	49
4.1 ลักษณะทางสังคม	49
4.2 ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง.....	51
4.3 ลักษณะการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง	52
4.4 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง	54
4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และการเดินทาง.....	56
4.7 การวิเคราะห์รูปแบบหน่วยพักอาศัยร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย	78
4.8 ปัญหาอุปสรรคในการอยู่อาศัย.....	84
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	86
5.1 สรุปผลวิจัย	86
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	91
5.3 ข้อค้นพบที่สำคัญ.....	96
5.4 ข้อเสนอแนะ	97
.....	99
รายการอ้างอิง	99

ภาคผนวก..... 102

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 141



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

บทที่ 3

ภาพที่ 3.1 แผนที่เขตพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกสีอาคารตามการใช้งาน ..	41
ภาพที่ 3.2 แผนที่แสดง คณะ สถาบัน และอาคารที่สุ่มเลือกเก็บข้อมูล.....	43

บทที่ 4

ภาพที่ 4.1 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 3 พื้นที่คือ ห้องนอน ห้องน้ำห้องส้วม และ ห้องครัว.....	63
ภาพที่ 4.2 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่คือ ห้องนอนและห้องน้ำ	63
ภาพที่ 4.3 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่คือ ห้องนอนและระเบียง	64
ภาพที่ 4.4 หน่วยที่อยู่อาศัยที่มีเพียงห้องนอนอย่างเดียว	64
ภาพที่ 4.5 ห้องแถวรหัส TH-01.....	65
ภาพที่ 4.6 ห้องแถวรหัส MOU-01.....	65
ภาพที่ 4.7 ห้องแถวรหัส MOU-03.....	66
ภาพที่ 4.8 บ้านแบ่งเช่ารหัส TH-02.....	66
ภาพที่ 4.9 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-02.....	67
ภาพที่ 4.10 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-04.....	67
ภาพที่ 4.11 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-07.....	68
ภาพที่ 4.12 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-09.....	68
ภาพที่ 4.13 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-03.....	69
ภาพที่ 4.14 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-04.....	69
ภาพที่ 4.15 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-05.....	70
ภาพที่ 4.16 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-06.....	70
ภาพที่ 4.17 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-07.....	71
ภาพที่ 4.18 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-08.....	71

ภาพที่ 4.19 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-09..... 72

ภาพที่ 4.20 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า TH-10..... 72

ภาพที่ 4.21 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า MOU-05 73

ภาพที่ 4.22 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า MOU-06 73

ภาพที่ 4.23 อาคารพาณิชย์แบ่งเช่า MOU-08 74



สารบัญตาราง

บทที่ 1

ตารางที่ 1.1 งานที่ทำมากที่สุด 3 ลำดับแรกของชาวต่างชาติสัญชาติ เมียนมา ลาวและกัมพูชา..... 4

ตารางที่ 1.2 ขนาดพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกตามประโยชน์ใช้สอย 5

บทที่ 2

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานเนื้อที่ห้องเล็กที่สุด และความกว้างต่ำสุดของห้องส่วนมิดชิด 16

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานเนื้อที่ห้องเล็กที่สุด และความกว้างต่ำสุดของห้องส่วนนอกประสงค์..... 16

ตารางที่ 2.3 มาตรฐานความกว้างประตูภายนอก 17

ตารางที่ 2.4 มาตรฐานความกว้างประตูภายนอก 18

ตารางที่ 2.5 รายละเอียดหมวดที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อม 19

ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศและภาค..... 24

ตารางที่ 2.7 จำนวนและร้อยละของประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อย ในเมือง 19 จังหวัดที่มีอายุ ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่สำเร็จ และภาค 25

ตารางที่ 2.8 เปรียบเทียบประเด็นสำคัญ 36

บทที่ 3

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร..... 42

ตารางที่ 3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 42

ตารางที่ 3.3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 42

ตารางที่ 3.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 43

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 46

ตารางที่ 3.6 แผนดำเนินการวิจัยเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน 2560 47

ตารางที่ 3.7 แผนดำเนินการวิจัยเดือนธันวาคม 2560 - มีนาคม 2561 47

ตารางที่ 3.8 แผนดำเนินการวิจัยเดือนเมษายน 2561 - กรกฎาคม 2561 48

บทที่ 4

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	50
ตารางที่ 4.2 ภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่าง	52
ตารางที่ 4.3 การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง	53
ตารางที่ 4.4 ด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง	55
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และการเดินทาง	57
ตารางที่ 4. 6 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งและรูปแบบที่อยู่อาศัย	59
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลที่ตั้งและประเภทชุมชน	61
ตารางที่ 4.8 องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอย	62
ตารางที่ 4.9 ค่าสีที่แทนในแต่ละประเภทพื้นที่ใช้สอย	64
ตารางที่ 4.10 แสดงกิจกรรมการอยู่อาศัยที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ทั้ง 19 หลัง	74
ตารางที่ 4.11 แสดงสัดส่วนหน่วยที่อยู่อาศัยต่อการใช้ห้องน้ำรวม	76
ตารางที่ 4.12 ข้อมูลพื้นฐานที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจแบ่งตามลักษณะที่อยู่อาศัย	77
ตารางที่ 4.13 พื้นที่ใช้สอยเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำ	79
ตารางที่ 4.14 ความสูงฝ้าเพดาน	80
ตารางที่ 4.15 ขนาดและระยะหย่องน้ำ	81
ตารางที่ 4.16 ระยะความกว้างทางสัญจรและบันได	83
ตารางที่ 4.17 ร้อยละของพื้นที่ช่องเปิดต่อพื้นที่ห้อง	84

บทที่ 5

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบลักษณะลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม	91
ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบระดับการศึกษาที่สำเร็จ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม	91
ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบช่วงรายได้ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม	92
ตารางที่ 5. 4 ระยะและรายละเอียดตามมาตรฐานที่อยู่อาศัย	94

สารบัญแผนภูมิ

บทที่ 1	
แผนภูมิที่ 1.1 สัดส่วนแรงงานจำแนกตามลักษณะงาน.....	2
แผนภูมิที่ 1.2 การเปรียบเทียบความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรม	2
แผนภูมิที่ 1.3 สถิติจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนธุรกิจการบริการทำความสะอาดทั่วไปของตัว อาคาร.....	3
แผนภูมิที่ 1.4 สถิติทุนจดทะเบียนธุรกิจการบริการทำความสะอาดทั่วไปของอาคาร	4
บทที่ 2	
แผนภูมิที่ 2.1 ร้อยละของอาชีพประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด ที่มีอายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 5 อันดับแรก จำแนกตามภาค.....	26
แผนภูมิที่ 2.2 ร้อยละของประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัดที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทำงานจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อสัปดาห์ และภาค	26
แผนภูมิที่ 2.3 ร้อยละของลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด จำแนกตามภาค	27
แผนภูมิที่ 2.4 สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย.....	28
บทที่ 4	
แผนภูมิที่ 4.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายรายเดือน	56
บทที่ 5	
แผนภูมิที่ 5.1 สรุปรูปจำนวนที่อยู่อาศัยที่ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่อาศัย	95

สารบัญแผนภาพ

บทที่ 2

แผนภาพที่ 2.1 แสดงลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย 15

แผนภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย 15

บทที่ 3

แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 38

แผนภาพที่ 3.2 ลักษณะการจัดจ้างบริษัทรับเหมาทำความสะอาด 40

แผนภาพที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย 45



บทที่ 1

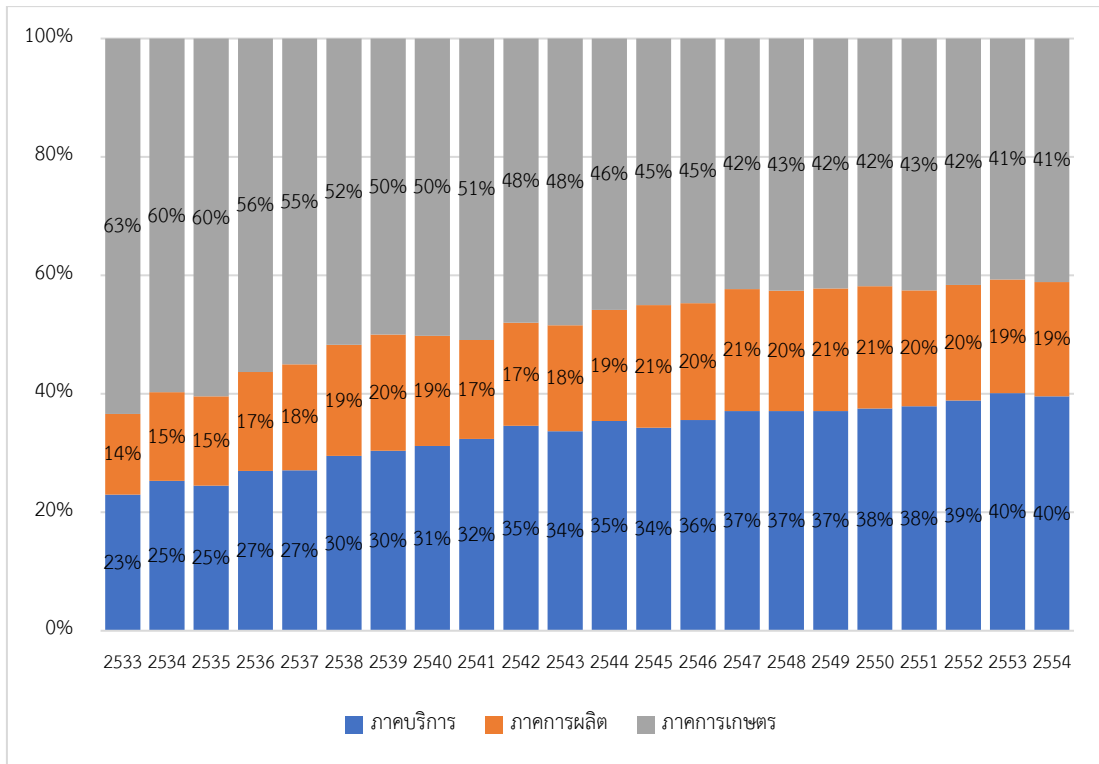
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

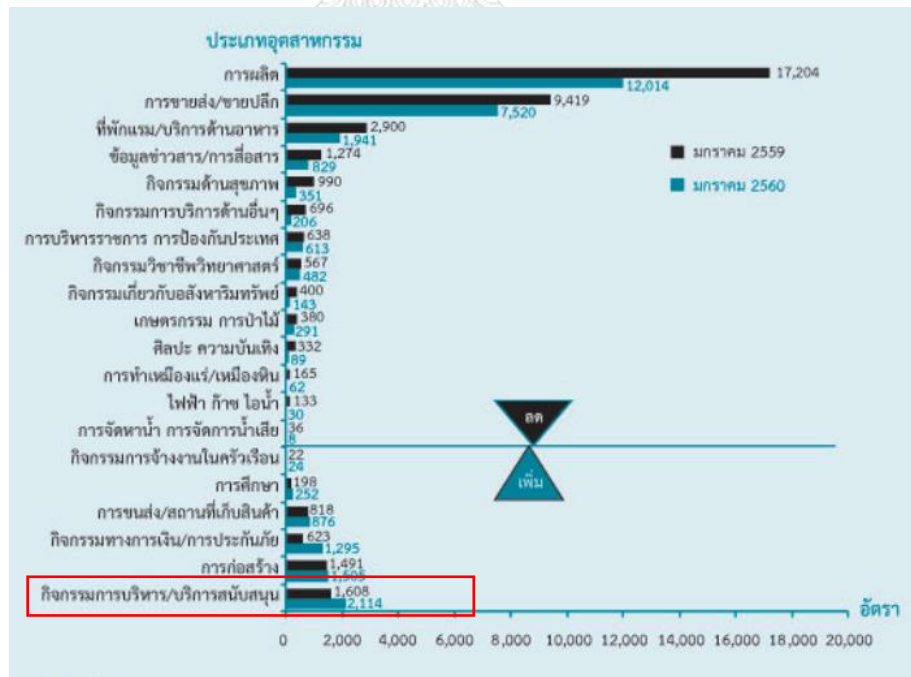
ปัญหาผู้มีรายได้น้อยที่ต้องอาศัยอยู่ในเมืองหรือคนจนเมือง (Urban Poor) เป็นปัญหาที่หลายประเทศต้องเผชิญ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ที่มีมีการพัฒนาในลักษณะเมืองโตเดี่ยว ที่ซึ่งเมืองและชนบทมีความแตกต่างกันของความเจริญทางด้านต่างๆอย่างมาก เกิดช่องว่างการพัฒนา ระหว่างเมืองและชนบทส่งผลให้ต้องเผชิญกับภาวะการณเป็นเมืองที่เกินระดับ คือ มีประชากรจำนวนมากเกินกว่าที่จะอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระบบสังคมและเศรษฐกิจของเมือง ส่งผลให้เกิดกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยเป็นจำนวนมากในเมือง รวมถึงปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ การเกิดขึ้นของปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยหรือคนจนในเมือง เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่มีทรัพยากร หรือเข้าถึงแหล่งทรัพยากรต่างๆที่ใช้แก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะแตกต่าง จากกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่สูงกว่าหรือมั่นคงกว่า ผู้ซึ่งสามารถครอบครองทรัพยากรและเข้าถึงแหล่ง ทรัพยากรที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกระบวนการกลายเป็นเมืองที่เกินระดับได้ (เดชา สังฆวรรณ และรุ่งนภา เทพภาพ, 2553)

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าโครงสร้างการจ้างงานในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2533-2554 แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนแรงงานภาคบริการ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 23 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39.6 ในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่สัดส่วนแรงงานภาคการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และภาคการเกษตรมีสัดส่วนแรงงานลดลงอย่างชัดเจน

จากข้อมูลการสำรวจจำนวนแรงงานอุตสาหกรรมบริการและบริการสนับสนุน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 7,118 บาท/เดือน รายได้นี้สูงเป็นอันดับที่ 13 ของอุตสาหกรรมทั้งหมด 21 ประเภท แต่ยังคงต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยทุกอุตสาหกรรมอยู่ 2,420 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 22 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) จันทนา เบญจทรัพย์ (2540)พบว่าครอบครัวพนักงานทำความสะอาดมีรายได้โดยเฉลี่ย 9,931.47 บาท ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง ดังที่บรรณโสภิษฐ์ เมฆวิชัยและคณะ (2549) จัดกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมืองที่มีรายได้ประจำจะมีรายได้อยู่ที่ 6,501-15,000 บาทต่อเดือน การที่มีรายได้น้อยแต่ต้องทำงานในเขตพื้นที่เมืองซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของแรงงานเหล่านี้

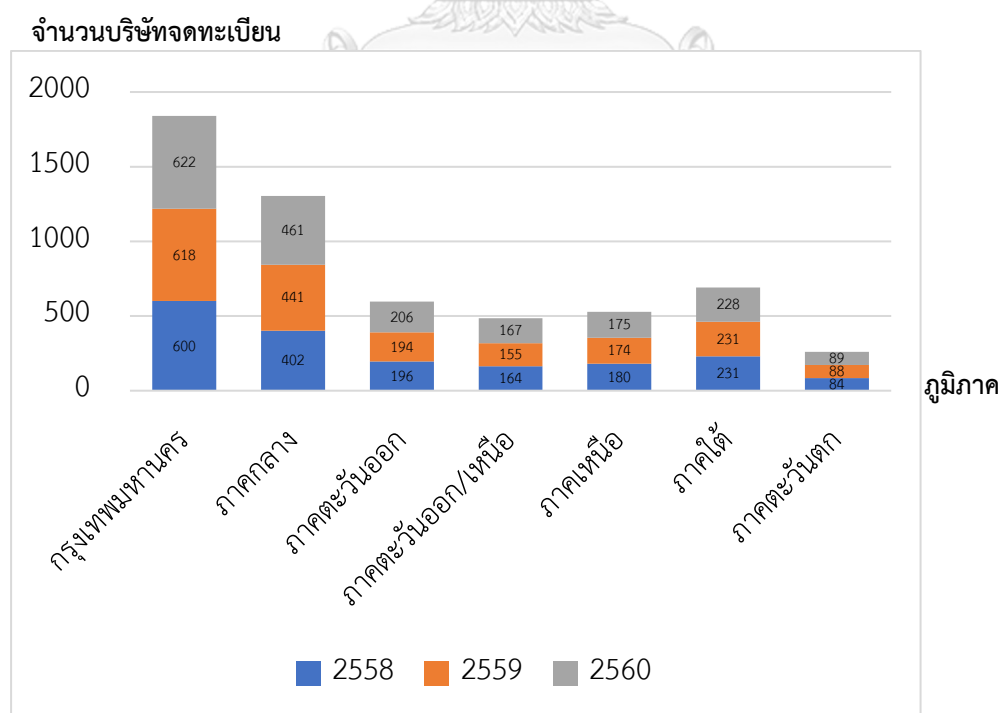


แผนภูมิที่ 1. 1 สัดส่วนแรงงานจำแนกตามลักษณะงาน
ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำแผนภูมิโดยผู้วิจัย



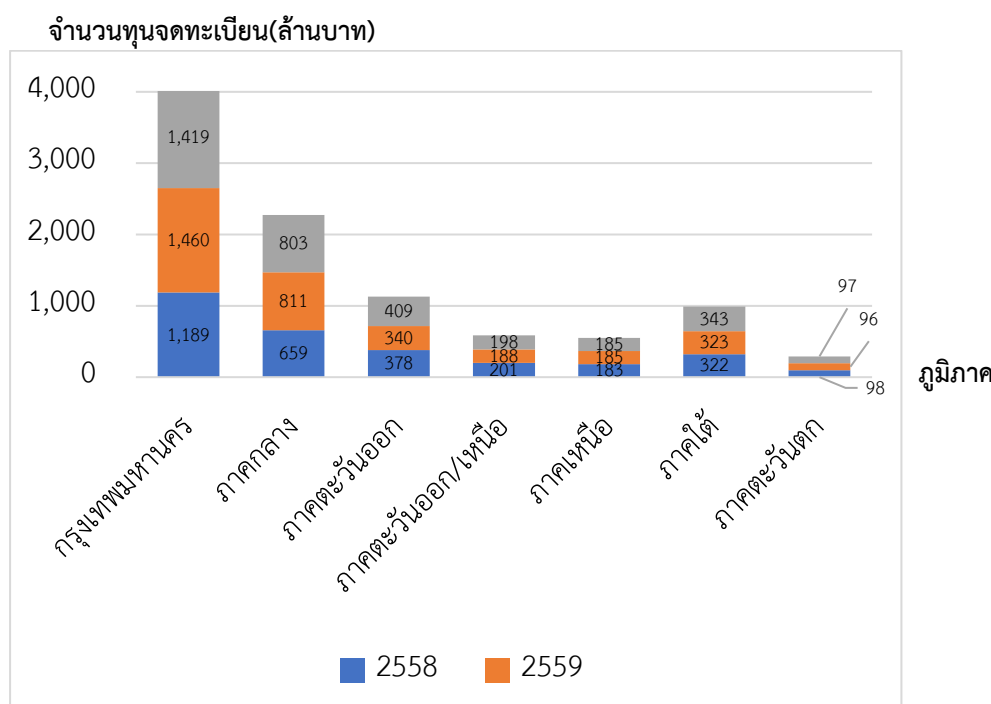
แผนภูมิที่ 1.2 การเปรียบเทียบความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรม
ที่มา : กลุ่มงานวิเคราะห์และวิจัยกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน (2560)

กลุ่มงานวิเคราะห์และวิจัยกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน (2560) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความต้องการแรงงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ข้อมูล ณ เดือนมกราคมปี 2559 และเดือนมกราคม 2560 พบว่าอุตสาหกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนมีปริมาณความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นสูงที่สุด ประกอบไปด้วย 49 กิจกรรมย่อยเช่น กิจกรรมการให้เช่า กิจกรรมการจ้างงาน กิจกรรมของตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว การจัดหาเที่ยว การบริการสำรอง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การบริการรักษาความปลอดภัยและการสืบสวน กิจกรรมการบริการสำหรับอาคารและภูมิทัศน์ การบริการทำความสะอาดสอาดทั่วไปของตัวอาคาร เป็นต้น ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2560) ปี 2560 การบริการทำความสะอาดสอาดทั่วไปของตัวอาคารมีมูลค่าสูงถึง 1,419 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32 ของอุตสาหกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน นอกจากนี้ จากสถิติการจดทะเบียนธุรกิจทำความสะอาดปี 2558-2559 พบว่าจังหวัดที่มีการจดทะเบียนมากที่สุดคือกรุงเทพมหานคร และในภาพรวมทั้งประเทศ ธุรกิจทำความสะอาดมีการจดทะเบียนเพิ่มมากขึ้นจาก 1,857 แห่ง ในปี 2558 เป็น 1,948 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ภายในระยะเวลา 2 ปี ในปี 2560 สถิติทุนจดทะเบียนมีมูลค่ามากขึ้นจาก 3,000 ล้านบาท เป็น 3,454 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14 ภายในระยะเวลา 2 ปี จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าความต้องการแรงงานด้านบริหารและบริการสนับสนุนต้องการแรงงานสูงขึ้นโดยเฉพาะแรงงานที่สนับสนุนการทำธุรกิจทำความสะอาด ซึ่งกลุ่มแรงงานที่สำคัญของธุรกิจนี้คือ พนักงานทำความสะอาด



แผนภูมิที่ 1.3 สถิติจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนธุรกิจบริการทำความสะอาดทั่วไปของตัวอาคาร
ที่มา : ข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์

จัดทำแผนภูมิโดยผู้วิจัย



แผนภูมิที่ 1.4 สถิติทุนจดทะเบียนธุรกิจบริการทำความสะอาดทั่วไปของอาคาร
ที่มา : ข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์
จัดทำแผนภูมิโดย ผู้วิจัย

จากข้อมูลการสำรวจจำนวนแรงงาน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2554 จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนมีแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบจำนวน 489,100 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ของอุตสาหกรรมทั้งหมด 21 ประเภท โอวาท วรรณสกุล ประธานชมรมผู้ประกอบการรักษาความสะอาด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานกลุ่มทำความสะอาดว่า แรงงานต่างด้าวคิดเป็นร้อยละ 10 ของแรงงานทำความสะอาดนอกนั้นเป็นแรงงานไทยร้อยละ 90 ข้อมูล กรมการจัดหางาน (2560) ณ เดือนกันยายน แรงงาน 3 สัญชาติ คือ เมียนมา ลาวและกัมพูชา ได้รับอนุญาตทำงานตาม มาตรา 9 จำนวนทั้งสิ้น 1,563,269 คน สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 งานที่ทำมากที่สุด 3 ลำดับแรกของชาวต่างชาติสัญชาติ เมียนมา ลาวและกัมพูชา

ประเภทพิสูจน์สัญชาติ		ประเภทนำเข้าตาม MOU	
งานที่ทำมากที่สุด 3 ลำดับแรก	จำนวน	งานที่ทำมากที่สุด 3 ลำดับแรก	จำนวน
1) กิจการก่อสร้าง	181,596	1) กิจการก่อสร้าง	89,138
2) กิจการเกษตรและปศุสัตว์	142,646	2) กิจการการให้บริการต่างๆ	81,413

ประเภทพิสูจน์สัญชาติ		ประเภทนำเข้าตาม MOU	
3) กิจกรรมการให้บริการต่างๆ	138,748	3) กิจกรรมต่อเนื่องการเกษตร	76,217

กลุ่มแรงงานที่ทำงานด้านบริการโดยเฉพาะกลุ่มพนักงานทำความสะอาด ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ทำงานในพื้นที่เมือง ตามอาคารสำนักงาน อาคารชุด โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า สถาบันการศึกษา เป็นต้น และเขตปทุมวันเป็นเขตที่มีแหล่งงานจำนวนมากหนึ่งในนั้นคือพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตปทุมวัน ซึ่งเป็นเขตพาณิชย์กรรม และศูนย์กลางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร(บัณฑิต จุฬาลงกรณ์ และเสรีชัย โชติพานิช, 2547) พื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกตามประโยชน์ใช้สอยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1.2 ขนาดพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกตามประโยชน์ใช้สอย

ประเภทการใช้สอย	พื้นที่ (ตารางเมตร)	ร้อยละ
1. การศึกษา	945,916.69	50.4
1.1 เขตการศึกษา	536,796.69	28.6
1.2 เขตกลางเพื่อการบริหารและบริการ	272,480.00	14.5
1.3 เขตที่พักอาศัย	136,640.00	7.3
2. ส่วนราชการอื่นยืมใช้	337,607.91	18.0
3. ส่วนผลประโยชน์	592,000.00	31.6
รวมที่ดินในเขตปทุมวัน	1,875,524.60	100.0

ที่มา : สำนักบริหารยุทธศาสตร์และการงบประมาณ (2558)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนอาคารทั้งหมด 207 อาคาร พื้นที่อาคารรวม 925,070 ตร.ม. มีทั้งคณะ หน่วยงาน สถาบันและสำนักต่างๆ รวมทั้งหมด 42 แห่ง (สำนักบริหารระบบกายภาพ, 2559) จำนวนนิสิตทั้งสิ้นจำนวน 36,925 คน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560) มีพนักงานทั้งหมด 7,966 คน พนักงานแบ่งเป็น 2 สายงานหลักคือสายวิชาการ และสายปฏิบัติการ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560) แสดงให้เห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่ใจกลางเมือง นอกจากจำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยฯ ดังกล่าวยังมีพนักงานทำความสะอาดที่มหาวิทยาลัยทำการจัดจ้างผ่านทางบริษัททำความสะอาดอีกต่อหนึ่ง โดยเป็นสัญญาปีต่อปี ซึ่งการจัดจ้างนี้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารทรัพยากรกายภาพ คือ การทำความสะอาดอาคาร โดยจากการศึกษาเรื่องระบบบริหารอาคารในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดย บัณฑิต จุฬาลงกรณ์ และเสรีชัย โชติพานิช (2547) พบว่าค่ารักษา

ความสะอาดของอาคารคิดเป็นร้อยละ 20 ของสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่างๆภายในอาคาร เป็นค่าใช้จ่ายที่สูงเป็นอันดับที่ 2 รองจากค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค (น.51) โดยที่ค่ารักษาความสะอาดแปรผันโดยตรงกับพื้นที่อาคารคือเมื่อมีพื้นที่อาคารมากค่าทำความสะอาดก็มากตามไปด้วย (น.53)

จากที่กล่าวมาแล้วว่ามีความต้องการแรงงานภาคบริการมากขึ้น ธุรกิจทำความสะอาดกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่รายได้เฉลี่ยของพนักงานทำความสะอาดยังอยู่ในเกณฑ์ผู้มีรายได้น้อยในเมือง ในขณะที่อาคารมีความต้องการการดูแลด้านกายภาพโดยเฉพาะการทำความสะอาด แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ผ่านมายังไม่มีใครศึกษาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับพนักงานทำความสะอาดซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจว่าเมื่อเมืองเจริญขึ้น มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างมากขึ้น ยิ่งจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาความสะอาดซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางการบริหารกายภาพอาคาร แรงงานประเภทพนักงานทำความสะอาดจึงมีแนวโน้มว่าจะอาศัยอยู่ในเมือง อันจะส่งผลต่อค่าครองชีพและราคาที่อยู่อาศัยที่สูงตามมา และเนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ใจกลางย่านธุรกิจของกรุงเทพมหานคร มีความต้องการในการบริหารทรัพยากรกายภาพให้อยู่ในสภาพดี มีการพัฒนาและก่อสร้างอาคารอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ในสถานการณ์เช่นนี้พนักงานทำความสะอาดเหล่านี้จะมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการอยู่อาศัยเป็นอย่างไรและมีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างพนักงานคนไทยและคนต่างด้าว ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทั้งภาครัฐและเอกชน แหล่งงานทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริษัทผู้ว่าจ้างพนักงานทำความสะอาด และเป็นประโยชน์ต่อพนักงานทำความสะอาดอีกด้วย

1.2 คำถามในงานวิจัย

- 1) พนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นคนไทยและต่างด้าวในสัดส่วนเท่าใด
- 2) พนักงานทำความสะอาดดังกล่าว มีสภาพการอยู่อาศัย รวมถึงมีลักษณะทางเศรษฐกิจและ สังคม อย่่างไร แตกต่างกันหรือไม่ ระหว่างกลุ่มคนไทยและต่างด้าว
- 3) พนักงานเหล่านี้มีอุปสรรคหรือปัญหาในการอยู่อาศัยหรือไม่อย่างไร และมีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างคนไทยและต่างด้าว

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม และการอยู่อาศัย ของพนักงานทำความสะอาดทั้งคนไทยและต่างด้าวที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) เพื่อศึกษาสภาพที่อยู่อาศัยรวมถึงอุปสรรคและปัญหาในการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดดังกล่าว

3) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาด ระหว่างคนไทยและต่างด้าว

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) สภาพที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะของอาคารบ้านเรือน หรือที่ที่จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกและความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัวของผู้พักอาศัย

2) การอยู่อาศัยหมายถึง การใช้ชีวิตภายในที่อยู่อาศัย ประกอบไปด้วย พื้นที่ กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้

3) พนักงานทำความสะอาดชาวต่างด้าว หมายถึง พนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ให้หมายรวมถึง พนักงานที่เป็นชาวเมียนมา ชาวลาว และชาวกัมพูชา

4) ผู้มีรายได้น้อยหมายถึง ผู้ที่มีรายได้ประจำหรือไม่ประจำอยู่ที่ 6,501 - 15,000 บาท/เดือน

1.5 ขอบเขตในการศึกษา

แบ่งเป็น 3 เรื่องคือ ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านเวลามีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร พนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่ดังกล่าวทั้งชาวไทยและต่างด้าวโดยแบ่งประชากรตามการจัดกลุ่มอาคารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ 1) คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน 2) สำนักงานมหาวิทยาลัย 3) ที่พัก หอพัก 4) อาคารสถาบันศูนย์วิทยาลัย 5) อาคารเรียนรวม

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพที่อยู่อาศัย ของพนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องที่ศึกษาระหว่างข้อมูลของพนักงานคนไทยและพนักงานต่างด้าวว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

1.5.3 ขอบเขตด้านเวลา งานวิจัยครั้งนี้สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ในเวลาทำงาน ส่วนพนักงานทำความสะอาดสามารถเก็บข้อมูลได้ในช่วงเวลาพักเท่านั้นทำให้มีขอบเขตเวลาที่จะสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จคือเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2560 – มกราคม 2561 วิ สรุปผลการวิจัย เเคราะห์ นำเสนอต่อคณะกรรมการ และสิ้นสุดกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ภายในวันที่ 20 กรกฎาคม 2561

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ภาครัฐมีข้อมูลสนับสนุนในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ดังที่ฉบับร่างนี้มุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนเข้าถึงสิทธิในที่อยู่อาศัย มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ
- 2) บริษัทผู้ว่าจ้างและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับพนักงานทำความสะอาด
- 3) พนักงานทำความสะอาดทราบมีทางเลือกเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดคนอื่น



บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพที่อยู่อาศัย ปัญหาในการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดทั้งคนไทยและต่างด้าวที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง จึงศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่น
- 2.2 การตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับผู้มีรายได้น้อยในเมือง
- 2.4 กฎหมายและมาตรฐานที่อยู่อาศัย
- 2.5 กฎหมายแรงงาน
- 2.6 งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่น (Immigration Theory)

สุภางค์ จันทวานิช และคณะ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การย้ายถิ่นข้ามประเทศ (international migration) หมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมากข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพำนักอยู่ไปยังประเทศอื่น เพื่อดำรงชีวิตเป็นเวลายาวนานต่อเนื่อง เพื่อกิจกรรมที่ได้รับความตอบแทน โดยปกติหลักการสากลจะกำหนดว่าการดำรงชีวิตในอีกที่ หนึ่ง เป็นระยะเวลา 1 ปีนับเป็นการย้ายถิ่น (International Travel Regulations) การย้ายถิ่นอาจจำแนกได้ ตามสาเหตุเป็น 2 ชนิด คือ การย้ายถิ่นที่มีสาเหตุจากภัยธรรมชาติ (natural disaster) และการย้ายถิ่นที่มีสาเหตุจากภัยที่เกิดจากการกระทำหรือจากน้ำมือของมนุษย์ (manmade disaster) นอกจากนั้นยังจำแนกการย้ายถิ่นอีกแบบหนึ่ง คือ การย้ายถิ่นแบบที่ผู้ย้ายถิ่นสมัครใจย้ายถิ่นเอง (voluntary migration) และการย้ายถิ่นแบบที่ถูกบังคับให้ย้ายถิ่น (forced migration) ซึ่งได้แก่ การลี้ภัย (refugee)

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2560) สรุปรูปแบบการย้ายถิ่นของคนไทยว่ามีลักษณะเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราวมากกว่าการย้ายอย่างถาวร แม้ว่าแนวโน้มของผู้อพยพย้ายถิ่นประเภทหลังจะเพิ่มขึ้นก็ตาม รูปแบบการย้ายถิ่นของประชากรไทยมีทั้งการอพยพย้ายถิ่นข้ามเขตเกินกว่าหนึ่งจังหวัด การอพยพย้ายถิ่นไปยังจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง และการอพยพย้ายถิ่นจากจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ เข้าสู่กรุงเทพฯ จากข้อมูลยังพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นนั้น มาจากปัจจัย

ทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลผลักดันให้ประชากรย้ายออกได้แก่ ภูมิลำเนาเดิม ประสบปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เพาะปลูกไม่ได้การขาดแคลนโรงงานอุตสาหกรรมในชนบท เป็นต้น ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลดึงดูดให้ประชากรย้ายเข้าได้แก่ การขยายพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมและโครงการชลประทานที่สร้างขึ้นทำให้ปลูกพืชได้ผลผลิตสูงขึ้น และการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม การค้า และการคมนาคมยอมทำให้ประชากรย้ายถิ่นจากชนบทเข้าไปในเขตเมืองและเขตกรุงเทพฯ เพื่อหางานทำมากขึ้น ส่วนปัจจัยทางสังคมที่มีผลผลักดันได้แก่การเพิ่มประชากรในชนบทมีผลให้ที่ดินมีจำกัดทำให้ต้องอพยพย้ายจากถิ่นเดิมไปถิ่นอื่น และการที่ชาวนาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองทำให้ไม่มีความผูกพันกับที่ดินที่ตนทำกินซึ่งพบมากในบริเวณที่ราบภาคกลาง และความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งเกิดจากภาวะเศรษฐกิจและการเมืองทำให้ท้องที่บางแห่งมีภัยจากโจรผู้ร้ายผู้ก่อการร้าย และโจรเรียกค่าไถ่ เช่น บางท้องที่ในภาคใต้ส่วนปัจจัยทางสังคมที่ผลดึงดูด ได้แก่การอพยพติดตามสามีหรือภรรยาและการพัฒนาทางด้านบริการสังคมต่างๆในเมืองใหญ่ๆ โดยเฉพาะใน กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาชั้นสูงทำให้ประชากรยังทำงานและวัยเรียนย้ายเข้ามาหางานทำและศึกษาต่อมากขึ้น

2.2 การตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย

แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัย

ในด้านแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยไม่มีนักคิดและทฤษฎีหลายท่านเกี่ยวกับการเลือกทำเลที่ตั้งของที่พักอาศัยในหลายด้านซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ 3 ลักษณะคือ

1) การเลือกที่พักอาศัยโดยคำนึงถึงการเดินทางไปยังแหล่งบริการต่างๆโดยเฉพาะการเดินทางไปยังแหล่งงานซึ่งเป็นกิจกรรมการเดินทางที่เกิดขึ้นประจำจุดที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยในลักษณะต่างๆได้แก่

Kain อ้างถึงใน Carter (1981) กล่าวถึงปัจจัยด้านระยะทางไปยังแหล่งงานมีผลต่อที่ตั้งของที่พักอาศัยว่ามีความสัมพันธ์กับระดับรายได้กล่าวคือระยะทางในการเดินทางไปทำงานจะเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้ผู้ที่มีรายได้สูงจะมีที่ทำงานอยู่ในบริเวณศูนย์กลางเมืองและมีแนวโน้มในการเดินทางไปทำงานในระยะทางที่ไกลกว่าส่วนผู้ที่มีรายได้ต่ำจะเดินทางไปทำงานในระยะทางที่ใกล้กว่าและอาศัยอยู่ในบริเวณและงานโดยไม่คำนึงว่าแรงงานจะอยู่ในที่ใด

Brain อ้างถึงใน Carter (1981) มีแนวความคิดว่าที่ตั้งของที่พักอาศัยต้องมีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งบริการต่างๆโดยเฉพาะแหล่งงานยังมีการกระจายตัวของแหล่งงานก็จะยังมี

การกระจายตัวของที่พักอาศัยนอกจากสภาพครอบครัวก็มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของที่พักอาศัย โดยเฉพาะครอบครัวที่มีเด็กวัยต้องการที่พักอาศัยที่อยู่ใกล้โรงเรียน

(Needham, 2013) กล่าวว่า การปะทะสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆจะเป็นเหตุให้เกิดการรวมกลุ่มของกิจกรรมต่างๆขึ้น โดยเฉพาะในด้านที่พักอาศัยจะเกิดการรวมกลุ่มของที่พักอาศัยด้วย 2 สาเหตุคือ

- ความสะดวกสบายในการเข้าถึง (accessibility) ผู้อยู่อาศัยต้องการเดินทางอย่างสะดวกสบายไปยังที่ทำงาน ร้านค้า สถานศึกษา ซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้เป็นสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มกัน ดังนั้นที่พักอาศัยจึงมีแนวโน้มตั้งอยู่รอบรอบกลุ่มของสถานที่เหล่านี้

- การประหยัดจากภายนอก (External economy) การรวมกลุ่มกันของที่พักอาศัยจะช่วยให้เกิดการประหยัดจากการใช้สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆร่วมกัน เช่น ถนน สถานศึกษา สถานรักษาพยาบาล และบริการทางสังคมอื่นๆ

2) เลือกที่พักอาศัยโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปการเลือกที่พักอาศัยนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่ระดับรายได้ราคาหรือค่าเช่าที่พักอาศัยราคาที่ดินและค่าใช้จ่ายในการเดินทางโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน (journey to work costs) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยในลักษณะดังกล่าวได้แก่

Alonso อ้างถึงใน (Murphy, 1966) ได้อธิบายว่าการเลือกบริเวณที่พักอาศัยในเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งกับราคาที่ดิน กล่าวคือบริเวณศูนย์กลางธุรกิจของเมืองที่ดินจะมีราคาสูงในขณะที่เดียวกันที่ดินจะมีราคาลดลงตามระยะทางที่ห่างจากศูนย์กลางเมืองออกไปซึ่งเป็นผลทำให้ที่พักอาศัยมีราคาลดลงไปด้วยและราคาที่ดินยังคงแปรผกผันกับค่าขนส่งนั่นคือผู้ที่พักอาศัยในเขตชานเมืองที่ดินราคาถูกแต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ใจกลางเมืองซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนั้นสัมพันธ์กับรายได้และความสามารถในการทำงานนอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงรูปแบบของที่พักอาศัยที่สัมพันธ์กับขนาดครอบครัวความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและระยะทางระหว่างที่พักอาศัยกับสถานที่ทำงานด้วย

Lean and Brain (1974) มีแนวความคิดว่าผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีการเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัยแตกต่างกันโดยผู้ที่มีรายได้น้อยจะพยายามเลือกที่อยู่อาศัยใกล้กับที่ทำงานเพราะจะประหยัดค่าเดินทางโดยอาจเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าบ้านส่วนผู้ที่มีรายได้สูงสามารถเลือกที่อยู่อาศัยได้หลายประเภทโดยไม่ต้องสนใจว่าที่อยู่อาศัยกับที่ทำงานจะต้องมีความสัมพันธ์กันเพราะผู้ที่มีรายได้สูงสามารถเดินทางได้รวดเร็วโดยใช้เวลาเท่ากับผู้ที่มีการรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งงาน

(Richardson, 1978) กล่าวว่าบุคคลในกลุ่มที่เป็นเจ้าของที่พักอาศัยเอง (Owner occupier) ความพอใจที่มีต่อที่พักอาศัยส่วนทางด้านสภาวะแวดล้อมที่ได้คุณภาพตามที่ตัวเรือนปรารถนาและข้อจำกัดทางการเงินจะเป็นตัวแปรอิสระที่สำคัญที่สุดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางไปทำงานเป็น

ข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึง เพราะจะต้องมีระยะเวลาการเดินทางไปทำงานที่ไกลที่สุดในข้อจำกัดของเวลาเดินทางและอาจเป็นไปได้ว่าสำหรับกลุ่มรายได้แต่ละชั้นจะมีขีดสูงสุดสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อเดินทางไปทำงานด้วยทั้งนี้ไม่ว่าจะพิจารณาในด้านเศรษฐกิจ จิตวิทยาหรือทางกายภาพโดยทั่วไปผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านไม่ค่อยคิดที่จะย้ายที่อยู่บ่อยเหมือนผู้เช่า ถ้าไม่ต้องคำนึงถึงอายุหรือรายได้ผู้เช่าบ้านมีแนวโน้มที่จะย้ายที่อยู่มากกว่าผู้เป็นเจ้าของบ้านเอง

3) การเลือกที่พักอาศัยโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ตามวิธีการนับบทบาทค่าใช้จ่าย เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปทำงานลดลงเป็นเพียงข้อจำกัดภายนอกเท่านั้นแนวความคิดในการเลือกทำเลที่ตั้งที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมต่อการพักอาศัยมีดังนี้

Stegman (1969) เห็นถึงความสำคัญของคุณภาพที่ดีกว่าของที่พักอาศัยความสวยงามของสถานที่และสภาพแวดล้อมละแวกบ้านว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญสามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่ครัวเรือนเต็มใจเสียสละการอยู่ใกล้ศูนย์กลางเมืองได้ดีกว่าสมมติฐานว่าด้วยขนาดเนื้อที่เพื่อการอยู่อาศัยที่ใหญ่กว่าและชี้ให้เห็นด้วยว่าที่ดินใจกลางเมืองจะถูกใช้ในวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่เพื่อการพักอาศัยผลก็คือครัวเรือนจะออกไปซื้อที่ดินที่เหมาะสมสำหรับการพักอาศัยไกลจากใจกลางเมืองในราคาที่ต่ำกว่า

Wilson อ้างถึงใน Shillcox (2003) พบว่าผู้อยู่อาศัยจะเลือกละแวกบ้านที่ดีมากกว่าการเข้าถึงลักษณะละแวกบ้านเช่นความหนาแน่นน้อยความสวยงามมีสถานที่พักผ่อนและมีสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพนอกจากนี้ปัจจัยในการเลือกที่พักอาศัยเปลี่ยนไปตามอายุเช่นคนหนุ่มสาวจะเลือกที่พักใกล้กับสถานที่ทำงานและเพื่อนส่วนครอบครัวที่มีเด็กจะเลือกอยู่ใกล้กับเขตโรงเรียนที่ดีสำหรับผู้ที่เกษียณอายุและเลือกอาศัยอยู่ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวกทางสุขภาพสถานที่พักผ่อนและสถานที่ที่มีทัศนียภาพสวยงามมากกว่าในกลุ่มนี้การตัดสินใจเลือกที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งงานสักบาทน้อยลง

Harris อ้างถึงใน Perloff and Wingo Jr (2013) กล่าวว่าแนวโน้มของคนวัยในการออกไปอาศัยอยู่บริเวณนอกของเมืองสามารถอธิบายด้วยปัจจัยอื่น ๆ นอกจากการหาจุดเหมาะสม (optimizing) ระหว่างขนาดพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นและระยะทางไปทำงานที่สั้นลง เช่น ความพอใจของครัวเรือนต่อที่พักอาศัยจะสัมพันธ์กับสภาพที่อยู่อาศัยที่ดีสวยงามและบริเวณโดยรอบที่สะอาดมากกว่าจะสนใจเกี่ยวกับความหนาแน่นที่น้อยแต่ด้วยลักษณะของที่พักอาศัยดังกล่าวอาจพบได้เฉพาะบริเวณที่มีความสำคัญที่บ้านเรือนและที่อยู่อาศัยน้อยเท่านั้นในบางกรณีการที่ครัวเรือนที่ร่ำรวยอาศัยอยู่บริเวณชานเมืองอาจเป็นเพราะปรารถนาที่จะแยกตัวออกจากกลุ่มครัวเรือนที่มีลักษณะทางสังคมหรือฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกับตน

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยจากนักทฤษฎีและแนวคิดทั้งหลายสามารถสรุปได้ว่าการเลือกที่พักอาศัยควรพิจารณาถึง 2 ปัจจัยหลักได้แก่

- 1) ปัจจัยจากคุณสมบัติของที่ตั้งหรือพื้นที่โดยพิจารณาลักษณะกายภาพที่สำคัญสำคัญคือ
 - ความสะดวกในการเข้าถึงที่พักอาศัยจะผูกพันกับแรงงานที่อยู่ใกล้กับแรงงานและบริเวณที่เข้าไปรับบริการสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการได้ๆ
 - ราคาที่ดินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญในการเลือกที่พักอาศัยโดยผู้มีรายได้น้อยจะเลือกพักอาศัยในพื้นที่ที่มีราคาที่ดินและราคาเช่าถูก
- 2) ปัจจัยจากตัวบุคคลผู้เลือกที่พักอาศัย
 - รายได้ของผู้อยู่อาศัยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักอาศัยเมื่อผู้อยู่อาศัยมีรายได้มากขึ้นโอกาสในการเลือกแบบและขนาดของบ้านรวมทางเลือกที่ตั้งที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีกว่าย่อมมากขึ้นด้วย
 - ความพอใจและสถานะทางสังคมในการเลือกที่พักอาศัยของประชากรจะเลือกอยู่ในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมในทิศทางที่สอดคล้องกับวิถีทางดำเนินชีวิตและมีสภาพทางสังคมที่ใกล้เคียงกับตนเอง
 - สภาพครอบครัวความต้องการของคนในครอบครัวจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกที่พักอาศัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนอายุใด

ด้วยเงื่อนไขต่างๆทำให้การเลือกที่ตั้งของผู้อยู่อาศัยในสภาพจริงแตกต่างกันไปตามสภาพและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้อยู่อาศัย

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับผู้มีรายได้น้อย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549) อธิบายลักษณะผู้มีรายได้น้อยไว้ดังนี้

2.2.2 ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีรายได้น้อยในเมือง

- 1) กลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง หมายถึง กลุ่มผู้มีรายได้ในช่วงต่อไปนี้
 - 1.1) กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท
 - 1.2) กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 6,501 - 10,000 บาท
 - 1.3) กลุ่มผู้มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6,500 บาท
 - 2) ลักษณะอาชีพและรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย
 - 2.1) กลุ่มผู้มีรายได้ประจำ มีระดับรายได้ตั้งแต่ 6,501 - 15,000 บาทต่อเดือน
 - 2.2) กลุ่มผู้มีรายได้ไม่แน่นอน ซึ่งอาจมีระดับรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 6,500 บาทต่อเดือน
 - 2.3) กลุ่มนักเรียน นักศึกษา มีระดับรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 6,500 บาท บาทต่อเดือน
- #### 2.2.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมือง

การกำหนดลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยควรคำนึงถึงคุณลักษณะที่สำคัญคือ การมีที่อยู่อาศัยที่เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิต สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้ การที่มีที่อยู่อาศัยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยสามารถแบ่งเป็นรูปแบบที่อยู่อาศัย ลักษณะที่อยู่อาศัย และองค์ประกอบและขนาดพื้นที่ที่อยู่อาศัย ดังนี้

1) รูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยจำแนกได้ดังนี้

1.1) ที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด เช่น บ้านเดี่ยว บ้านแถว ตึกแถว เป็นต้น

1.2) อาคารพาณิชย์พักอาศัย ที่มีการแบ่งพื้นที่เช่าเพื่อการอยู่อาศัยบางส่วน

1.3) อาคารชุดราคาถูก สำหรับผู้ที่สามารถจ่ายค่าเช่าไม่เกิน 3,500 บาทต่อเดือน

1.4) เคหะชุมชนประเภทแฟลต รวมทั้งที่จัดสร้างโดยการเคหะแห่งชาติ

1.5) หอพัก/อพาร์ทเมนท์สำหรับผู้ที่สามารถจ่ายค่าเช่าไม่เกิน 3,500 บาทต่อเดือน (น.24)

3) ลักษณะที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมืองสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- ที่อยู่อาศัยชั่วคราว เป็นการอยู่อาศัยระยะสั้น (อยู่น้อยกว่า 5 ปี) แบบแนวราบ

- ที่อยู่อาศัยชั่วคราว เป็นการอยู่อาศัยระยะสั้น (อยู่น้อยกว่า 5 ปี) แบบแนวสูง

- ที่อยู่อาศัยถาวร เป็นการเช่าระยะยาว (อยู่มากกว่า 5 ปี) หรือครอบครองเป็นเจ้าของแบบ

แนวราบ

- ที่อยู่อาศัยถาวร เป็นการเช่าระยะยาว (อยู่มากกว่า 5 ปี) หรือครอบครองเป็นเจ้าของแบบ

แนวสูง

2) องค์ประกอบและขนาดเนื้อที่ของหน่วยที่พักอาศัยมาตรฐาน สำหรับหน่วยที่อยู่

2.1) การอยู่อาศัยชั่วคราวเป็นการเช่าอยู่ระยะสั้น ไม่เกิน 5 ปี แบ่งเป็น

- ที่อยู่อาศัยแนวราบ พื้นที่ 15 ตารางเมตร จำนวนคน 2 คน พื้นที่ต่อคน 7.5 ตาราง

เมตรต่อคน

- ที่อยู่อาศัยแนวสูง พื้นที่ 20 ตารางเมตร จำนวน 2 คน พื้นที่ต่อคน 10 ตารางเมตรต่อ

คน

2.2) การอยู่อาศัยถาวร เป็นการเช่าระยะยาวมากกว่า 5 ปี หรือครอบครองเป็นเจ้าของ

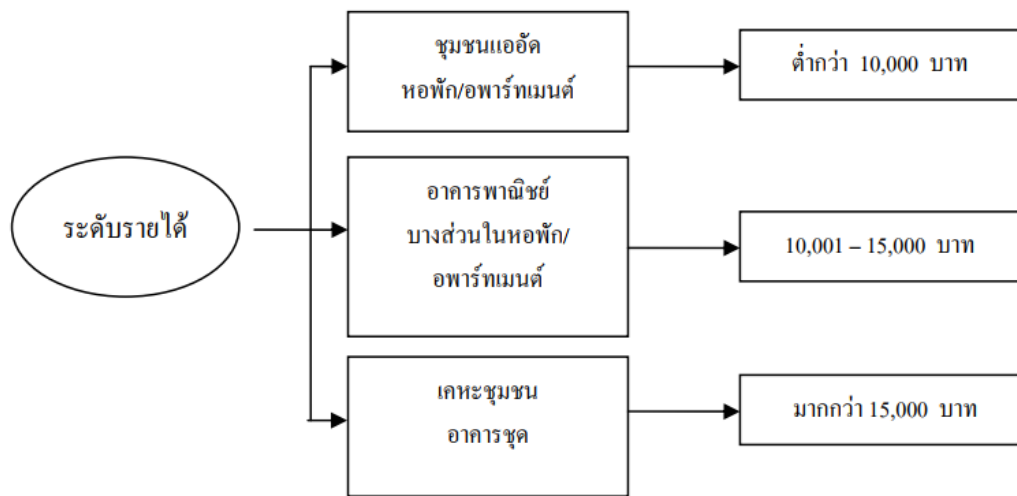
แบ่งเป็น

- ที่อยู่แนวราบ พื้นที่ 21 ตารางเมตร จำนวน 3-4 คน พื้นที่ต่อคน 5.25 ตารางเมตรต่อ

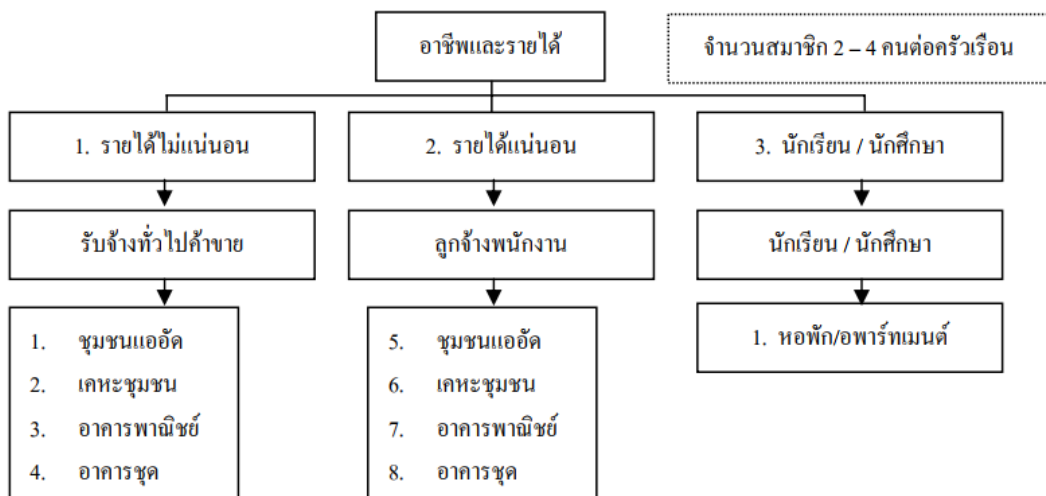
คน

- ที่อยู่แนวสูง พื้นที่ 28 ตารางเมตร จำนวนคน 3-4 คน พื้นที่ต่อคน 7.0 ตารางเมตรต่อ

คน



แผนภาพที่ 2.1 แสดงลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย
ด้านระดับรายได้ต่อเดือนกับการอยู่อาศัย
ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)



แผนภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย
ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

2.4 กฎหมายและมาตรฐานที่อยู่อาศัย

มาตรฐานสำหรับหน่วยที่อยู่อาศัย เป็นการกำหนดในเรื่องขนาดของเนื้อที่ขององค์ประกอบหน่วยที่อยู่อาศัย ขนาดพื้นที่เล็กที่สุดที่ผู้อยู่อาศัยสามารถอยู่ได้และมีความจำเป็นในการใช้งานจริง ที่เก็บของ ความสูงของเพดาน ปริมาตร แสงธรรมชาติ การระบายอากาศ ประตู และการจัดห้อง มาตรฐานที่ถูก กำหนดขึ้นมานี้จัดทำโดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยความสะดวกสบาย และความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัย โดยการเคหะแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานไว้ดังนี้

2.4.1 มาตรฐานเนื้อที่ และความกว้างต่ำสุด

(1) ส่วนมิดชิด เป็นพื้นที่ที่ต้องการความเป็นส่วนตัวสูงสุด เพื่อใช้กับกิจกรรมการอยู่อาศัย เฉพาะบุคคล ได้แก่ ห้องนอน และห้องน้ำ
มาตรฐานเนื้อที่ห้องเล็กที่สุด และความกว้างต่ำสุดของห้องส่วนมิดชิด

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานเนื้อที่ห้องเล็กที่สุด และความกว้างต่ำสุดของห้องส่วนมิดชิด

พื้นที่ใช้สอย	เนื้อที่ห้องเล็กที่สุด (ตารางเมตร)	ความกว้างต่ำสุด(เมตร)
1.ห้องนอนแรก	8.64	2.40
2.ห้องนอนต่อไป(ชนิด 2 เตียง)	7.20	2.40
3.ห้องนอนต่อไป(ชนิด 1 เตียง)	5.76	2.40
4.ห้องน้ำส้วม(ที่อาบน้ำ - อ่างล้างหน้า - ส้วม)	2.88	1.80
5.ห้องน้ำส้วม(ที่อาบน้ำ - ส้วม - ชักผ้า)	2.16	1.20
6.ห้องส้วมแยกเดี่ยว	1.44	1.20
7.ห้องอาบน้ำแยกเดี่ยว	1.08	1.20

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

(2) ส่วนเอนกประสงค์ ได้แก่ ห้องรับแขก - พักผ่อน ห้องครัว และห้องรับประทานอาหาร

ตารางที่ 2.2 มาตรฐานเนื้อที่ห้องเล็กที่สุด และความกว้างต่ำสุดของห้องส่วนเอนกประสงค์

พื้นที่ใช้สอย	เนื้อที่ห้องเล็กที่สุด (ตารางเมตร)	ความกว้างต่ำสุด(เมตร)
1.พื้นที่รวมสำหรับรับแขก พักผ่อน รับประทานอาหาร และเตรียมอาหาร	22.32	2.40
2.พื้นที่รวมสำหรับรับแขก - พักผ่อน - รับประทานอาหาร	18.00	2.40
3.พื้นที่รวมสำหรับรับประทานอาหาร - ครัว	12.96	2.40
4.ห้องรับแขก - พักผ่อน	14.40	2.40
5.ห้องรับประทานอาหาร	8.64	2.40
6.ห้องเตรียมอาหาร	4.32	1.80
7.ห้องครัวแยกเดี่ยว	4.67	2.10

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

ที่อยู่อาศัยแต่ละหน่วยที่ประกอบด้วยห้องนอน พื้นที่รวมสำหรับพักผ่อน รับประทานอาหาร พื้นที่ครัว และห้องน้ำส้วม พื้นที่รวมสำหรับผู้อยู่อาศัยของครอบครัวไม่ต่ำกว่า 5 คน จะต้องไม่น้อยกว่า 28 ตารางเมตร ความสูงของเพดาน ความสูงจากพื้นถึงเพดานของพื้นที่ใช้อยู่อาศัย จะต้องไม่น้อยกว่า 240 เซนติเมตร ในที่ ซึ่งเพดานมีความเอียงลาด ส่วนต่ำสุดของเพดานวัดจากพื้นห้องไม่น้อยกว่า 240 เซนติเมตร และในกรณีที่ มีการติดตั้งพัดลมดูดอากาศในห้องน้ำและครัว ความสูงของเพดาน ดังกล่าวสูง 200 เซนติเมตรได้

2.4.2 การระบายอากาศ

(1) ของพื้นที่อยู่อาศัย ช่องหรือหน้าต่างที่เปิดได้ขนาดเล็กที่สุดจะต้องมีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้องนั้นๆ โดยให้มีช่องเปิดในทิศทางตรงกันข้ามและลมสามารถผ่านได้ตลอด

(2) ของพื้นที่ที่ไม่ใช่อยู่อาศัย

2.1) ได้ถูกอาคารที่มีพื้นที่ชั้นล่างลอยพื้นจากระดับดิน ซึ่งบางส่วนหรือทั้งหมด ของโครงสร้างนั้นเป็นไม้ จะต้องมีการระบายอากาศอย่างน้อย 2 ด้าน ช่องระบายอากาศนี้ต้องมีพื้นที่อย่างน้อยร้อยละ 10 ของเนื้อที่ใต้ถุนทั้งหมด

2.2) ห้องหลังคา และเนื้อที่เหนือเพดาน ต้องจัดให้มีทางลมผ่านตลอด มีขนาด เท่ากับร้อยละ 5 ของพื้นที่เพดาน

2.3) ช่องบันได ต้องจัดให้มีช่องระบายอากาศโดยมีพื้นที่ระบายอากาศน้อยที่สุด 0.1 ตารางเมตรต่อชั้น

2.4.3 ประตู เพื่อจัดให้มีช่องที่มีขนาดเพียงพอสำหรับการใช้สอย เช่นการขนย้ายเครื่องเรือน และ อุปกรณ์ หรือทางเข้าสำหรับการตรวจตรา และการบำรุงรักษา

(1) ประตูภายนอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 2.3 มาตรฐานความกว้างประตูภายนอก

ชนิดของประตู	ความกว้าง		ความสูง
	บานเดี่ยว	บานคู่บานละ	
1. ประตูทางเข้า	90 เซนติเมตร	75 เซนติเมตร	200 เซนติเมตร
2. ประตูบริการ	80 เซนติเมตร	75 เซนติเมตร	200 เซนติเมตร

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

ตารางที่ 2.4 มาตรฐานความกว้างประตูภายนอก

ชนิดของประตู	ความกว้าง	ความสูง
1. ประตูเข้าห้องนอน	80 เซนติเมตร	200 เซนติเมตร
2. ประตูเข้าห้องครัว	80 เซนติเมตร	200 เซนติเมตร
3. ประตูเข้าห้องน้ำ	60 เซนติเมตร	200 เซนติเมตร
4. ประตูผู้เสื่อผ้า เก็บของ	70 เซนติเมตร	195 เซนติเมตร

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2549)

2.4.4 ทางติดต่อภายในอาคาร

(1) บันได การวางผังบันไดมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ความสูงของลูกตั้งทุกชั้นของบันไดเดียวกัน จะต้องมีความเท่ากัน และ จะต้องไม่สูงกว่า 20 เซนติเมตร และลูกนอนต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร

1.2) ความสูงของช่วงบันได แต่ละช่วงจะต้องไม่สูงกว่า 3.00 เมตร (วัดทางตั้ง)

1.3) ความกว้างของชานพักบันได จะต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได

1.4) ราวบันได

ก) บันไดจะต้องมีราวอย่างน้อย 1 ด้าน ถ้าบันไดนั้นมีลูกตั้ง 3 ลูกขึ้นไป

ข) บันไดที่มีความกว้างเกิน 150 เซนติเมตร จะต้องจัดให้มีราวบันได 2 ข้าง

ค) ความสูงของราวบันได วัดตั้งฉากกับชานพักบันได หรือ ลูกนอน บันไดตรงจมุมบันได จะต้องไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร และ ไม่เกิน 90 เซนติเมตร

1.5) ความกว้างของบันได

ก) ความกว้างของบันไดภายในหน่วยที่อยู่อาศัย ต้องไม่น้อยกว่า 75 เซนติเมตร

ข) อาคารที่มีผู้อยู่อาศัยต่ำกว่า 50 คน บันไดจะต้องกว้างอย่างน้อย 90 เซนติเมตรและความกว้างของบันไดจะต้องเพิ่มขึ้น 20 เซนติเมตร ต่อจำนวนผู้อาศัยที่เพิ่มขึ้นทุก 25 คน

ค) ความกว้างของบันไดไม่ควรเกิน 210 เซนติเมตร

(2) ทางเดินร่วม

2.1) สำหรับบ้านพักอาศัย ความกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร

2.2) สำหรับอาคารพักอาศัยรวม และอาคารสาธารณะ ความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50

เมตร

(3) ลิฟต์ การวางผังลิฟต์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) ลิฟต์ จะต้องมีความใหญ่พอที่จะจุผู้ใหญ่ออย่างน้อย 4 คน พร้อมกันได้ โดยมี กลไก บังคับ และเลื่อนลงในปล่องลิฟต์ที่จัดไว้

3.2) ความกว้างของโถงหน้าลิฟต์ไม่น้อยกว่า 180 เซนติเมตรหากทางเดินร่วม กว้าง 180 เซนติเมตรต้องเพิ่มความกว้างของโถงหน้าลิฟต์ 12%

3.3) ระยะทางเดินไกลสุดจากที่พักอาศัย ถึงลิฟต์ต้องไม่เกิน 54 เมตร เนื่องจาก ความสะดวกและเหมาะสมในการให้บริการต่อผู้อยู่อาศัยที่ต้องเดินมายัง ตำแหน่งลิฟต์

2.5 ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม

กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย (2559) จัดทำคู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะของสังคมไทยที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของเครื่องชี้วัดว่า อย่างน้อยคนไทยควรมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับไหนในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆและทำให้ประชาชนสามารถทราบได้ด้วยตนเองว่าในขณะนี้คุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบคลุมไปถึงหมู่บ้าน/ชุมชนอยู่ในระดับใด มีปัญหาที่จะต้องแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบคลุม และสังคม อันเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเครื่องชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มี 5 หมวด 31 มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

หมวดที่ 1 สุขภาพ มี 7 ตัวชี้วัด

หมวดที่ 2 สภาพแวดล้อม มี 7 ตัวชี้วัด

หมวดที่ 3 การศึกษา มี 5 ตัวชี้วัด

หมวดที่ 4 การมีงานทำและรายได้ มี 4 ตัวชี้วัด

หมวดที่ 5 ค่านิยม มี 8 ตัวชี้วัด

ผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะตัวชี้วัดหมวดที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมมาพิจารณาเนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ เน้นการศึกษาด้านสภาพที่อยู่อาศัยโดยมี 7 ตัวชี้วัดดังตารางที่ ทั้งนี้การประเมินผลตามตัวชี้วัดดังกล่าวจะทำโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2560-2564

ตารางที่ 2.5 รายละเอียดหมวดที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อม

ที่	ตัวชี้วัด ปี 2560 - 2564	หน่วย
1	ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพมั่นคงถาวร	ครัวเรือน
2	ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี	ครัวเรือน
3	ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อย 45 ลิตรต่อวัน	ครัวเรือน
4	ครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ	ครัวเรือน
5	ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	ครัวเรือน

ที่	ตัวชี้วัด ปี 2560 - 2564	หน่วย
6	ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี	ครัวเรือน
7	ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ครัวเรือน

2.6 กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงานมีไว้เพื่อให้ลูกจ้างทำงานด้านความปลอดภัย มีสุขภาพอนามัยดี ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการตามสมควร โดยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์คือ สิทธิแรงงานตามกฎหมายจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2560 พิจารณาเรื่อง เวลาทำงาน เวลาพัก วันหยุดประจำสัปดาห์ ค่าจ้าง การทำงานล่วงเวลาค่าทำงานล่วงเวลา ค่าชดเชย การใช้แรงงานหญิง การใช้แรงงานเด็ก นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีแรงงานต่างด้าวด้วยจึงพิจารณา สิทธิความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวด้วยรายละเอียดดังนี้

2.6.1 สิทธิแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

1) เวลาทำงาน ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน และไม่เกิน 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ งานอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกิน 7 ชั่วโมงต่อวัน และไม่เกิน 42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2) เวลาพัก ในวันที่มีการทำงานให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักติดต่อกันไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมงภายใน 5 ชั่วโมงแรกของการทำงาน นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกันล่วงหน้าให้มีเวลาพักน้อยกว่าครั้งละ 1 ชั่วโมง ก็ได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าครั้งละ 20 นาทีและเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมง กรณี งานในหน้าที่มีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป หรือเป็นงานฉุกเฉินโดยจะหยุดเสียมิได้ นายจ้างจะไม่จัดเวลาพักให้ลูกจ้างก็ได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

3) วันหยุดประจำสัปดาห์ต้องไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน โดยมีระยะห่างกันไม่เกิน 6 วัน ลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดประจำสัปดาห์ (ยกเว้นลูกจ้างรายวัน รายชั่วโมงหรือตามผลงาน โดยคำนวณเป็นหน่วย) นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกันล่วงหน้า กำหนดให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์วันใดก็ได้ กรณีวันหยุดประจำสัปดาห์ ไม่นานอน ให้นายจ้างประกาศวันหยุดให้ลูกจ้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วันและแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานตรวจแรงงานทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ประกาศ กำหนด นอกจากนี้ยังมี วันหยุดตามประเพณี วันหยุดพักผ่อนประจำปี การลาคลอด การลาเพื่อทำหมัน การลาภิกข การลาเพื่อรับราชการทหาร การลาเพื่อฝึกอบรม

4) ค่าจ้าง เป็นเงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ หรือระยะเวลาอื่นหรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุด และวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงานแต่มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย

คุ้มครองแรงงาน ลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าจ้างไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยในเขตกรุงเทพมหานครมีอัตรา 310 บาท/วัน

5) การทำงานล่วงเวลา และการทำงานในวันหยุด ในกรณีที่งานมีลักษณะต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งานหรือเป็นงานฉุกเฉินนายจ้างอาจให้ลูกจ้าง ทำงานล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุดเท่าที่จำเป็นก็ได้กิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคมสถานพยาบาล และกิจการอื่นตามที่กระทรวงจะได้กำหนดนายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดเท่าที่จำเป็นก็ได้ โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างเป็นคราวๆ ไป ในกรณีที่มีการทำงานล่วงเวลาต่อจากเวลาทำงานปกติไม่น้อยกว่า สองชั่วโมง นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพัก ไม่น้อยกว่ายี่สิบนาที ก่อนที่ลูกจ้างเริ่ม ทำงานล่วงเวลา (ยกเว้นงานที่มีลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างหรือเป็นงานฉุกเฉิน)

6) ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุดและค่าล่วงเวลาในวันหยุด ถ้าทำงานเกินเวลาทำงานปกติของวันทำงาน นายจ้างต้องจ่ายค่าล่วงเวลา ไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวน ชั่วโมงที่ทำหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อหน่วย ในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างตามผลงาน ถ้าทำงานในวันหยุดเกินเวลาทำงานปกติของวันทำงานนายจ้างต้องจ่าย ค่าล่วงเวลาในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างในอัตราสามเท่าของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมง ในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำหรือตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับ ลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย ถ้าทำงานในวันหยุดในเวลาทำงานปกติ นายจ้างต้องจ่ายค่าทำงานในวันหยุด ให้แก่ลูกจ้างที่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่าของค่าจ้าง ในวันทำงานตามชั่วโมงที่ทำงานในวันหยุด หรือตามจำนวนผลงานที่ทำได้ สำหรับลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย สำหรับลูกจ้างที่ไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดต้องจ่ายไม่น้อยกว่า 2 เท่า ของค่าจ้างในวันทำงานตามชั่วโมงที่ทำงานในวันหยุดหรือตามจำนวนผลงาน ที่ทำได้สำหรับลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย

7) ค่าชดเชย ลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชย หากนายจ้างเลิกจ้างโดยลูกจ้างไม่มีความผิด

8) การใช้แรงงานหญิง ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างหญิงทำงานต่อไปนี้ งานเหมืองแร่หรืองานก่อสร้างที่ต้องทำใต้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์ หรือปล่องในภูเขาเว้นแต่ลักษณะของงาน ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือ ร่างกายของลูกจ้างหญิงนั้น งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิดหรือวัตถุไวไฟงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

9) การใช้แรงงานเด็ก ห้ามนายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นลูกจ้าง กรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นลูกจ้าง นายจ้างต้องแจ้งต่อพนักงาน ตรวจแรงงานภายใน 15 วันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน และแจ้งการสิ้นสุดการ จ้างเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายใน 7 วันนับแต่วันที่เด็กออกจากงาน นายจ้างต้องจัดให้มีเวลาพัก 1 ชั่วโมงต่อวันภายใน 4 ชั่วโมงแรกของ การทำงาน

และให้มีเวลาพักย่อยได้ตามที่นายจ้างกำหนด ห้ามนายจ้างใช้ลูกจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงาน ในระหว่างเวลา 22.00 - 06.00 น. เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี ห้ามนายจ้างใช้ลูกจ้างเด็กที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี ทำงานล่วงเวลา

2.6.2 สิทธิความคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

ประเทศไทยมีกฎหมายหลัก 4 ฉบับ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่แรงงาน ข้ามชาติได้แก่ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การตรวจและการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวจากประเทศ เมียนมา สปป.ลาว และกัมพูชา พ.ศ. 2552 และฉบับปรับปรุงแก้ไขปีพ.ศ. 2556 และ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 อีกทั้งมติคณะรัฐมนตรีปีพ.ศ. 2548 ยังได้ขยายการศึกษา ให้รวมเด็ก ย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารหรือไม่ได้ถือสัญชาติไทยด้วย (สุภัจฉริ์เรื่องสิทธิชัย, 2559)

ประเทศไทยเริ่มดำเนินการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) หรือ MOU ว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงานกับประเทศกัมพูชาและ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีพ.ศ. 2549 และกับประเทศเมียนมา ในปีพ.ศ. 2552 ภายใต้การลงนามบันทึกความเข้าใจนี้กำหนดให้แรงงาน จะต้องได้รับการเสนอตำแหน่งงานและ เอกสารการเดินทางก่อนการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย (สุภัจฉริ์เรื่องสิทธิชัย, 2559) โดย แรงงานตาม MOU สามารถทำงานได้เฉพาะอาชีพกรรมกรและคนรับใช้ในบ้าน ประเภทใบอนุญาต ทำงานแรงงานต่างด้าวสามารถแบ่งได้ 2 แบบดังนี้

1) ผู้รับใบอนุญาต ตามมาตรา 9 หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภททั่วไป, ประเภท ตลอดชีพ, ประเภทแจ้งการทำงานและประเภทพิสุจน์สัญชาติ โดยพนักงานทำความสะอาดต่างด้าว จัดอยู่ในประเภทพิสุจน์สัญชาติ หมายถึง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งเดิมคณะรัฐมนตรีมีมติผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ระหว่างรอ การส่งกลับอนุญาตให้ทำงานได้ 2 งาน คือ งานกรรมกร และคนรับใช้ในบ้าน มีใบอนุญาตทำงาน ชนิดบัตรสีชมพู และได้รับการปรับเปลี่ยนสถานะจากแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองฯ ให้เป็น แรงงานเข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมายโดยได้รับการพิสุจน์สัญชาติและได้รับเอกสารรับรองสถานะ จากเจ้าหน้าที่ประเทศ ต้นทาง ได้แก่ หนังสือเดินทางชั่วคราว (Temporary Passport) หรือเอกสาร รับรองบุคคล (Certificate Of Identity) เป็นต้น เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการขออนุญาตทำงาน โดยได้รับใบอนุญาตทำงานเป็นชนิดบัตรสีเขียวหรือ สรุบได้ว่า เป็นแรงงานต่างด้าว ในประเทศคู่ภาคี (MOU) ที่หลบหนีเข้าเมืองก่อนมีใบอนุญาต แต่มีการพิสุจน์สัญชาติแล้วขอใบอนุญาตหลังจากที่เข้ามา ในประเทศไทยแล้ว

2) ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 11 หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งยังไม่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยนายจ้างยื่นคำขอรับใบอนุญาตและชำระค่าธรรมเนียมแทน จำแนกเป็น 2 ประเภท คือประเภททั่วไปและประเภทนำเข้า ซึ่งหมายถึงแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานต่างด้าวระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ภาคี หรือกล่าวโดยสรุปว่า เป็นแรงงานต่างด้าวระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ภาคี (MOU) ที่มีการขอใบอนุญาตการทำงานอย่างถูกต้องก่อนเข้ามาในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปคือ แรงงานสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาทำงานเป็นพนักงานทำความสะอาดในประเทศไทย ได้รับใบอนุญาต 2 แบบคือ ตามมาตรา 9 ประเภทพิสูจน์สัญชาติ หมายถึง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมาแล้วแต่ได้รับการผ่อนปรนให้ไปรายงานตัวภายหลังที่หลบหนีเข้ามาแล้วได้ และอีกแบบคือ ตามมาตรา 11 มีการทำเรื่องขออนุญาตเข้ามาทำงานก่อนที่จะเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย

2.7 งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยด้านลักษณะสังคมเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549) สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจลักษณะทางประชากรและ สังคมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง พ.ศ. 2549 เป็นครั้งแรก และได้เคย ดำเนินการสำรวจในลักษณะเดียวกัน คือ การสำรวจลักษณะทางประชากรและ สังคมของชุมชนแออัดมาแล้ว 2 ครั้ง ในปี 2537 ในกรุงเทพมหานคร และปี 2541 ในจังหวัดปริมณฑล และภาคต่าง ๆ

สำหรับปี 2549 ได้ปรับนิยามและเปลี่ยนขอบข่ายของการสำรวจไป จากเดิมที่สำรวจเฉพาะชุมชนแออัด เป็นการสำรวจ "ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง" โดยครอบคลุมทั้ง ชุมชนแออัด ชุมชนเมือง และชุมชนชานเมือง เนื่องจากการ พัฒนาประเทศ ทำให้เกิดแรงงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่แหล่งงาน เช่น เมืองและเขต โรงงานทั่วประเทศ จึงเกิดชุมชนหลายลักษณะ ในการสำรวจครั้งนี้ได้จำแนก ชุมชนตามกรอบตัวอย่างของการเคหะแห่งชาติ และเป็นการสำรวจชุมชนใน กรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และภาคต่าง ๆ โดยเลือกจังหวัดที่มีจำนวน ชุมชนแออัดมากเป็นอันดับแรกถึงอันดับสามหรือสี่ของภาค และได้จังหวัด ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 19 จังหวัด

ลักษณะประชากร

1) โครงสร้างทางอายุ ผลการสำรวจลักษณะโครงสร้างอายุและเพศของประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด พบว่า มีประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนฯจำนวน 1.3 ล้านคน โดยเป็นเพศชาย 0.6 ล้านคน และเพศหญิง 0.7 ล้านคน

เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มวัยทำงาน (อายุ 25 - 59 ปี) มีจำนวนมากที่สุด คือ 0.7 ล้านคน หรือร้อยละ 51.9 รองลงมาเป็นกลุ่มเยาวชน (อายุ-24ปี) จำนวน0.4ล้านคน วัยสูงอายุ (60ปี ขึ้น,ไป)จำนวน0.1 ล้านคน และกลุ่มวัยเด็กที่มีอายุ0-5ปีมีจำนวนน้อยที่สุดคือ0.1 ล้านคน โดยประชากร ในวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนมากที่สุดหรือประมาณร้อยละ 53.8 รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดปทุมธานี

หากพิจารณาเปรียบเทียบเพศและกลุ่มอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เพศชายมีสัดส่วนน้อยกว่าเพศหญิงเกือบทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่มเยาวชน(อายุ๘-14ปี) ที่สัดส่วนของเพศชายสูงกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 52.4 เทียบกับร้อยละ 47.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.6 จำนวนประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และภาค

เพศ จังหวัดและภาค	รวม	วัยเด็ก	วัยเยาวชน	วัยทำงาน	วัยสูงอายุ	
		0-5 ปี	6-14 ปี	15-24 ปี	25-59 ปี	60 ปีขึ้นไป
รวม	1,279,810	102,169	175,030	195,326	664,211	143,074
ชาย	605,155	50,449	91,655	93,570	312,777	56,704
หญิง	674,655	51,720	83,375	101,756	351,434	86,370
กรุงเทพมหานคร	676,832	51,448	87,927	108,768	357,288	71,401
ปริมณฑล	225,841	19,694	31,389	33,334	119,295	22,129
กลาง	101,548	8,544	14,076	16,188	51,376	11,364
เหนือ	50,425	4,035	6,821	6,758	25,541	7,270
ตะวันออกเฉียงเหนือ	162,242	12,710	24,910	21,206	79,370	24,046
ใต้	62,926	5,739	9,907	9,074	31,340	6,866

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

2) ระดับการศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด ที่มีอายุตั้งแต่6ปีขึ้นไปตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พบว่า สัดส่วน ของผู้มีการศึกษามีมากกว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษาในทุกภาค โดยเกือบทุกภาคมี สัดส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาสูงถึงประมาณ ร้อยละ 95.0 ยกเว้นภาคเหนือ ที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 80.0 ในขณะเดียวกันสัดส่วนของผู้ที่ไม่มี การศึกษาในภาคเหนือกลับสูงกว่าภาคอื่น ๆ คือ ร้อยละ 19.2 ส่วนใหญ่ระดับ การศึกษาที่สำเร็จ ของประชากรในชุมชนฯ คือ ก่อนประถมศึกษา (ร้อยละ 37.2) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 28.9) ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 21.4) และระดับปริญญาตรีและสูงกว่า (ร้อยละ 4.5 และ ร้อย

ละ 0.2 ตามลำดับ) หากพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ประชากรในชุมชนฯ ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา และ ระดับประถมศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 2.7 จำนวนและร้อยละของประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อย ในเมือง 19 จังหวัดที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่สำเร็จ และภาค

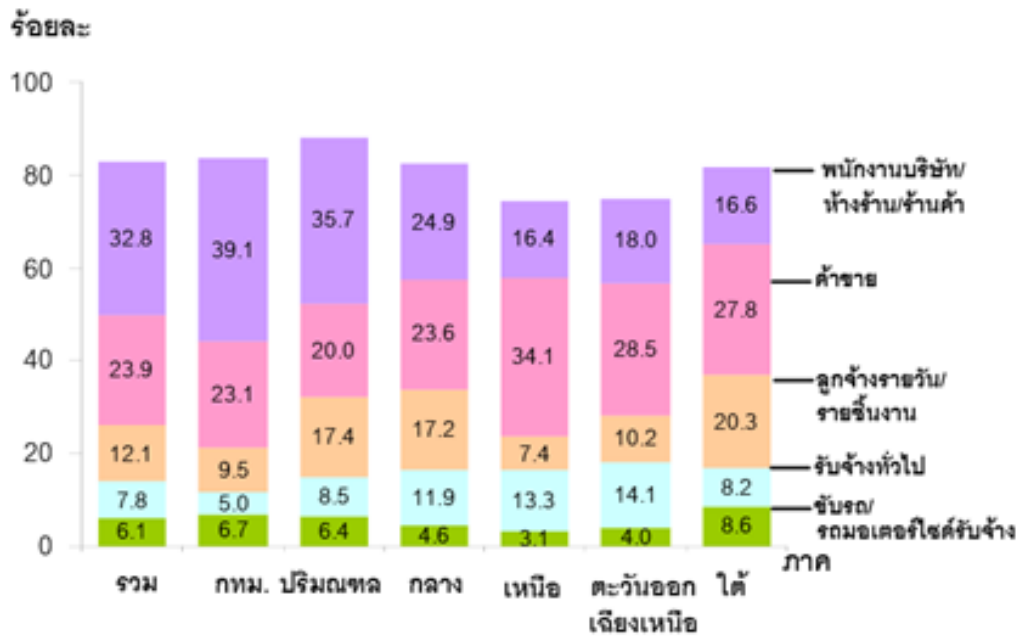
ระดับการศึกษา ที่สำเร็จ	รวม	กทม.	ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้
						เฉิงเหนือ	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	(1,175,087)	(623,814)	(205,787)	(92,892)	(46,366)	(149,244)	(56,983)
ไม่มีการศึกษา	4.7	3.7	4.9	4.8	19.2	3.6	5.3
มีการศึกษา	95.4	91.1	91.7	92.0	78.9	93.8	91.8
ก่อนประถมศึกษา	37.2	36.3	36.1	40.1	35.5	40.0	39.7
ประถมศึกษา	21.4	19.8	24.4	21.5	17.1	24.1	24.5
มัธยมศึกษา	28.9	25.8	25.5	23.4	20.7	22.0	21.6
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	3.2	3.4	2.5	3.7	2.2	3.5	2.8
ปริญญาตรี	4.5	5.4	3.1	3.1	3.1	3.9	3.1
สูงกว่าปริญญาตรี	0.2	0.3	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1
อื่นๆ	0.1	0.1	0.1	-	0.2	0.1	0.1

หมายเหตุ : ไม่รวมไม่ทราบ

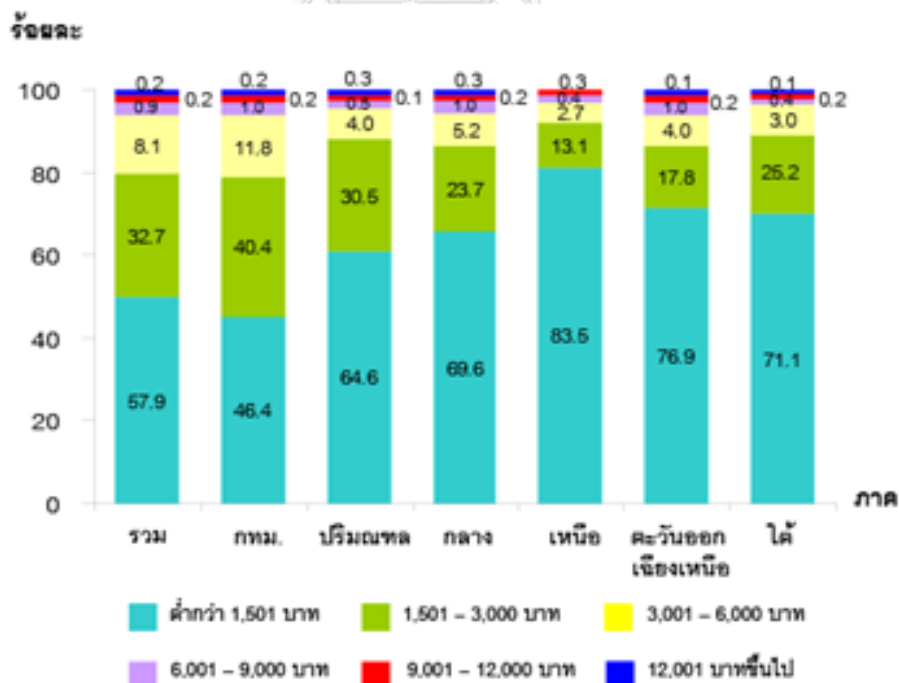
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

3) อาชีพและรายได้ จากการสอบถามเกี่ยวกับภาวะการทำงานในรอบ 7 วันก่อนวันสัมภาษณ์ของประชากรในชุมชนฯ ที่มีอายุตั้งแต่ 15ปีขึ้นไป พบว่า สัดส่วนของผู้มีงานทำมีมากกว่าผู้ไม่มีงานทำ คือ ร้อยละ 66.0 และร้อยละ 34.0 ตามลำดับอาชีพของประชากรในชุมชนฯ 5 อันดับแรก พบว่า อันดับ 1 คือ พนักงานบริษัท/ห้างร้าน/ร้านค้า (ร้อยละ 32.8) อันดับ 2 คือ ค้าขาย (ร้อยละ 23.9) อันดับ 3 คือ ลูกจ้างรายวัน/รายชิ้นงาน (ร้อยละ 12.1) อันดับ 4 คือ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 7.8) และอันดับ 5 คือ ขับรถ/รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง (ร้อยละ 6.1)

เมื่อพิจารณาอาชีพเป็นรายภาค พบว่า ประชากรในชุมชนฯของ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่ มีอาชีพพนักงานบริษัท/ห้างร้าน/ร้านค้า สูงกว่าในภาคอื่น (ร้อยละ 39.1 และร้อยละ 35.7 ตามลำดับ) ภาคเหนือมีสัดส่วนของอาชีพค้าขายมากที่สุด (ร้อยละ 34.1) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วน ของอาชีพรับจ้างทั่วไปสูงกว่าภาคอื่น (ร้อยละ 14.1) ในขณะที่ภาคใต้มีประชากร ที่เป็นลูกจ้างฯ และขับรถ/รถมอเตอร์ไซด์รับจ้างสูงกว่าในภาคอื่น ๆ



แผนภูมิที่ 2.1 ร้อยละของอาชีพประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 5 อันดับแรก จำแนกตามภาค ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)



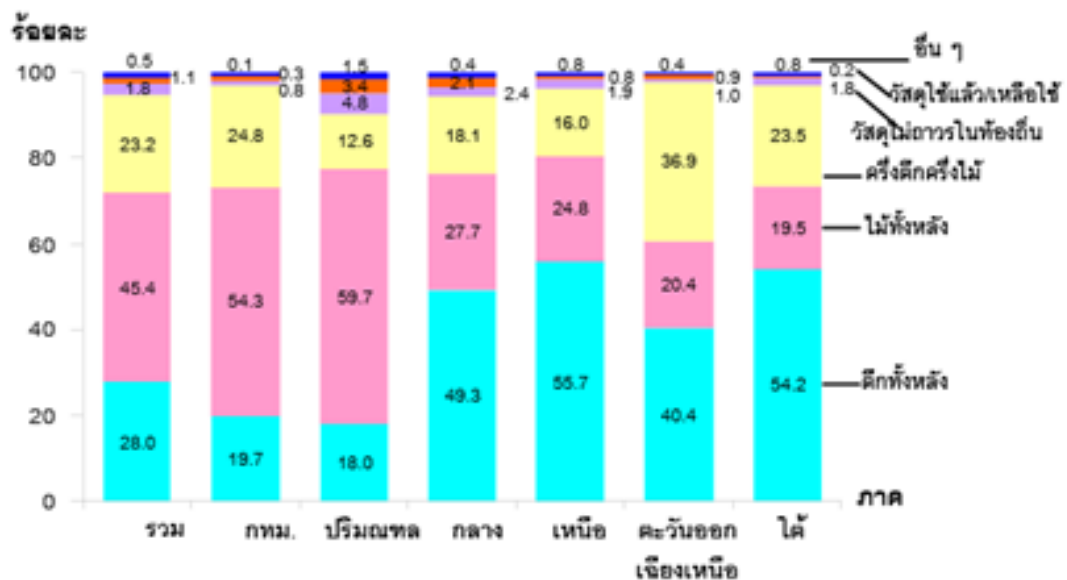
แผนภูมิที่ 2.2 ร้อยละของประชากรในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัดที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่ทำงานจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อสัปดาห์ และภาค ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของประชากรในชุมชนฯ ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไปที่มีงานทำนั้น ส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรือร้อยละ 57.9 มีรายได้เฉลี่ย น้อยกว่า 1,501 บาทต่อสัปดาห์ รองลงมา ร้อยละ 32.7 มีรายได้เฉลี่ย 1,501 - 3,000 บาทต่อสัปดาห์ และร้อยละ 8.1 มีรายได้เฉลี่ย 3,001 - 5,000 บาทต่อสัปดาห์ เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยของคนในชุมชนเป็นรายภาค พบว่า ประชากรในภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 1,501 บาทต่อสัปดาห์สูงกว่าภาคอื่น (ร้อยละ 83.5) ในขณะที่กรุงเทพมหานคร มีรายได้เฉลี่ย 3,001 - 6,000 บาทต่อสัปดาห์สูงกว่าภาคอื่น ๆ (ร้อยละ 11.8)

ลักษณะครัวเรือน

1) ลักษณะที่อยู่อาศัย จากการสำรวจ พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด มีจำนวนประมาณ 0.3 ล้านครัวเรือน และลักษณะที่อยู่อาศัยของ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.4) มีลักษณะเป็นไม้ทั้งหลัง รองลงมา เป็นตึกทั้งหลัง (ร้อยละ 28.0) อีกประมาณร้อยละ 3.4 ใช้วัสดุใช้แล้ว/วัสดุเหลือใช้ วัสดุไม่ถาวรในท้องถิ่น และวัสดุอื่น ๆ

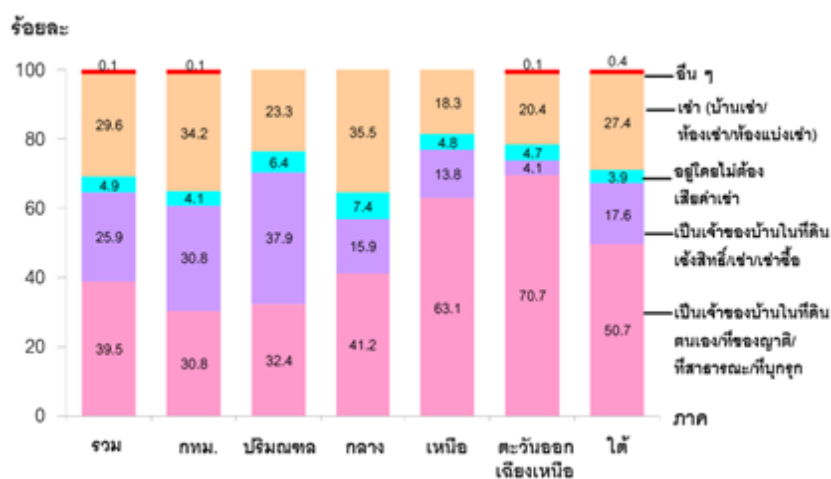
เมื่อพิจารณาถึงลักษณะที่อยู่อาศัยของชุมชนฯ ในแต่ละภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เกินกว่า ร้อยละ 50 เป็นไม้ทั้งหลัง ในขณะที่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น ตึกทั้งหลัง



แผนภูมิที่ 2.3 ร้อยละของลักษณะที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง 19 จังหวัด
จำแนกตามภาค

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

2) สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชากรในชุมชนฯ พบว่า ส่วนใหญ่แทบทุกภาคเป็นเจ้าของบ้านในที่ดินของตนเอง ที่ของญาติที่สาธารณะบุกรุก โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่น (ร้อยละ 70.7 และร้อยละ 63.1 ตามลำดับ) ยกเว้นปริมาณพลที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านในที่ดินเชิงสิทธิ์ เช่า เช่าซื้อ และชุมชนในภาคกลาง มีสัดส่วนของผู้ที่เช่าบ้าน ห้องเช่า บ้านเช่า และการอยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าสูงกว่าในทุกภาค



แผนภูมิที่ 2.4 สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2549)

2.7.1 งานวิจัยด้านปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งกับแหล่งงาน

ธเนศ ชุมทรัพย์ (2549) ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน และที่ตั้งที่อยู่อาศัย กรณีศึกษา ผู้ที่ทำงานในอาคารสำนักงานย่านถนนสาทร การศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งงานกับที่อยู่อาศัย มีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน และที่ตั้งที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำมากำหนดอุปสงค์และอุปทานด้านที่อยู่อาศัย การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทำเลที่ตั้งของแหล่งงานกับที่อยู่อาศัย และความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน และที่ตั้งที่อยู่อาศัย โดยศึกษา ผู้ที่ทำงานในอาคารสำนักงานย่านถนนสาทร จำนวน 400 ตัวอย่าง มีการใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ และวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย โดยมีสมมติฐานว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ใจกลางเมืองจะมีค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยสูงแต่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน

ต่ำ ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ห่างจากใจกลางเมืองจะมีค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยต่ำแต่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงานสูง

ผลการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทำเลที่ตั้งของแหล่งงานกับที่อยู่อาศัย กรณีผู้ที่ทำงานในอาคารสำนักงานย่านถนนสาทรซึ่งเป็นย่านใจกลางเมือง พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน และมีระยะห่างจากที่ทำงานไม่เกิน 10 กิโลเมตร โดยกลุ่มผู้มีรายได้น้อย จะพยายามอาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งงาน มากกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ และแต่ละกลุ่มรายได้มีเหตุผลต่างกันในการเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัย กลุ่มผู้มีรายได้น้อยเลือกอยู่อาศัยใกล้ที่ทำงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางเลือกอาศัยอยู่ใกล้กับบ้านญาติ ส่วนกลุ่มผู้มีรายได้ค่อนข้างสูงและรายได้สูง เลือกอาศัยอยู่กับบิดามารดาในที่อยู่อาศัยเดิม ดังนั้น เรื่องรายได้และค่าใช้จ่ายในการเดินทางจึงมีความสัมพันธ์กับการเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัยในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมากที่สุด แต่สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่มักอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา ตามลักษณะของสังคมไทย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากแนวคิดของต่างประเทศ ผลการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย กับที่ตั้งที่อยู่อาศัย ซึ่งแบ่งเป็นค่าผ่อนชำระบ้านและค่าเช่าบ้าน พบว่า ผู้ที่เช่าบ้านที่อาศัยในบริเวณเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน จะมีค่าเช่าบ้านสูง ขณะที่ในบริเวณที่ห่างออกไป จะมีค่าเช่าบ้านต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สำหรับผู้ผ่อนชำระบ้านที่อาศัยในบริเวณเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน จะมีค่าผ่อนชำระบ้านต่ำ ขณะที่ในบริเวณเขตปริมณฑล จะมีค่าผ่อนชำระบ้านสูง ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐาน เนื่องจากมีความแตกต่างในประเภทของบ้าน และขนาดของพื้นที่ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงานกับที่ตั้งที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ที่อาศัยในบริเวณเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน จะมีค่าโดยสารและค่าน้ำมันต่ำ ขณะที่ในบริเวณที่ห่างออกไป จะมีค่าโดยสารและค่าน้ำมันสูง โดยมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาเสนอว่าในการวางแผนที่อยู่อาศัยเมือง ภาครัฐควรต้องมีนโยบายและมาตรการในการจัดให้มีที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย ในบริเวณใกล้กับแหล่งงานใจกลางเมือง อีกทั้งควรมีนโยบายในการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างบ้านและที่ทำงานสำหรับประชาชนที่ทำงานในเขตใจกลางเมือง

วีรวัน ฮ้อศิริมานนท์ (2546) งานวิจัยเรื่อง ความสมดุลระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานในย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน : กรณีศึกษาเขตดินแดงและเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาที่พักรออาศัยและแหล่งงาน สภาพการจ้างงาน และความสัมพันธ์เชื่อมโยงโดยการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานของประชาชนในย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน การศึกษาได้วางขอบเขตการศึกษา โดยคัดเลือกพื้นที่เขตดินแดงและเขตห้วยขวางเป็นกรณีศึกษา ด้วยเห็นว่าเป็นย่านธุรกิจใหม่ที่เชื่อมต่อการพัฒนาจากย่านการค้าหลักของเมือง และเป็นย่านที่อยู่อาศัยแบบหนาแน่นสูงที่ล้อมรอบด้วยย่านที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลางและหนาแน่นน้อย สำหรับแนวทางการศึกษาความสมดุลระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานพิจารณา

จากความสัมพันธ์เชื่อมโยงด้วยการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานของประชาชน โดยศึกษาจากที่ตั้งของที่พักอาศัยและแหล่งงาน รูปแบบ เวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งมีรายได้น้อยมีความสัมพันธ์ระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงาน โดยมีที่พักอาศัยและแหล่งงานอยู่ในพื้นที่ศึกษา และเดินทางในระยะสั้น อาศัยการเดินทางหรือการขนส่งสาธารณะ ส่วนประชาชนที่มีรายได้สูงมีความสัมพันธ์ระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานในระดับต่ำ โดยใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก แนวทางในการสร้างความสมดุลระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงาน ควรมีการพัฒนาที่พักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อประชาชนจะได้มีที่พักอาศัยและแหล่งงานอยู่ในระยะทางที่สามารถเดินทางได้สะดวก และช่วยลดปริมาณการจราจรที่เกิดขึ้นภายในเมือง

เมื่อพิจารณาความสมดุลระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานด้วยความสัมพันธ์เชื่อมโยงโดยการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานของประชากรกลุ่มตัวอย่างพบว่าแรงงานที่มีสถานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 30 นาทีเดินทางด้วยรถประจำทางและเดินทางด้วยการเดินมีบางส่วนเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวและเนื่องจากที่พักอาศัยและแหล่งงานอยู่ใกล้กันส่งผลให้เดินทางได้สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปงานส่วนมากจึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเดินทางในป่า 50 บาทในขณะที่ผู้ที่ทำงานนอกพื้นที่โดยมากทำงานอยู่ในพื้นที่เขตชั้นในตะวันออกแบบพื้นที่ต่อเนื่องตะวันออกใช้เวลาการเดินทางช่วง 15 ถึง 60 นาทีแล้วมีจำนวนหมดยกเว้นใช้เวลามากกว่า 1 ชั่วโมงสำหรับผู้ที่มีสถานที่ทำงานอยู่ไกลคือบริเวณพื้นที่การนำเสนอและปริมาณจะใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมงทั้งสิ้นและเป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากที่สุดในการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวและรถประจำทางและเมื่อพิจารณาตามกลุ่มเวลาการเดินทางผู้ที่ใช้เวลาในการเดินทางไปทำงานไม่เกิน 30 นาทีร้อยละ 6.99 มีจำนวนมากกว่าผู้ที่ทำงานผู้ที่ใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า 30 นาทีร้อยละ 32.1 ขึ้นเป็นเวลาการเดินทางที่แสดงให้เห็นว่าแรงงานบางส่วนมีที่พักอาศัยอยู่ไกลจากแหล่งงานอันเป็นผลมาจากที่พักอาศัยและแหล่งงานไม่สัมพันธ์กัน

นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะของประชากรมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานกล่าวคือด้านการศึกษาผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีสถานที่ทำงานไกลกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความสามารถสูงกว่า ทำให้คนในกลุ่มนี้มีโอกาสในการเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเองได้มากกว่า อีกทั้งแรงงานที่มีความสามารถสูงได้รับค่าจ้างมากทำให้โอกาสในการเดินทางไปทำงานไกลก็มากขึ้นด้วย

ด้านรายได้พบว่าผู้ที่มีรายได้น้อยจะเดินทางสั้นกว่าผู้ที่มีรายได้สูงจากพื้นที่ผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทส่วนมากจะใช้เวลาในการเดินทางมาจาก 15 นาทีผู้ที่มีรายได้ 10,001 ถึง 50,000 บาทส่วนมากใช้เวลาเดินทาง 15 ถึง 30 นาทีส่วนผู้ที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทส่วนมากจะใช้เวลาใน

การเดินทางมากกว่า 30 นาทีซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีรายได้สูงเป็นความสามารถในการเดินทางมากกว่า 30 นาทีในขณะที่ผู้ที่มีรายได้น้อยมีความสามารถในการเดินทางอยู่ในช่วงเวลา 30 นาทีเนื่องจากผู้ที่มีรายได้น้อยมีข้อจำกัดในด้านค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพและการเดินทางดังนั้นจึงเลือกทำงานที่ไม่ไกลจากที่พักอาศัยเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

สามารถสรุปงานวิจัยด้านปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งกับแหล่งงานได้ว่าผู้ที่มีรายได้น้อยมีความสัมพันธ์ระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงาน โดยมีที่พักอาศัยและแหล่งงานอยู่ในพื้นที่ศึกษาและเดินทางในระยะสั้น อาศัยการเดินทางหรือการขนส่งสาธารณะ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาทจะใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 30 นาที

2.7.2 ค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย

(การเคหะแห่งชาติ, 2544) รายงานการศึกษาเรื่อง housing Estimates and Analysis for National Housing Authority Eighth Social and Economic Development plan เป็นรายงานของการเคหะแห่งชาติที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของครัวเรือนใหม่และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยที่ต้องการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ. ศ. 2540 - 2544 ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเมืองหลักในภูมิภาคเมืองไทยฝั่งทะเลและเมืองซึ่งสามารถติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยการคมนาคมทางบกและทางน้ำโดยการทำการวิเคราะห์ข้อมูลการกระจายรายได้ครัวเรือนประเภทครัวเรือนค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย และลักษณะอื่นๆของครัวเรือนซึ่งเป็นข้อมูลตัวเลขจริงจากแบบสอบถามจำนวน 13,000 แบบของการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมปี พ.ศ. 2535 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติการคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและอัตรา 2 หัวตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติคำนวณไว้ในการจัดทำประมาณการและนำเสนอข้อมูลโดยสารใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่เป็นตารางสเปรดชีตผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยของครัวเรือนต่อเดือนพบว่า

ครัวเรือนต่างๆที่ต้องใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยกับต่างกันของอัตราร้อยละของรายได้ต่อเดือนและพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในทุกๆภาคใช้จ่ายเงินในสัดส่วนของรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนเพื่อที่อยู่อาศัยมากกว่าการไฟฟ้าเพื่อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้มีรายได้สูงกว่าการใช้จ่ายค่าที่อยู่อาศัยที่ค่อนข้างสูงคือร้อยละ 40 ถึง 50 ของรายได้และลดลงเป็นร้อยละ 10-18 ของรายได้ในกลุ่มผู้มีรายได้สูงขึ้นดังนั้นครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่าเป็นครัวเรือนที่ใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยมากกว่า (ไม่รวมค่าใช้จ่ายในการครองชีพ)

ค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยตามระดับรายได้ในเขตกรุงเทพฯจะสูงที่สุดในภูมิภาคอื่นของประเทศ กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,500 บาทจะใช้จ่ายเงินเดือนละ 860 บาทเพื่อที่อยู่อาศัย ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงขึ้นประมาณซึ่งมีรายได้เดือนละ 2,500 ถึง 5,000 100 บาทใช้จ่ายเงิน

เพื่อที่อยู่อาศัยเกือบเดือนละ 1,000 บาทและซื้อเหรียญที่มีรายได้ต่ำกว่าเสียค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่นอกเมืองและสูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่าและถึงแม้จะยากจนครัวเรือนที่มีรายได้มากจำนวนมากก็มีทรัพย์สินทางการเงินบางอย่าง

ผลการศึกษาตอนที่ระบายที่อยู่อาศัยจากความสามารถในการจ่ายเงินเพื่อที่อยู่อาศัยมีความแตกต่างกันตามประเภทครัวเรือนการเคหะแห่งชาติจึงควรใช้ความแตกต่างในเรื่องของความสามารถในการอ่านและพิจารณาโดยผลิตภัณฑ์ที่อยู่อาศัยให้มีมาตรฐานสูงขึ้นเพราะผู้มีรายได้น้อยมีความสามารถในการจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยถึงแม้ว่าจะมีรายได้น้อยก็ตามสำหรับความสามารถในการขายของแต่ละครัวเรือนมีความแตกต่างกันตามประเภทส่วนรวมโดยส่วนรวมในกรุงเทพฯและปริมณฑลที่มีรายได้ต่อเดือน 9,000 บาทขึ้นไปเท่านั้นจึงจะสามารถซื้อที่อยู่อาศัยราคา 300,000 บาทได้ทั้งนี้โดยตั้งสมมติฐานว่าครัวเรือนทั้งหลายประสงค์จะจ่ายรายได้ต่อเดือนในจำนวนร้อยละที่เท่ากันเพื่อที่อยู่อาศัยคือประมาณร้อยละ 18 ของรายได้ต่อเดือน

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม (2559) จากรายงาน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจครัวเรือน สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม กลุ่มงานฐานข้อมูล, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กันยายน 2559. มุ่งเน้นการนำเสนอประเด็นรายได้ ใช้จ่ายหนี้สิน การถือครองทรัพย์สิน และการออมของ ครัวเรือน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในการดำรงชีวิตของครัวเรือนไทย โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติและข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบการ วิเคราะห์ ทั้งนี้ ครัวเรือนที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในบทความนี้ หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย หรือมีเงินออม ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน และครัวเรือนที่มีภาระการชำระหนี้ต่อรายได้ไม่เกิน 30% ส่วนรายจ่ายมีการจำแนกสัดส่วนค่าใช้จ่ายโดยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยด้วยโดยเลือกผลในส่วนที่เป็นครอบครัวยากจนที่สุด 10% ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 11,622 บาท/ครัวเรือน/เดือน ค่าอาหารและ เครื่องดื่ม 48.6% ค่าที่อยู่อาศัย 12.9% และค่าเดินทาง คมนาคม 11.7% และอื่นๆที่ไม่ได้กล่าวถึงอีก 28.6

สรุปได้ว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยโดยอ้างอิงจากการเคหะแห่งชาติอยู่ที่ร้อยละ 18 ของรายได้ต่อเดือน ทั้งนี้อาจต่ำลงมาได้ถึงร้อยละ 12.3 หากอ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.7.3 ที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเมือง

งานวิจัยเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยสรุปใจความสำคัญได้ว่าผู้มีรายได้น้อยในเมืองไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพได้ มักจะพักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งงานหรือพักอาศัย ณ แหล่งงานที่อยู่อาศัยต่ำกว่ามาตรฐานแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยได้ด้วยตนเองมีรายละเอียดดังนี้

อร่าม ลือพร้อมชัย (2539) วิทยานิพนธ์เรื่องความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างในโครงการก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องสภาพที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพปัญหาของการพักอาศัยและการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับนายจ้างสำหรับคนงานเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการที่อยู่อาศัยหรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องมีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีสัมภาษณ์คนงาน และผู้รับเหมาที่เป็นนายจ้างโดยการใช้แบบสอบถาม และข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตการณ์และถ่ายภาพ จากผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนงานทั้งขนาดเล็กและขนาดกลางมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สร้างเป็นเรือนแถวชั้นเดียว ตั้งอยู่ในบริเวณริบๆ และหันหน้าเข้าหาอาคารสิ่งก่อสร้าง สร้างด้วยวัสดุที่เป็นสังกะสีส่วนใหญ่ ทำให้เก็บความร้อนสูง ห้องพักมีพื้นที่ประมาณ 8-9 ตารางเมตร พักอาศัยห้องละ 2-3 คนการก่อสร้างห้องพักใช้เวลาเพียง 1-2 วัน สามารถรื้อถอนและสร้างได้อย่างรวดเร็วสัมผัสส่วนใหญ่ต้องมีหน้าต่างในห้องพักมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพัดลมอย่างไรก็ดีการจัดการที่อยู่อาศัยเป็นภาระของนายจ้างทั้งหมดได้แก่ ห้องพักคนงาน น้ำประปา ไฟฟ้า ระยะเวลาการอยู่อาศัยโครงการขนาดเล็กอยู่อาศัยไม่เกิน 1 ปีขนาดกลางมากกว่า 1 ปี ปัญหาที่อยู่อาศัยได้แก่ในสถานที่พักสำหรับมาตรฐานของบ้านพักคนงานที่วิศวกรรมสถานกำหนดปัญหาเรื่องสุขอนามัย น้ำดื่ม น้ำใช้ การศึกษาของบุตรและสวัสดิการต่างๆที่ควรได้

ข้อจำกัดและการแก้ปัญหา ลักษณะประชากรส่วนใหญ่ที่พักอาศัยและเป็นกรรมกรมาจากภาคอีสาน มีอาชีพเดิมเป็นชาวนา ศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะการทำงานคือทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด วันละกว่า 9 ชั่วโมงตั้งแต่ 8.30 ถึง 17.30 มีรายได้คนงานเป็นรายได้รายวันและไม่แน่นอนค่าจ้างแรงงานมีรายได้ต่ำกว่ากฎหมายแรงงานกำหนด รายได้ทั้งครอบครัวประมาณ 5,000-7,000 บาทต่อเดือน คนงานมีความมั่งคั่งสามารถเก็บออมได้เล็กน้อยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงเวลาเจ็บป่วยนิยมหาซื้อยารับประทานเองส่วนใหญ่ความต้องการเรื่องการเบิกค่ารักษาพยาบาลและมีการประกันอุบัติเหตุ ซึ่งตามลำพังคนงานจะไม่มีความสามารถแก้ปัญหาเรื่องที่พักด้วยตนเอง ได้แต่ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่นั้นจึงสมควรที่ผู้ว่าจ้างและหน่วยงานของรัฐหรือแม้แต่องค์กรพัฒนาต่างๆควรให้ความช่วยเหลือตามสภาพและความสามารถของแต่ละหน่วยงานจะช่วยให้สภาพความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างเป็นปกติสุขมากขึ้น

ธีรวัฒน์ โป่งรักษ์ (2540) วิทยานิพนธ์เรื่องรูปแบบที่อยู่อาศัยและพฤติกรรมการณ์การอยู่อาศัยของผู้มีอาชีพ รับจ้างขนส่งสินค้าย่านปากคลองตลาด ศึกษาการใช้ชีวิตประจำวันของผู้มีอาชีพรับจ้างขนส่งสินค้า ย่านปากคลองตลาด ฐานะทางเศรษฐกิจ รูปแบบที่อยู่อาศัย พฤติกรรมการณ์การอยู่อาศัย ตลอดจนความต้องการที่อยู่อาศัยในบริเวณตลาดขายส่งแห่งใหม่ หากมีการย้ายกิจการขายส่ง ของผู้มีอาชีพ

รับจ้างขนสินค้าย่านปากคลองตลาด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้มีอาชีพรับจ้างขนสินค้า ย่านปากคลองตลาด แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 354 ตัวอย่าง โดยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีอาชีพรับจ้างขนสินค้า ย่านปากคลองตลาด ส่วนใหญ่เป็นชายมีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ก่อนเข้าสู่อาชีพนี้ทำงานก่อสร้างมากที่สุด ระยะเวลาที่เข้าสู่อาชีพนี้ไม่เกิน 5 ปี ทำงานทุกวัน มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 6,000-7,500 บาท มากที่สุด ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกินเดือนละ 3,000 บาท มีเงินออมไม่มีหนี้สิน มีที่อยู่อาศัยในตลาดบริเวณปากคลองตลาด สะพานพุทธ สะพานพระปกเกล้า และใกล้เคียง ส่วนใหญ่เป็นที่ว่างในตลาด บนรถเข็น และห้องแบ่งเช่า ซึ่งเป็นห้องโล่งๆ ห้องเดียว มีห้องน้ำรวม โดยเช่ารวมอยู่กับเพื่อนและช่วยกันออกค่าเช่า ไม่เคยเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย พอใจกับที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ไม่ทราบว่า จะมีการย้ายกิจการขายส่งย่านปากคลองตลาด เป็นกลุ่มที่มีจำนวนสูงที่สุดและไม่เห็นด้วย แต่หากมีการย้ายจริงก็จะตามไปรับจ้างขนสินค้าที่ตลาดแห่งใหม่ และมีความต้องการที่อยู่อาศัยในบริเวณตลาดแห่งใหม่ หากมีราคาถูก

นายธน์สร์ จังมงคล (2549) วิทยานิพนธ์เรื่องสภาพการอยู่อาศัยของผู้ขับซึรดสามล้อถีบ : กรณีศึกษา ย่านชุมชนซอยวัดด่าน ต. สำโรงเหนือ จ. สมุทรปราการ การประกอบอาชีพถีบสามล้อได้ถูกจำกัดลง ส่วนใหญ่อยู่กระจายตัวในเขตปริมณฑล ผู้วิจัยได้พบชุมชนซอยวัดด่านซึ่งอยู่ในพื้นที่ ต. สำโรงเหนือ จ.สมุทรปราการ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการอยู่อาศัย และปัญหาการอยู่อาศัยปัจจุบันของผู้ขับซึรดสามล้อถีบ โดยวิเคราะห์ลักษณะทางด้านสังคม สภาพวิถีชีวิต และเศรษฐกิจ นำมาประมวลผลวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา และพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้ขับซึรดสามล้อถีบ

ผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะตัวบ้านที่สามล้ออยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่ดี มีการอยู่อาศัยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่ถูกสุขลักษณะ และขาดความปลอดภัยในการอยู่อาศัย นอกจากนี้มีบางส่วนที่มีการพักอาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามลักษณะการครอบครองรถสามล้อถีบพบว่า กลุ่มที่เช่ารถถีบมีสภาพการอยู่อาศัยที่แย่กว่า กลุ่มที่มีรถเป็นของตัวเอง ในขณะที่สภาพชุมชนที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ขับซึรดสามล้อที่อยู่กับอยู่บริการ หรือกลุ่มผู้เช่ารถถีบนี้ จะมีการอยู่อาศัยในชุมชน ที่มีสภาพดีกว่ากลุ่มผู้ขับซึรดสามล้อถีบที่ไม่ได้อยู่กับอยู่บริการ ด้านปัญหาการอยู่อาศัย ส่วนใหญ่กลุ่มผู้ขับซึรดสามล้อถีบที่มีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีห้องนอน และห้องน้ำห้องส้วม รองลงมาคือ กลุ่มที่อยู่อาศัยในอยู่บริการกับเพื่อนสามล้อ มีการอยู่อาศัยที่แออัด ห้องน้ำห้องส้วม และห้องนอนไม่เพียงพอ สภาพภายในไม่สะอาด และสุดท้ายกลุ่มที่มีปัญหาในตัวบ้านน้อยที่สุดคือ กลุ่มที่อยู่อาศัยกับครอบครัว ไม่มีความแออัด จากผลการศึกษาดังกล่าวได้พบว่า ต้นเหตุที่สามล้อมี

การอยู่อาศัยตัวบ้านสภาพไม่ดี เกิดจากผู้เช่ารถสามล้อถีบมีรายได้น้อย ยากจน ทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเช่า หรือจัดหาที่อยู่อาศัยที่มีสภาพดีได้ ในขณะที่เจ้าของผู้ประกอบการเองก็มีรายได้น้อย ไม่สามารถจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมให้ผู้ขับซิ่งรถสามล้อถีบได้ด้วย ดังนั้นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยของสามล้อจะยั่งยืนได้ด้วย หลักการพึ่งพาตนเองโดยหาโอกาสเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ด้วยการประกอบอาชีพเสริมเป็นกลุ่ม เช่น สามล้อรับผู้สูงอายุ และจากการออมรายวัน โดยริเริ่มในการรวมกลุ่มของสามล้อในอุ้มมิตรภาพ เนื่องจากมีแนวโน้มในการรวมกลุ่มสูง และเจ้าของผู้ประกอบการ สนับสนุน ทำให้มีความพร้อมในการแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มสามล้อในอุ้มอื่น โดยริเริ่มจากการทำกิจกรรมทำความสะอาดภายในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มสามล้อด้วยกัน และเป็นการจุดประกายในการแก้ปัญหาให้กับผู้อื่น โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างๆควรให้การช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น ให้ความรู้ อบรมเรื่องสุขลักษณะเพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาด้วยกลุ่มสามล้อเป็นหลักต่อไป

อนุญาต สมเดช (2551) วิทยานิพนธ์เรื่องสภาพการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยตึกแถวในพื้นที่เขตพาณิชย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาบริเวณเชียงกงและสวนหลวง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยตึกแถวในพื้นที่เขตพาณิชย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริเวณเชียงกงและสวนหลวง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อยู่อาศัยตึกแถวบริเวณเชียงกงและสวนหลวง ใช้เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลจากการศึกษาด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ผู้อยู่อาศัยบริเวณเชียงกงส่วนใหญ่มีอายุ 20-29 ปี บริเวณสวนหลวง มีอายุ 30-39 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สถานภาพโสด มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้อยู่อาศัยบริเวณ เชียงกงประกอบอาชีพรับจ้าง ลูกจ้าง ในร้านขายเครื่องยนต์ ผู้อยู่อาศัยบริเวณสวนหลวงประกอบอาชีพรับจ้าง ขับแท็กซี่ สามล้อ มีอาชีพเดิมคือรับจ้าง ลูกจ้างทั่วไป ผู้อยู่อาศัยบริเวณเชียงกงมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท ผู้อยู่อาศัยบริเวณสวนหลวงมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ในช่วง 2,501-5,000 บาท ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่นๆ นอกเหนือจากรายได้ประจำเดือน ไม่มีการกั๊ยเงิน ไม่มีเงินออม ไม่มีภาระหนี้สิน และไม่มีแผนการออมเงินเพื่อซื้อและสร้างบ้านในแต่ละเดือน ด้านสังคม ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่รู้จักเพื่อนบ้านในบริเวณที่อยู่อาศัยเดียวกัน ทั้งนี้ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมในบริเวณที่พักอาศัยน้อย ด้านสภาพการอยู่อาศัยพบว่า ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนที่จะมาอยู่อาศัยในบริเวณปัจจุบัน และอาศัยในบริเวณปัจจุบันเป็นระยะเวลา 1-3 ปี เหตุผลที่เลือกอาศัยอยู่ในบริเวณปัจจุบันเนื่องจากใกล้สถานที่ทำงาน อยู่อาศัยตามแหล่งงาน และพักอาศัยอยู่กับญาติ พี่น้อง มีจำนวนคนที่พักอาศัยอยู่ด้วยกัน 3-4 คน ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ทำงานในบริเวณเดียวกับที่พัก

อาศัย โดยส่วนใหญ่ทำงานอยู่บริเวณปัจจุบันเป็นระยะเวลา 1-3 ปี ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันเป็นห้องแบ่งเช่าในตึกแถว มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 8.75 ตารางเมตร โดยเช่าช่วงจากเจ้าของตึกแถว ซึ่งเป็นห้องโล่งๆ ห้องเดียว และใช้ห้องน้ำรวม ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ต้องการอยู่อาศัยที่เดิมต่อ การวางแผนในเรื่องที่อยู่อาศัยในอนาคต ผู้อยู่อาศัยบริเวณเชิงกวงส่วนใหญ่วางแผนจะอยู่ในเขตพาณิชย์ต่อไปแล้วค่อยหาที่อยู่ใหม่เมื่อถึงเวลาที่กำหนด แต่ผู้อยู่อาศัยบริเวณสวนหลวงส่วนใหญ่วางแผนจะย้ายตามแหล่งงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือ บริเวณเชิงกวง กลุ่มของเจ้าของตึกแถว ควรมีการจัดพื้นที่ แยกที่ทำงานและที่อยู่อาศัยให้ออกจากกัน (Zoning) โดยการแบ่งระดับผู้เช่า และช่วยเหลือตามลำดับความสำคัญ โดยกันพื้นที่ส่วนหนึ่งในแผนแม่บทให้เป็นสถานที่ประกอบการค้า โดยสิ่งที่จะนำมาพิจารณาคือ ด้านการเงิน (การจ่ายค่าเช่าตรงเวลา) มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้ให้เช่าตึกแถว รวมถึงประเภทธุรกิจของเจ้าของตึกแถวด้วย สำหรับกลุ่มผู้อยู่อาศัยผู้วิจัยเสนอว่า เจ้าของตึกแถวที่เป็นนายจ้าง ควรจัดหาแหล่งที่พักอาศัยราคาถูกและอยู่รอบๆ แหล่งงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและไม่ทำให้ในส่วนของสถานที่ทำงานมีความ เสื่อมโทรม บริเวณสวนหลวง ผู้วิจัยเสนอว่า ควรจะย้ายแหล่งงานและที่อยู่อาศัยไปพื้นที่บริเวณอื่น เพราะสภาพเสื่อมโทรมของพื้นที่อันเกิดจากการแบ่งห้องให้เช่า โดยใช้หลักการย้ายชุมชนไปอยู่ในที่ใหม่ (Slum Relocation) ภายใต้เงื่อนไขที่สอดคล้องกับแหล่งงาน โดยใช้พื้นที่บริเวณอื่นในเขตพาณิชย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรองรับ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจขอความร่วมมือกับหน่วยงานของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาพื้นที่บริเวณดังกล่าวในการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยกลุ่มนี้ต่อไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัยของคนกลุ่มนี้แล้ว ยังเป็นการพัฒนาที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ต่อไปในอนาคตด้วย

ตารางที่ 2.8 เปรียบเทียบประเด็นสำคัญ

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	ลักษณะรายได้	ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา	ที่ตั้งที่อยู่อาศัย
อร่าม ลือพร้อมชัย	2539	คนงานก่อสร้าง	รายได้ไม่แน่นอน	กรุงเทพฯ	อยู่อาศัย ณ แหล่งงาน
ธีรวัฒน์ โป่งรักษ์	2540	ผู้รับจ้างขนส่งสินค้า	รายได้ไม่แน่นอน	ปากคลองตลาด กรุงเทพฯ	อยู่อาศัย ณ แหล่งงาน
นายธนส์ จังมงคลกาล	2549	คนเก็บสามล้อรับจ้าง	รายได้ไม่แน่นอน	สำโรงเหนือ สมุทรปราการ	อยู่อาศัย ใกล้แหล่งงาน

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	ลักษณะรายได้	ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา	ที่ตั้งที่อยู่อาศัย
อนัญญา สมเดช	2551	เจ้าของอาคาร พาณิชย์และ ลูกจ้าง	รายได้ประจำ	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	อยู่อาศัย ณ แหล่งงาน

ที่มา : สรุปโดยผู้วิจัย

สรุปช่องว่างในงานวิจัยด้านที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมือง

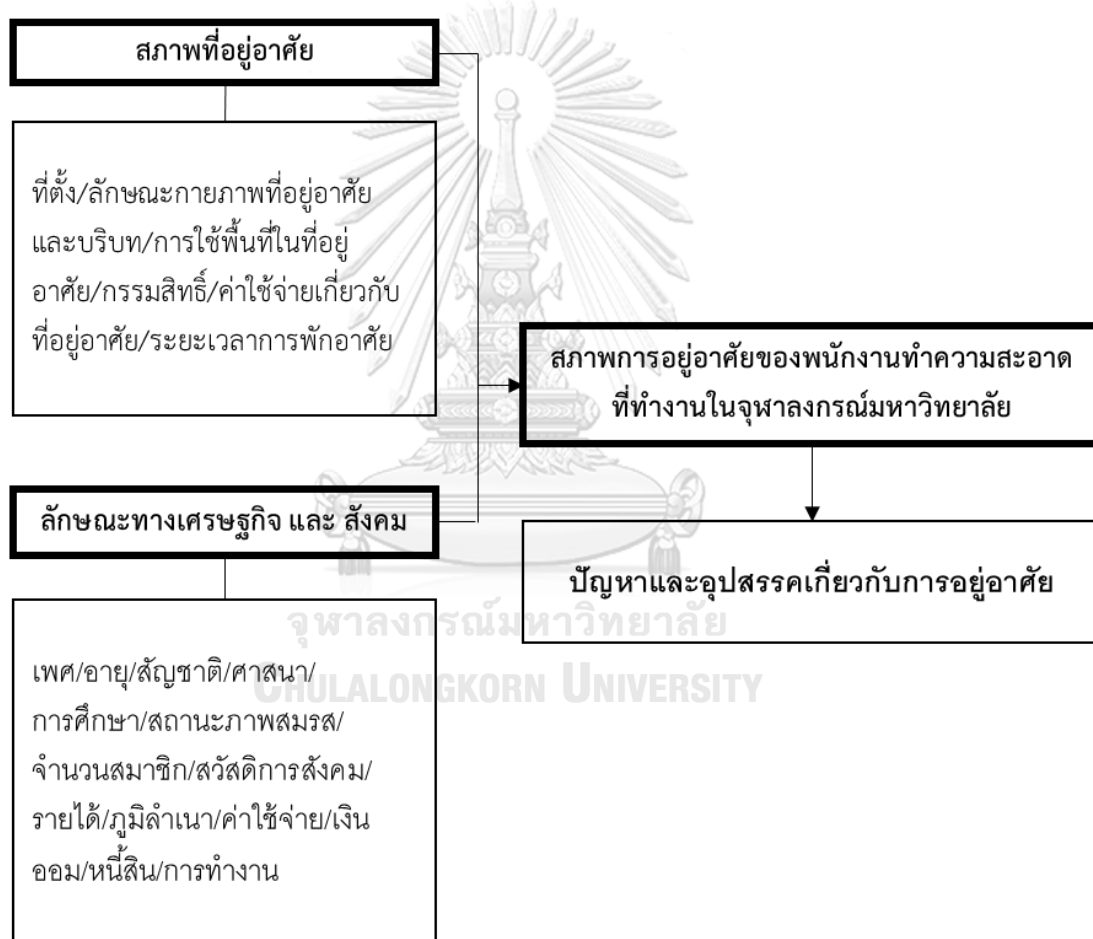
จากการเปรียบเทียบประเด็นสำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่าง ลักษณะรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พื้นที่ศึกษา และที่ตั้งที่อยู่อาศัยพบว่าช่องว่างในงานวิจัยที่ศึกษาคือ

- 1) ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาที่อยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดในเมือง
- 2) กลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยที่ศึกษามักพักอาศัย ณ แหล่งงาน ซึ่งพนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในเขตพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่สามารถพักอาศัย ณ แหล่งงานได้ และมีความเป็นไปได้ว่ามีความลำบากในการหาที่อยู่อาศัยเนื่องจากเป็นพื้นที่ใจกลางเมืองจึงเป็นที่น่าสนใจ
- 3) แม้จะมีการศึกษาในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพื้นที่ที่จุฬาให้เช่าทำพาณิชย์กรรม แต่กลุ่มตัวอย่างมีทั้งเจ้าของอาคารพาณิชย์ และลูกจ้าง แม้ลูกจ้างบางส่วนมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ผู้มีรายได้น้อยแต่เจ้าของอาคารพาณิชย์นั้นไม่อยู่ในเกณฑ์ผู้มีรายได้น้อย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม กฎหมายแรงงาน ลักษณะผู้มีรายได้น้อยในเมือง มาตรฐานที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมือง และแนวความคิดการเลือกทำเลที่ตั้ง สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้



แผนภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา : โดยผู้วิจัย

ด้านสภาพที่อยู่อาศัยมีหัวข้อในการศึกษาคือ ที่ตั้ง ลักษณะกายภาพที่อยู่อาศัยและบริบทการใช้พื้นที่ในที่อยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ระยะเวลาการพักอาศัย ด้านเศรษฐกิจและสังคมมีหัวข้อในการศึกษาคือ เพศ อายุ สัญชาติ ศาสนา การศึกษา สถานะภาพ

สมรส จำนวนสมาชิก สวัสดิการสังคม รายได้ ภูมิลำเนา ค่าใช้จ่าย เงินออม หนี้สิน การทำงาน ด้านสภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดศึกษาสภาพที่อยู่อาศัยรวมถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการอยู่อาศัย

3.2 การเลือกพื้นที่ศึกษา

จากปัญหาผู้มีรายได้น้อยที่ต้องอาศัยอยู่ในเมืองหรือคนจนเมือง (Urban Poor) เป็นปัญหาที่มักเกิดในเมืองที่มีการพัฒนาในลักษณะเมืองโตเดี่ยว ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นเช่นนั้น และจากแนวคิดการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยประชาชนจึงมีแนวโน้มที่จะถูกดึงดูดเข้าสู่พื้นที่ที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจรุ่งเรือง จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาที่มีแหล่งงานจำนวนมาก โดยคาดการณ์จำนวนแหล่งงานจากข้อมูลอาคารขนาดใหญ่ และอาคารขนาดใหญ่พิเศษในแต่ละเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร พบว่าพื้นที่ที่มีอาคารขนาดใหญ่ และอาคารขนาดใหญ่พิเศษมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ เขตคลองเตย 142 แห่ง เขตปทุมวัน 104 แห่ง และเขตวัฒนา 78 และเมื่อพิจารณาความหนาแน่นต่อพื้นที่แล้วพื้นที่เขตปทุมวันมีความหนาแน่นต่อพื้นที่มากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตปทุมวัน จากนั้นจึงพิจารณาแหล่งงานที่มีพื้นที่จำนวนมากเพื่อจะได้กลุ่มประชากรที่เพียงพอ

จากเกณฑ์ข้อที่ 2 เขตปทุมวันมีพื้นที่ประมาณ 5,231 ไร่ มีแหล่งงานหลากหลายประกอบไปด้วย โรงแรม ห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงาน ที่อยู่อาศัย พิพิธภัณฑ์ โรงพยาบาล สนามกีฬา สถานศึกษา สถานที่ราชการ เป็นต้น พบว่าพื้นที่ประมาณ 1 ใน 5 ของเขตปทุมวันหรือคิดเป็น 1,303 ไร่เป็นพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ศึกษา โดยที่พื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ พื้นที่การศึกษาร้อยละ 50.4 ส่วนราชการอื่นยืมใช้ร้อยละ 18 และส่วนผลประโยชน์ร้อยละ 31.6 ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเพียงพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเนื่องจากมีสัดส่วนมากที่สุด และควบคุมดูแลโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยตรง

ลักษณะการจ้างงานพนักงานทำความสะอาดในพื้นที่เขตการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแบ่งเป็น 2 ส่วนหลักคือ

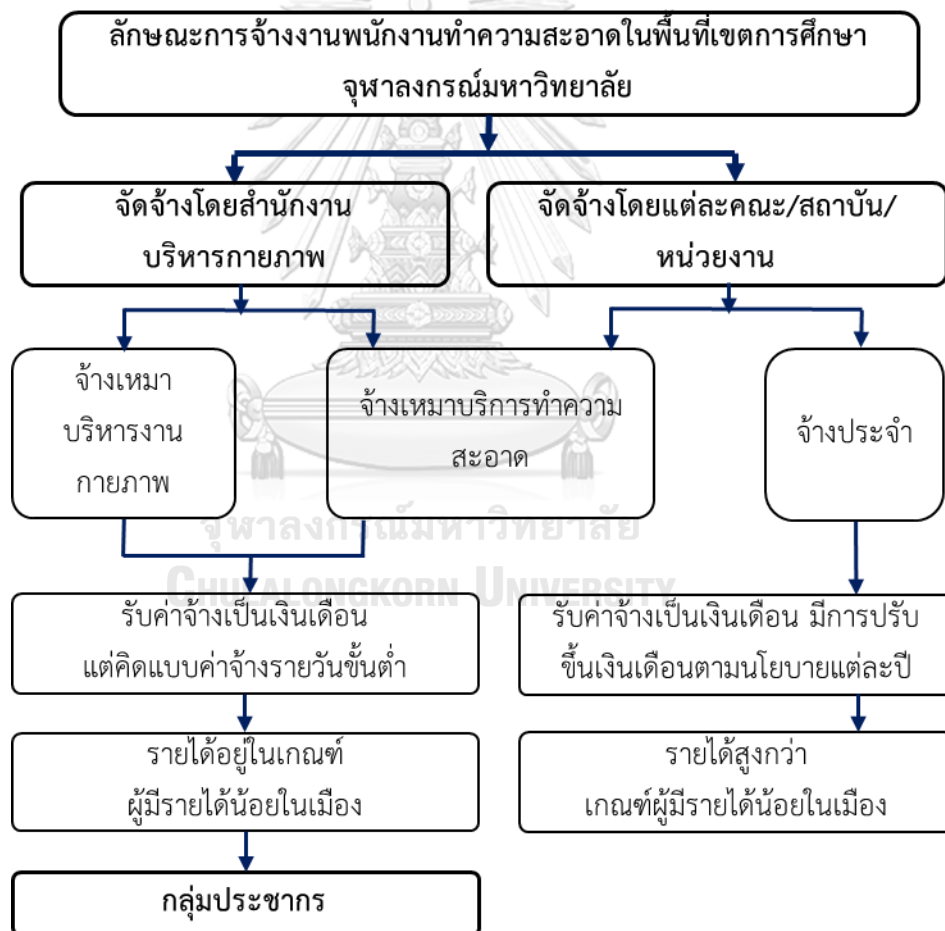
1) จ้างโดยสำนักงานบริหารกายภาพโดยส่วนมากเป็นอาคารสำนักงานมหาวิทยาลัยมีการจัดจ้าง 2 แบบคือ

- แบบจ้างเหมาบริหารงานกายภาพอาคาร จะประกอบไปด้วยหลายส่วนเช่น พนักงานบริหารงานกายภาพอาคาร พนักงานรักษาความปลอดภัย รวมไปถึงพนักงานทำความสะอาด
- จัดจ้างแบบจ้างเหมาทำความสะอาด

โดยทั้ง 2 แบบนี้จะมีการระบุในสัญญาจ้างตั้งแต่เริ่มแรกว่าไม่รับพนักงานต่างด้าว รับเฉพาะพนักงานคนไทยเท่านั้น

2) จัดจ้างเองโดยคณะ/ สถาบัน/ หน่วยงาน จะมีการระบุในสัญญาแล้วแต่คณะหรือสถาบัน ใจระบุ บางส่วนรับเฉพาะคนไทยเท่านั้น และบางส่วนรับทั้งคนไทยและต่างด้าวโดยจะระบุในสัญญาจ้างเสมอว่าต้องเป็นแรงงานต่างด้าวที่มีการเข้าเมืองอย่างถูกกฎหมาย

จากการสอบถามเบื้องต้นพบว่าส่วนมากรับเงินเดือนที่คำนวณจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำรายวัน คือวันละ 310 บาท เมื่อนำมาคำนวณวันทำงาน 7 วัน ต่อสัปดาห์ พนักงานทำความสะอาดที่รับค่าแรงเป็นค่าจ้างขั้นต่ำจะมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 9,300 บาทต่อเดือน จึงจัดว่าอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมือง ทั้งนี้กลุ่มที่จ้างประจำมีไม่จัดอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในเมืองจึงไม่นับเป็นกลุ่มประชากร

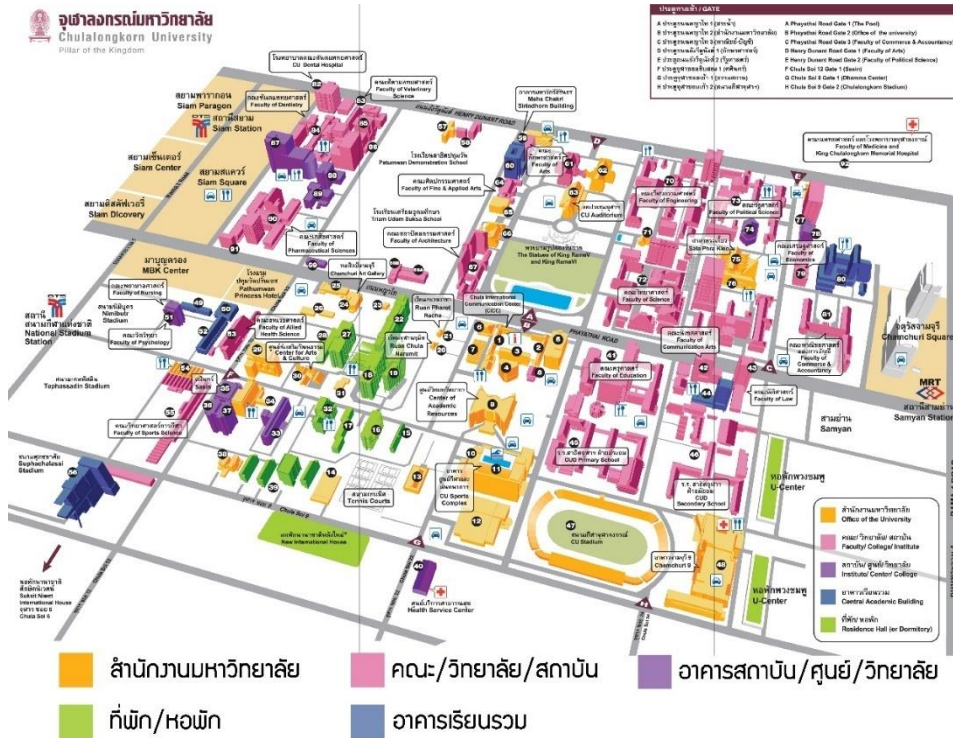


แผนภาพที่ 3.2 ลักษณะการจัดจ้างบริษัทรับเหมาทำความสะอาด

ในพื้นที่เขตการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : รวบรวมโดยผู้วิจัย

พื้นที่เขตการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนอาคารทั้งหมด 207 อาคาร พื้นที่อาคารรวม 925,070 ตร.ม. แบ่งประเภทอาคารออกเป็น 5 ประเภทคือ สำนักงานมหาวิทยาลัย คณะวิทยาลัย หรือสถาบัน อาคารสถาบัน ศูนย์ วิทยาลัย,ที่พักหรือหอพัก อาคารเรียนรวม การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะมีการคิดตามสัดส่วนในแต่ละพื้นที่ด้วย รายละเอียดแผนที่ตามประเภทอาคารดังภาพที่ 7



ภาพที่ 3.1 แผนที่เขตพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกสีอาคารตามการใช้งาน
ที่มา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2560)

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการสำรวจจำนวนพนักงานทำความสะอาดทั่วทั้งพื้นที่เขตการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้วิธีออกจดหมายขอความอนุเคราะห์ข้อมูลโดยแนบแบบสอบถามไปด้วย อย่างไรก็ตามมีบางส่วนที่ใช้การโทรสอบถามและเข้าไปสอบถามด้วยตนเอง จากการสำรวจพบว่ามีจำนวนพนักงานทำความสะอาดทั้งหมด 832 คน แบ่งเป็นคนไทย 670 คน และต่างด้าว จำนวน 162 คน โดยมีทั้งชาวลาว ชาวเมียนมา และชาวกัมพูชา สัญญาจ้างในบางคณะ หน่วยงาน และสถาบัน ระบุว่าต้องเป็นพนักงานชาวไทยเท่านั้น ส่วนหน่วยงานที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจะมีการระบุทั้งในข้อตกลงและสัญญาจ้างว่าพนักงานต่างด้าวต้องจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนประชากร						รวม
		ไทย			ต่างด้าว			
		หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม	
1	คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน	280	29	309	76	42	118	427
2	สำนักงานมหาวิทยาลัย	204	14	218	9	0	9	227
3	ที่พัก หอพัก	21	0	21	29	6	35	56
4	อาคารสถาบันศูนย์ วิทยาลัย	37	0	37	0	0	0	37
5	อาคารเรียนรวม	80	5	85	0	0	0	85
	รวมทั้งหมด	622	48	670	114	48	162	832

ผู้วิจัยใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ อ้างอิงจาก (วาโรเพ็งสวัสดิ์, 2533) หากจำนวนประชากรเป็นหลักร้อยละ สามารถกำหนดขนาดจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ตั้งแต่ร้อยละ 15-30 ดังตารางที่ 11 ผู้วิจัยเลือกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 15 จำนวนกลุ่มตัวอย่างคนไทยคิดเป็น 111 คน ต่างด้าว 24 คน รวมทั้งหมด 125 คน ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ

จำนวนประชากร	ร้อยละขนาดกลุ่มตัวอย่าง
จำนวนประชากรหลักร้อยละ	15-30 %
จำนวนประชากรหลักพัน	10-15 %
จำนวนประชากรหลักหมื่น	5-10 %

ตารางที่ 3.3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

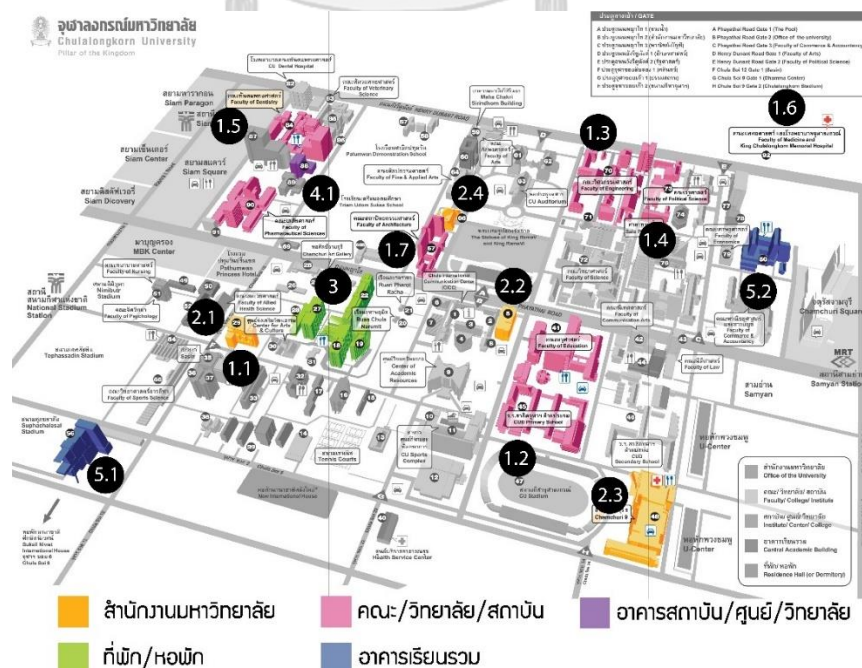
จำนวนประชากร			ร้อยละขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง		
ไทย	ต่างด้าว	รวม		ไทย	ต่างด้าว	รวม
670	162	832	15	111	24	125

โดยในวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยเลือกใช้ที่ร้อยละ 15 (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553, น.34) กลุ่มตัวอย่าง จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 125 คน แบ่งเป็นคนไทย 101 คน ต่างด้าว 24 คน โดยกระจายตามพื้นที่การจัด

กลุ่มอาคารดังกล่าวไปข้างต้น อย่างไรก็ตามเพื่อการเปรียบเทียบข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัยพนักงานคนไทยและต่างด้าวจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนละเท่ากัน คือคนไทย 10 คน และต่างด้าว 10 คน ตามความสมัครใจและสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะที่อยู่อาศัยเพื่อใช้แบบสำรวจ อย่างไรก็ตามในการทำการสำรวจจริงนั้น สามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างชาวต่างด้าวได้เพียง 9 หลัง ส่วนคนไทยครบทั้ง 10 หลัง รวมเป็น 19 หลัง เนื่องจากข้อจำกัดในการวิจัย คือเจ้าของที่อยู่อาศัยบางรายไม่อนุญาตและบางกรณีกลุ่มตัวอย่างเองไม่อนุญาตให้เข้าสำรวจ

ตารางที่ 3.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง					
		แบบสัมภาษณ์			แบบสำรวจ		
		ต่างด้าว	ไทย	รวม	ต่างด้าว	ไทย	รวม
1	คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน	46	18	64	10	10	20
2	สำนักงานมหาวิทยาลัย	33	1	34			
3	ที่พัก หอพัก	3	5	8			
4	อาคารสถาบันศูนย์ วิทยาลัย	6	0	6			
5	อาคารเรียนรวม	13	0	13			
	รวมทั้งหมด	101	24	125			



ภาพที่ 3.2 แผนที่แสดง คณะ สถาบัน และอาคารที่สุ่มเลือกเก็บข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

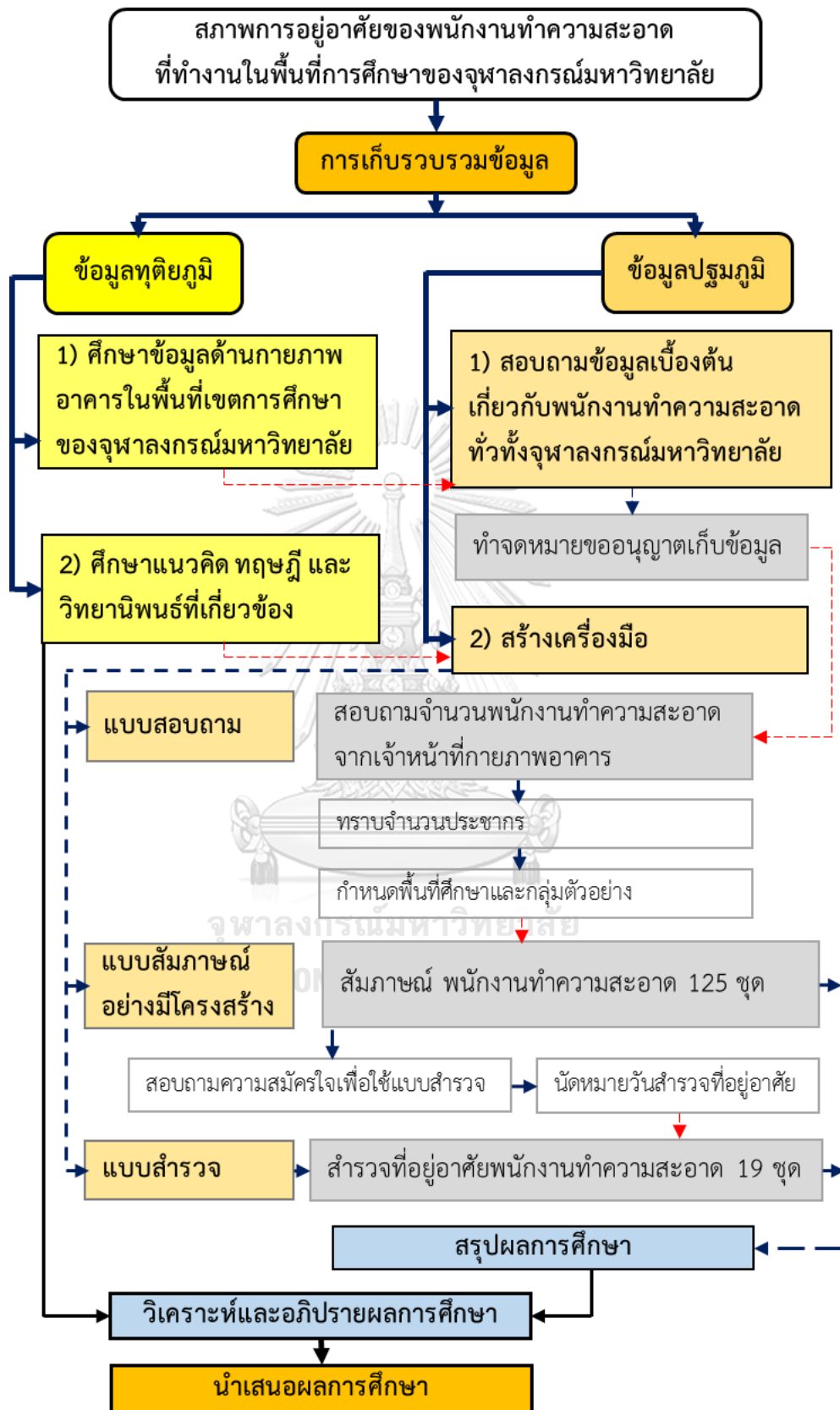
ศึกษารวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีรายได้น้อยในเมือง มาตรฐานที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมือง การตัดสินใจเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) ออกแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล ไปยังคณะ หน่วยงาน และสถาบัน ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสอบถามจากพนักงานฝ่ายกายภาพอาคารทุกเพื่อขอข้อมูลอีกทางหนึ่ง เมื่อทราบ จำนวน เพศ และสัญชาติของพนักงานทำความสะอาดในพื้นที่เขตการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วจึงนำไปกำหนดกลุ่มประชากร คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการในขั้นตอนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2) ใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง จำนวน 125 ชุดเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพที่อยู่อาศัย หลังจากสัมภาษณ์เสร็จจะมีการถามความสมัครใจเพื่อทำการลงพื้นที่สำรวจที่อยู่อาศัย

3) ใช้แบบสำรวจจำนวน 19 ชุด เก็บข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัยและปัญหาอุปสรรคในการอยู่อาศัย



แผนภาพที่ 3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์	ตัวแปรในการศึกษา		กลุ่มประชากร	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
1) เพื่อศึกษา ลักษณะทาง เศรษฐกิจ และ สังคม ของพนักงาน ทำความสะอาดทั้ง คนไทยและต่างด้าว ที่ทำงานในพื้นที่ การศึกษาของ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ลักษณะทาง เศรษฐกิจ	เงินเดือน/ค่าใช้จ่าย/เงินเก็บ	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์
	ลักษณะทาง สังคม	เพศ/อายุ/สัญชาติ/ศาสนา/ สถานะภาพสมรส/จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว	1) เจ้าหน้าที่ ฝ่ายกายภาพ อาคารในพื้นที่ ศึกษา	-สอบถาม ทางโทรศัพท์ - แบบสอบถาม
			2) พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์
2) เพื่อศึกษาสภาพ การอยู่อาศัยรวมถึง อุปสรรคและ ปัญหาในการอยู่ อาศัยของพนักงาน ทำความสะอาด ดังกล่าว	สภาพการอยู่ อาศัย	ที่ตั้ง/ลักษณะกายภาพที่อยู่อาศัย/ กรรมสิทธิ์/ระยะเวลาการพักอาศัย รายวัน-ระยะยาว/ระยะเวลาในการ	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์ แบบสังเกต
	อุปสรรคและ ปัญหาในการอยู่ อาศัย	ทำงาน/แผนเกี่ยวกับการอยู่อาศัย/ แผนเกี่ยวกับการกลับภูมิลำเนา/แผน เกี่ยวกับการทำงานในเมือง	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์ แบบสังเกต
3) เพื่อศึกษาความ แตกต่างด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสภาพที่อยู่ อาศัยพนักงานทำ ความสะอาด ดังกล่าว ระหว่าง คนไทยและต่างด้าว ว่ามีความแตกต่าง หรือไม่ อย่างไร	ลักษณะทาง เศรษฐกิจ	เงินเดือน/ค่าใช้จ่าย/เงินเก็บ	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์
	ลักษณะทาง สังคม	เพศ/อายุ/สัญชาติ/ศาสนา/ สถานะภาพสมรส/จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์
	สภาพการอยู่ อาศัย	ที่ตั้ง/ลักษณะกายภาพที่อยู่อาศัย/ กรรมสิทธิ์/ระยะเวลาการพักอาศัย/ ระยะเวลาในการทำงาน/แผน เกี่ยวกับการอยู่อาศัย/แผนเกี่ยวกับ การกลับภูมิลำเนา/แผนเกี่ยวกับการ ทำงานในเมือง	พนักงานทำ ความสะอาด ในพื้นที่ศึกษา	แบบ สัมภาษณ์ แบบสังเกต

ครั้งที่	เรื่อง	2560				2561															
		ธันวาคม				มกราคม				กุมภาพันธ์				มีนาคม							
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
11	วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนเล่มวิทยานิพนธ์																				
12	ส่งบทความทางวิชาการ																				
13	ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ [Draft 1]																				

ตารางที่ 3.8 แผนดำเนินการวิจัยเดือนเมษายน 2561 - กรกฎาคม 2561

ครั้งที่	เรื่อง	2561																			
		เมษายน				พฤษภาคม				มิถุนายน				กรกฎาคม							
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
14	ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ [Draft 2]																				
15	ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ [Final]																				
16	สอบวิทยานิพนธ์																				
17	Up load วิทยานิพนธ์ฉบับร่างในระบบ E-thesis																				
18	ปรับแก้เล่มวิทยานิพนธ์																				
19	ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต่อ คณะกรรมการ																				
20	Up load วิทยานิพนธ์ในระบบ E-thesis																				
21	ส่งเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิต วิทยาลัย																				



บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 125 ชุด สัมภาษณ์กลุ่มและแบบสำรวจที่อยู่อาศัยจำนวน 19 ชุดผู้วิจัยจึงแบ่งข้อมูลออกเป็น 8 ส่วนคือ

- 4.1 ลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.2 ด้านภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 ลักษณะการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และการเดินทาง
- 4.6 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจ
- 4.7 การวิเคราะห์รูปแบบหน่วยที่พักอาศัยร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย
- 4.8 ปัญหาอุปสรรคในการอยู่อาศัย

4.1 ลักษณะทางสังคม

จากการศึกษาลักษณะทางสังคมแบ่งออกเป็น 4 เรื่องดังนี้

1) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือร้อยละ 86 และร้อยละ 14 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าต่างด้าว คือร้อยละ 89 และร้อยละ 71 ตามลำดับ

2) อายุ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24 ทั้งนี้มีช่วงอายุที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกันอีก 2 ช่วงคือ 40-49 ปี และ 30-39 ปี ร้อยละ 23 และ 21 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละร้อยละ 28 ซึ่งมากกว่าช่วงอายุของต่างด้าวที่อยู่ในช่วง 30-39 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38

3) ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการศึกษาในชั้นประถมศึกษามากที่สุดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67 พนักงานชาวไทยเป็นสัดส่วนร้อยละ 68 และต่างด้าวร้อยละ 63 ทั้งนี้พบว่าต่างด้าวได้รับการสูงสุดถึงชั้นมัธยมศึกษาและมีการศึกษารูปแบบอื่นๆคือบวชเรียนร้อยละ 4 ในขณะที่คนไทยร้อยละ 2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส.ขึ้นไป

4) สถานภาพสมรสจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสมากที่สุดร้อยละ 56 คนไทยร้อยละ 51 ต่างด้าวร้อยละ 75

5) สวัสดิการสังคม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทั้งผู้ที่ได้รับสวัสดิการสังคมและไม่ได้รับสวัสดิการสังคม ผู้ที่ไม่ได้รับสวัสดิการสังคมคิดเป็นร้อยละ 20 เป็นคนไทยทั้งหมด ผู้ที่ได้รับสวัสดิการสังคมแบ่งเป็น ประกันสังคมมากที่สุดร้อยละ 61 เป็นคนไทยทั้งหมด บัตรต่างด้าวที่มีประกันสุขภาพร้อยละ 4 และเบี้ยผู้สูงอายุร้อยละ 5 ซึ่งเป็นคนไทยทั้งหมด
 ทั้งนี้รายละเอียดอื่นๆดังตารางที่ 13

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางสังคม		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างด้าว	รวม	ไทย	ต่าง ด้าว	รวม
1)เพศ	หญิง	90	17	107	89	71	86
	ชาย	11	7	18	11	29	14
	รวม	101	24	125	100	100	100
2)อายุ	15-19 ปี	10	1	11	10	4	9
	20-29 ปี	9	8	17	9	33	14
	30-39 ปี	17	9	26	17	38	21
	40-49 ปี	25	4	29	25	17	23
	50-59 ปี	28	2	30	28	8	24
	60 ปีขึ้นไป	12	0	12	12	0	10
	รวม	101	24	125	100	100	100
3)ระดับ การศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา	5	4	9	5	17	7
	ระดับประถมศึกษา	69	15	84	68	63	67
	ระดับมัธยม	25	4	29	25	17	23
	ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส.ขึ้นไป	2	0	2	2	0	2
	อื่นๆ	0	1	1	0	4	1
	รวม	101	24	125	100	100	100
4) สถานภาพ สมรส	โสด	18	3	21	18	13	17
	สมรส	52	18	70	51	75	56
	หย่าร้าง	17	3	20	17	13	16

ลักษณะทางสังคม		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างด้าว	รวม	ไทย	ต่าง ด้าว	รวม
	หม้าย	14	0	14	14	0	11
	รวม	101	24	125	100	100	100
5) สวัสดิการสังคม	ไม่ได้รับสวัสดิการสังคม	19	0	38	19	0	30
	ประกันสังคม	76	0	76	75	0	61
	บัตรต่างด้าว(บัตรชมพู) ¹	0	24	5	0	100	4
	เบี้ยผู้สูงอายุ	6	0	6	6	0	5
	รวม	101	24	125	100	100	100

4.2 ภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาด้านภูมิสำเนาแบ่งออกเป็น 3 เรื่องดังนี้

1) ที่ตั้งภูมิสำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 86 มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ในต่างจังหวัด มากกว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือเมืองหลวง คนไทยร้อยละ 85 และต่างด้าวยังร้อยละ 92

2) ที่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87 โดยคนไทยมีที่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิมร้อยละ 85 และต่างด้าวยังร้อยละ 100 ทั้งนี้หมายถึงไปถึงบ้านพ่อแม่และบ้านญาติที่อยู่อาศัยร่วมกันในภูมิสำเนาเดิม

3) ลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิสำเนาเดิมประกอบด้วย บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์และตึกแถว โดยเป็นบ้านเดี่ยวมากที่สุดร้อยละ 96 คนไทยร้อยละ 95 ต่างด้าวยังร้อยละ 100 ทาวน์เฮาส์ร้อยละ 2 และตึกแถว ร้อยละ 2 เป็นคนไทยทั้งหมด

¹ บัตรชมพูนี้แสดงว่าแรงงานได้รับการผ่อนผันให้อยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และมีการบังคับซื้อประกันสุขภาพทันทีที่ทำบัตรทำให้แรงงานต่างด้าวสามารถใช้บริการด้านสุขภาพได้

ตารางที่ 4.2 ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง

ภูมิลำเนา		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างดาว	รวม	ไทย	ต่างดาว	รวม
1) ที่ตั้ง ภูมิลำเนาเดิม	กรุงเทพ/ปริมณฑล/ เมืองหลวง	15	2	17	15	8	14
	ต่างจังหวัด	86	22	108	85	92	86
	รวม	101	24	125	100	100	100
2) ที่อยู่อาศัย ในภูมิลำเนา เดิม	ไม่มี	16	0	16	16	0	13
	มี	85	24	109	84	100	87
	รวม	101	24	125	100	100	100
3) ลักษณะที่ อยู่อาศัยใน ภูมิลำเนาเดิม	บ้านเดี่ยว	82	23	105	95	100	96
	ทาวน์เฮาส์	2	0	2	2	0	2
	ตึกแถว	2	0	2	2	0	2
	รวม	86	23	109	100	100	100

4.3 ลักษณะการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาด้านการทำงานสามารถแบ่งได้ 4 เรื่องดังนี้

1) จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันมีตั้งแต่ 8, 9 และ 10 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ทำมากที่สุดคือ 9 ชั่วโมงคิดเป็นร้อยละ 64 คนไทยส่วนมากทำงาน 9 ชั่วโมงร้อยละ 68 ต่างดาวร้อย
ละ 46

2) จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์พบว่ามีทั้ง 5, 6 และ 7 วัน กลุ่มตัวอย่างทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์
มากที่สุดร้อยละ 72 ทั้งนี้พบว่าคนไทยทำงาน 7 วันน้อยกว่าต่างดาว

3) ชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์² จากการศึกษพบว่าจำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ มี 4 กลุ่มคือ
56, 63, 70, และ 75 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างทำงาน 63 ชั่วโมงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64

4) ระยะเวลาทำงานในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาทำงานมี
ตั้งแต่น้อยกว่า 1 ปีไปจนถึงมากกว่า 30 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างทำงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1-5 ปี
มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 คนไทยร้อยละ 48 และต่างดาวร้อยละ 58 ทั้งนี้พบว่าคนไทยมีระยะเวลา
ทำงานนานกว่าต่างดาวโดยช่วง <5-10ปี คนไทยคิดเป็นร้อยละ 16 ต่างดาวคิดเป็นร้อยละ 13 ช่วง

² ผู้วิจัยได้จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันคูณด้วยจำนวนวันทำงานได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นจำนวนทำงานต่อสัปดาห์

<10-20 ปี, <20-30ปี และ<30ปีขึ้นไป เป็นคนไทยทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 8 ร้อยละ 1 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การทำงาน		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างดาว	รวม	ไทย	ต่างดาว	รวม
1)จำนวน ชั่วโมงทำงาน ต่อวัน	8 ชั่วโมง	3	5	8	3	21	6
	9 ชั่วโมง	69	11	80	68	46	64
	10 ชั่วโมง	29	8	37	29	33	30
	รวม	101	24	125	100	100	100
2)จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์	5 วัน	25	2	27	25	8	22
	6 วัน	73	17	90	72	71	72
	7 วัน	3	5	8	3	21	6
	รวม	101	24	125	100	100	100
3) ชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์	56 ชั่วโมง	3	5	8	3	21	6
	63 ชั่วโมง	70	10	80	69	42	64
	70 ชั่วโมง	22	9	31	22	38	25
	75 ชั่วโมง	6	0	6	6	0	5
	รวม	101	24	125	100	100	100
4)ระยะเวลาทำงานในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	น้อยกว่า 1 ปี	27	7	34	27	29	27
	1-5ปี	48	14	62	48	58	50
	<5-10ปี	16	3	19	16	13	15
	<10-20ปี	8	0	8	8	0	6
	<20-30ปี	1	0	1	1	0	1
	<30ปีขึ้นไป	1	0	1	1	0	1
	รวม	101	24	125	100	100	100

4.4 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่าลักษณะค่าจ้างรายวันแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ 1) แบบจ่ายเหมาต่อวันมี 2 ราคาคือเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำ³ 310 บาทต่อวัน ส่วนที่เกิน 8 ชั่วโมงไม่คิดค่าล่วงเวลาให้และจ่าย 320 บาทต่อวัน 2) แบบ 8 ชั่วโมงแรก จ่ายเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำคือ 310 บาทส่วนที่เกินจาก 8 ชั่วโมงคิดเป็นค่าล่วงเวลา

1) รายได้ต่อวัน จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ 310, 320, 350, 370, 380, และ 385 บาทต่อวัน โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับรายได้รายวันวันละ 370 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34 คนไทยส่วนมากได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 370 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41 ต่างตัวได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 310 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71 ทั้งนี้มีเพียงคนไทยที่ได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 380 และ 385

2) รายได้ต่อเดือน⁴ จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้อยู่ในช่วง 8,000-9,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47 คนไทยมีรายได้มากกว่าต่างตัวคือ อยู่ในช่วงรายได้ 9,000-10,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53 ในขณะที่ต่างตัวอยู่ในช่วงรายได้ 8,000-9,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47

3) หนี้สิน จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54 มีหนี้สิน อีกร้อยละ 46 ไม่มีหนี้สิน คนไทยมีหนี้สินร้อยละ 48 ในขณะที่ต่างตัวมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 38 น้อยกว่าคนไทยถึงร้อยละ 10

4) เงินออม จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 24 ในขณะที่ร้อยละ 76 ไม่มีเงินออม คนไทยที่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 26 ในขณะที่ต่างตัวคิดเป็นร้อยละ 24

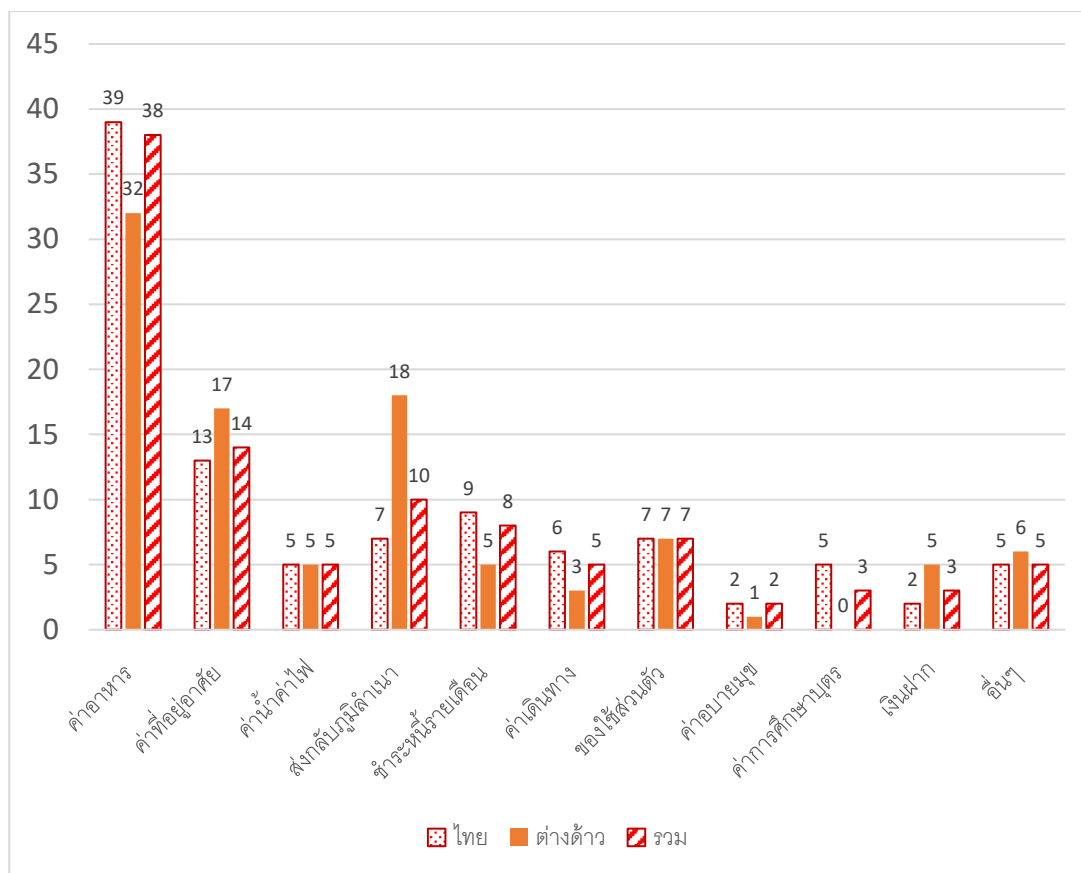
5) สัดส่วนค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยพบว่าค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด 3 ลำดับของคนไทยคือ ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัยและชำระหนี้รายเดือนตามลำดับ สัดส่วนค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด 3 ลำดับของต่างตัวคือ ค่าอาหาร เงินส่งกลับภูมิลำเนา และค่าที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยของต่างตัวมากกว่าคนไทยคือร้อยละ 17 ในขณะที่คนไทยอยู่ที่ร้อยละ 12 แตกต่างกันอยู่ร้อยละ 5

³ ค่าแรงขั้นต่ำ ณ วันที่สัมภาษณ์คือช่วงเดือนพฤศจิกายน2560-มกราคม2561เท่ากับ 310 บาทต่อวัน

⁴ รายได้รายเดือนคำนวณจากรายได้ต่อวันคูณวันทำงานต่อสัปดาห์โดยคำนวณว่า 1 เดือน มี 4 สัปดาห์ ตัวอย่างเช่น ค่าจ้างวันละ 310 บาท ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ รายได้ต่อเดือน = $(6 \times 4) \times 310 = 7,440$ บาท เป็นต้น

ตารางที่ 4.4 ด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

4.4 ด้านเศรษฐกิจ		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างด้าว	รวม	ไทย	ต่างด้าว	รวม
1) รายได้รายวัน	310.00	15	17	32	15	71	26
	320.00	9	4	13	9	17	10
	350.00	22	1	23	22	4	18
	370.00	41	2	43	41	8	34
	380.00	12	0	12	12	0	10
	385.00	2	0	2	2	0	2
	รวม	101	24	125	100	100	100
2) รายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า 8,001	6	1	7	6	4	6
	8,001-9,000	28	18	46	28	75	37
	9,001-10,000	54	5	59	53	21	47
	10,001-11,000	7	0	7	7	0	6
	มากกว่า 11,000	6	0	6	6	0	5
	รวม	101	24	125	100	100	100
3) หนี้สิน	ไม่มี	53	15	68	52	63	54
	มี	48	9	57	48	38	46
	รวม	101	24	125	100	100	100
4) เงินออม	ไม่มี	75	20	95	74	83	76
	มี	26	4	30	26	17	24
	รวม	101	24	125	100	100	100



แผนภูมิที่ 4.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายรายเดือน

4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และการเดินทาง

- 1) ที่ตั้ง จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่าง พักอาศัยอยู่บริเวณกรุงเทพฯชั้นในมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 75 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 71 และต่างด้าวคิดเป็นร้อยละ 92 ทั้งนี้ประกอบไปด้วยเขต ปทุมวัน ราชเทวี บางรัก คลองเตย ดุสิต พญาไท ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางซื่อ และดินแดง
- 2) ระยะเวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังที่ทำงาน จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างเดินทางไปทำงานในช่วง 1-30 นาที มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 60 ต่างด้าวยุทธ์ร้อยละ 71 ทั้งนี้ไม่พบว่าต่างด้าวใช้ระยะเวลาเดินทางที่มากกว่า 90 นาที
- 3) ระยะเวลาเดินทางกลับจากที่ทำงานไปยังที่อยู่อาศัย จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเดินทางไปทำงานในช่วง 1-30 นาที มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 63 ต่างด้าวยุทธ์ร้อยละ 50 ทั้งนี้พบว่าในระยะเดินทางที่มากกว่า 90 นาทีมีสัดส่วนต่างด้าวน้อยกว่าคนไทย
- 4) ประเภทที่อยู่อาศัย จากการศึกษพบว่าประเภทที่อยู่อาศัยที่พบมากที่สุดคือ ห้องแบ่งเช่า ภายในบ้านหรืออาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 70 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 70 ต่างด้าวยุทธ์ร้อยละ 67 ทั้งนี้ไม่พบว่ามีชาวต่างด้าวอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ห้องชุด หรือแฟลต

5) วัสดุหลักของที่อยู่อาศัย จากการศึกษพบว่าวัสดุหลัก 3 ลักษณะคือ ปูนร้อยละ 75 ไม้ ร้อยละ 15 และครึ่งปูนครึ่งไม้ร้อยละ 10

6) กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย พบว่ามีกรรมสิทธิ์ในการเช่ามากที่สุดร้อยละ 90 คนไทยร้อยละ 89 ต่างด้าวร้อยละ 96 กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยฟรีแบบไม่มีค่าใช้จ่ายมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 4 ในขณะที่ กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของตนเองพบเพียงชาวไทยเท่านั้นคิดเป็นร้อยละ 7

7) ค่าเช่าที่อยู่อาศัย จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างเช่าอยู่ในช่วงราคา 1,621-2,840 มาก ที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43 คนไทยเช่าอาศัยในช่วงราคานี้มากที่สุดเช่นกันคิดเป็นร้อยละ 43 ในขณะที่ ต่างด้าวเช่าอยู่ในช่วงราคา 2,841-4,060 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าต่างด้าวเช่าอาศัย ที่แพงกว่าคนไทย

8) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 คน มาก ที่สุดคือร้อยละ 50 คนไทยร้อยละ 47 และคนต่างด้าวมากกว่าคนไทยคิดเป็นร้อยละ 67 ทั้งนี้พบว่า ต่างด้าวมียุติสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 4 คน ในขณะที่คนไทยมี 6 คน

9) ระยะเวลาการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน เป็นการพักอาศัยอยู่ถาวรมากกว่าชั่วคราว คือร้อยละ 51 และ 49 ตามลำดับ ในขณะที่คนไทยคิดเป็นร้อยละ 50 และ 50 ตามลำดับ แต่ต่างด้าว อยู่อาศัยร้อยละ 54 ละ 46 ตามลำดับ

10) ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่ตั้งกับประเภทที่อยู่อาศัยพบว่าหึ่งแบ่งเช่าภายในบ้านหรือ อาคารพาณิชย์อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นในถึงร้อยละ 86

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และการเดินทาง

4.5 ข้อมูลลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และ การเดินทาง		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างด้าว	รวม	ไทย	ต่าง ด้าว	รวม
1)ที่ตั้งแบ่งกลุ่ม ตามการ บริหารงาน	กรุงเทพฯชั้นใน	72	22	94	71	92	75
	กรุงเทพฯทิศเหนือ	6	0	6	6	0	5
	กรุงเทพฯทิศตะวันออก	2	0	2	2	0	2
	กรุงเทพฯทิศใต้	4	0	4	4	0	3
	กรุงเทพฯฝั่งธนเหนือ	5	0	5	5	0	4
	กรุงเทพฯฝั่งธนใต้	9	1	10	9	4	8
	ปริมณฑล	3	1	4	3	4	3
	รวม	101	24	125	100	100	100

4.5 ข้อมูลลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และ การเดินทาง		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างดาว	รวม	ไทย	ต่าง ดาว	รวม
2)ระยะเวลา เดินทางจากที่อยู่ อาศัยไปยังที่ ทำงาน	1-30 นาที	61	17	78	60	71	62
	31-60 นาที	30	5	35	30	21	28
	61-90 นาที	7	2	9	7	8	7
	91-120 นาที	3	0	3	3	0	2
	รวม	101	24	125	100	100	100
3)ระยะเวลา เดินทางกลับจาก ที่ทำงานไปยังที่ อยู่อาศัย	0-30นาที	64	12	76	63	50	61
	31-60 นาที	16	7	23	16	29	18
	61-90นาที	3	3	6	3	13	5
	91-120 นาที	15	1	16	15	4	13
	มากกว่า 120 นาที	3	1	4	3	4	3
	รวม	101	24	125	100	100	100
4)ประเภทที่อยู่ อาศัย	บ้านเดี่ยว	5	0	5	5	0	4
	ทาวน์เฮาส์	2	0	2	2	0	2
	ห้องชุด/แฟลต	2	0	2	2	0	2
	ตึกแถว/ห้องแถว	4	2	6	4	8	5
	อพาร์ทเมนท์/หอพัก	17	6	23	17	25	18
	ห้องแบ่งเช่าภายใน บ้าน/อาคารพาณิชย์	71	16	87	70	67	70
	รวม	101	24	125	100	100	100
5)วัสดุหลัก	ปูน	72	20	92	72	83	75
	ไม้	16	3	19	16	13	15
	ครึ่งปูนครึ่งไม้	12	1	13	12	4	10
	รวม	100	24	124	100	100	100
6) กรรมสิทธิ์ที่ อยู่อาศัย	กรรมสิทธิ์ของตนเอง	7	0	7	7	0	6
	เช่า	90	23	113	89	96	90
	อยู่ฟรีโดยไม่มีค่าใช้จ่าย	4	1	5	4	4	4
	รวม	101	24	125	100	100	100

4.5 ข้อมูลลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ตั้ง และ การเดินทาง		จำนวน			ร้อยละ		
		ไทย	ต่างด้าว	รวม	ไทย	ต่าง ด้าว	รวม
7) ค่าเช่าที่อยู่ อาศัย	400-1,620	23	0	23	26	0	20
	1,621-2,840	38	11	49	43	46	43
	2,841-4,060	22	12	34	25	50	30
	4,061-5,280	3	1	4	3	4	4
	5,281-6,500	3	0	3	3	0	3
	รวม	89	24	113	100	100	100
8) จำนวน สมาชิกใน ครัวเรือน	1 คน	22	4	26	22	17	21
	2 คน	47	16	63	47	67	50
	3 คน	19	3	22	19	13	18
	4 คน	8	1	9	8	4	7
	5 คน	4	0	4	4	0	3
	6 คน	1	0	1	1	0	1
	รวม	101	24	125	100	100	100
9)ระยะเวลาอยู่ อาศัยในที่อยู่ อาศัยปัจจุบัน	ชั่วคราว(น้อยกว่า 5 ปี)	51	13	64	50	54	51
	ถาวร(5 ปีขึ้นไป)	50	11	61	50	46	49
	รวม	101	24	125	100	100	100

ตารางที่ 4. 6 ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งและรูปแบบที่อยู่อาศัย

	ลักษณะที่อยู่ปัจจุบัน													
	จำนวน							ร้อยละ						
เขตการ ปกครอง	บ้านโดด	ทาวน์เฮาส์	ห้องชุด	ตึกแถว/ห้องแถว	อพาร์ทเมนท์/หอพัก	ห้องภายในบ้าน	รวม	บ้านโดด	ทาวน์เฮาส์	ห้องชุด	ตึกแถว/ห้องแถว	อพาร์ทเมนท์/หอพัก	ห้องภายในบ้าน	รวม
ปริมณฑล	0	0	0	0	2	1	3	0	0	0	0	9	1	2
กรุงเทพฯ ชั้นใน	2	0	1	2	15	75	95	40	0	50	33	65	86	76

เขตการปกครอง	ลักษณะที่อยู่ปัจจุบัน													
	จำนวน							ร้อยละ						
	บ้านโดด	ทาวน์เฮาส์	ห้องชุด	ตึกแถว/ห้องแถว	อพาร์ทเมนท์/หอพัก	ห้องภายในบ้าน	รวม	บ้านโดด	ทาวน์เฮาส์	ห้องชุด	ตึกแถว/ห้องแถว	อพาร์ทเมนท์/หอพัก	ห้องภายในบ้าน	รวม
กรุงเทพมหานครเหนือ	2	1	0	0	2	1	6	40	50	0	0	9	1	5
กรุงเทพมหานครตะวันออก	0	1	0	0	0	1	2	0	50	0	0	0	1	2
กรุงเทพมหานครใต้	0	0	0	0	2	2	4	0	0	0	0	9	2	3
กรุงเทพมหานครฝั่งธนเหนือ	0	0	1	1	0	2	4	0	0	50	17	0	2	3
กรุงเทพมหานครฝั่งธนใต้	1	0	0	3	2	5	11	20	0	0	50	9	6	9
	5	2	2	6	23	87	5	10	10	10	10	10	10	10

4.6 ลักษณะหน่วยที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจ

จากการสำรวจที่อยู่อาศัยจำนวน 19 หลังประกอบไปด้วยที่อยู่อาศัยของพนักงานคนไทย 10 หลัง และพนักงานต่างด้าว 9 หลัง กำหนดรหัสที่อยู่อาศัยแยกเป็นคนไทยและต่างด้าว คนไทยใช้รหัส TH-01ถึงTH-10 ต่างด้าวใช้รหัสMOU-01ถึงMOU-09 ที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจมี 3 รูปแบบคือ ห้องแถว บ้านแบ่งเช่า และตึกแถวแบ่งเช่า

4.6.1 ข้อมูลที่ตั้งและประเภทชุมชน

ที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจทั้ง 19 หลัง ตั้งอยู่ในชุมชนแออัด 7 หน่วย และชุมชนเมือง 12 หน่วย รายละเอียดดังนี้

- 1) ห้องแถว 3 หน่วย ตั้งอยู่ในชุมชนแออัด 1 หน่วย ชุมชนเมือง 2 หน่วย
- 2) บ้านแบ่งเช่า 5 หน่วย ตั้งอยู่ในชุมชนแออัด 4 หน่วย ชุมชนเมือง 1 หน่วย
- 3) ตึกแถวแบ่งเช่า 11 หน่วย ตั้งอยู่ในชุมชนแออัด 2 หน่วย ชุมชนเมือง 9 หน่วย

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลที่ตั้งและประเภทชุมชน

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	ชื่อชุมชน	ประเภทชุมชน	เขต	เจ้าของที่ดิน*
TH-01	ห้องแถว	ชุมชนอุทัยรัตน์	ชุมชนแออัด	พญาไท	เช่า/เอกชน
MOU-01	ห้องแถว	ชุมชนวัดน้อยนพคุณ(ใกล้เคหะชุมชนพิชัย)	เมือง	ดุสิต	กรมการศาสนา
MOU-03	ห้องแถว	ซอยพุกัดดี บ้านทัดทอง	เมือง	ปทุมวัน	เอกชน
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	ชุมชนซอยพระเจน	ชุมชนแออัด	ปทุมวัน	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	ชุมชนวัดมะกอกส่วนหน้า	ชุมชนแออัด	พญาไท	เช่า/เอกชน
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	ชุมชนบ้านครัวเหนือ	ชุมชนแออัด	ราชเทวี	เอกชน/กรมธนารักษ์
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	ชุมชนซอยพระนครเศ	เมือง	บางรัก	เช่า/เอกชน
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	ชุมชนวัดมะกอกส่วนหน้า	ชุมชนแออัด	พญาไท	เช่า/เอกชน
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	รองเมืองซอย 5	เมือง	ปทุมวัน	เอกชน
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	ซอยจรัสเมืองใกล้ชุมชนวัดดวงแข	ชุมชนแออัด	ปทุมวัน	เช่า/สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
TH-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	ชุมชนวัดดวงแข	ชุมชนแออัด	ปทุมวัน	เช่า/สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	ถนนบ้านทัดทอง	เมือง	ปทุมวัน	เอกชน
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	จุฬาซอย 3	เมือง	ปทุมวัน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	จุฬาซอย 1	เมือง	ปทุมวัน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	ซอยสะพานเตี้ย	เมือง	บางรัก	เช่า/เอกชน
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	ตลาดกิ้งเพชร	เมือง	ราชเทวี	เอกชน
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	จุฬาซอย 5	เมือง	ปทุมวัน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	จุฬาซอย 5	เมือง	ปทุมวัน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	พหลโยธิน 1	เมือง	พญาไท	เอกชน

* กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง (2550)

4.6.2 องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอย

พิจารณาองค์ประกอบพื้นที่ประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ

1) พื้นที่ภายในหน่วยที่อยู่อาศัย ประกอบไปด้วย ห้องพัก ห้องน้ำ ระเบียง ครีว และพื้นที่อื่นๆ พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน และพื้นที่อื่นๆ

2) พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน ประกอบไปด้วยห้องน้ำห้องส้วม ห้องส้วมแยก ห้องอาบน้ำแยก ลานซักล้าง ครีว ระเบียงและทางสัญจร

3) พื้นที่อื่นๆประกอบไปด้วย หน่วยที่อยู่อาศัยอื่นและส่วนของผู้เช่าของรายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอย

รหัส	1. พื้นที่ในหน่วยที่อยู่อาศัย				2. พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน								3. พื้นที่อื่นๆ		รวม
	ลักษณะที่อยู่อาศัย	1.1 ห้องพัก	1.2 ห้องน้ำ	1.3 ระเบียง	1.4 ครีว	2.1 ห้องน้ำ			2.2 ลานซักล้าง	2.3 ครีว	2.4 ระเบียง	2.5 ทางสัญจร	3.1 หน่วยที่อยู่อาศัยอื่น	3.2 ส่วนของผู้เช่า	
						1) ห้องน้ำและห้อง	2) ห้องส้วมแยก	3) ห้องอาบน้ำแยก							
TH-01	ห้องแถว	/	/	0	0	0	0	0	0	0	0	/	/	0	4
MOU-01		/	/	0	0	0	0	0	0	0	/	/	/	0	5
MOU-03		/	0	0	0	/	0	/	/	0	0	/	/	0	6
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	/	0	0	0	/	0	0	/	0	/	/	/	0	6
MOU-02		/	0	0	0	/	0	0	/	0	0	/	/	0	5
MOU-04		/	0	0	0	/	0	0	/	0	0	/	/	/	6
MOU-07		/	0	0	0	/	0	0	/	/	/	/	/	/	8
MOU-09		/	0	0	0	0	/	/	/	0	0	/	/	0	6
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	/	0	/	0	/	0	0	/	0	0	/	/	0	6
TH-04		/	0	/	0	/	0	0	0	0	0	/	/	/	6
TH-05		/	/	0	/	/	0	0	0	0	0	/	/	0	6
TH-06		/	0	0	0	0	/	/	/	0	0	/	/	/	7
TH-07		/	0	0	0	/	0	0	0	0	0	/	/	/	5
TH-08		/	0	0	0	/	0	0	0	0	0	/	/	/	5
TH-09		/	0	0	0	/	0	0	/	0	/	/	/	0	6
TH-10		/	0	0	0	/	0	/	/	0	/	/	/	0	7
MOU-05		/	0	0	0	/	0	0	/	/	/	/	/	/	8
MOU-06		/	0	0	0	/	0	0	/	0	/	/	/	/	7
MOU-08		/	0	0	0	/	0	0	0	0	0	/	/	/	5
รวม		19	3	2	1	15	2	4	12	2	7	19	19	9	114
รวม		25				42						47			

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบพื้นที่เฉพาะส่วนที่ 1 พื้นที่ในหน่วยที่อยู่อาศัยพบว่า สามารถจัดกลุ่มลักษณะหน่วยที่อยู่อาศัยได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้

1) หน่วยที่พักอาศัยที่ประกอบไปด้วย 3 พื้นที่คือ ห้องนอน ห้องน้ำห้องส้วม และห้องครัว พบในที่อยู่อาศัยประเภทอาคารพาณิชย์แบ่งเช่า

2) หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่คือ ห้องนอนและห้องน้ำพบในที่อยู่อาศัย พบในที่อยู่อาศัยประเภทห้องแถวจำนวน 2 หน่วย

3) หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่เป็นคือ ห้องนอนและระเบียงพบในที่อยู่อาศัยประเภทห้องแถว

4) หน่วยที่อยู่อาศัยที่มีเพียงห้องนอนอย่างเดียว พบทั้ง 3 ประเภทคือทั้งห้องแถว บ้านแบ่งเช่า และอาคารพาณิชย์แบ่งเช่า

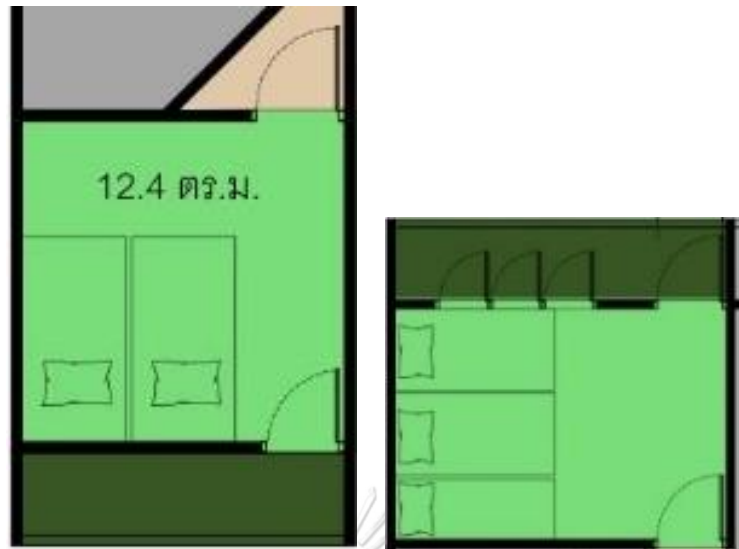
ตัวอย่างผังพื้นที่อยู่อาศัยแต่ละกลุ่มดังภาพที่ 4.1- 4.4



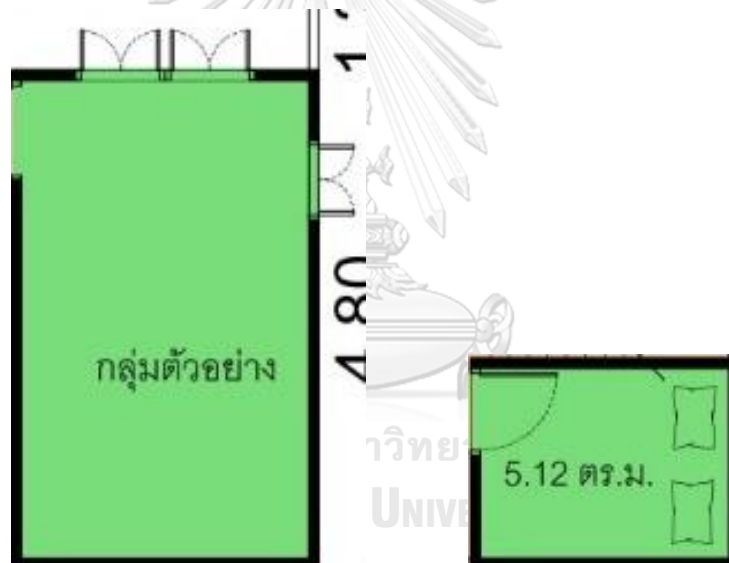
ภาพที่ 4.1 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 3 พื้นที่เป็นคือ ห้องนอน ห้องน้ำห้องส้วม และห้องครัว



ภาพที่ 4.2 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่เป็นคือ ห้องนอนและห้องน้ำ



ภาพที่ 4.3 หน่วยที่อยู่อาศัยที่ประกอบไปด้วย 2 พื้นที่เป็นคือ ห้องนอนและระเบียง

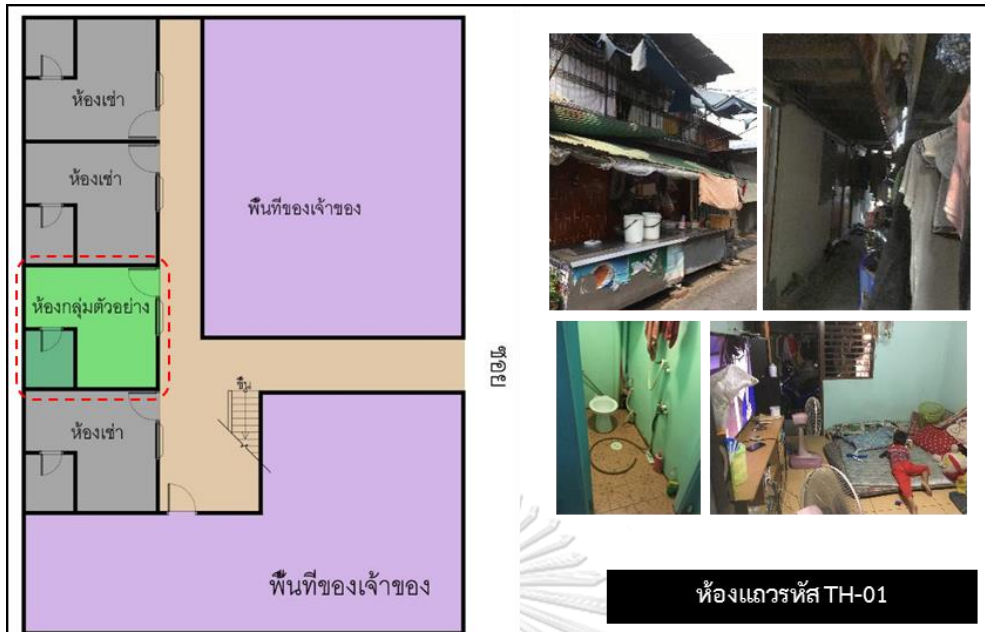


ภาพที่ 4.4 หน่วยที่อยู่อาศัยที่มีเพียงห้องนอนอย่างเดียว

ทั้งนี้มียรายละเอียดองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอย และสภาพที่อยู่อาศัยดังที่ทำการสำรวจแยกตามลักษณะที่อยู่อาศัยดังนี้

ตารางที่ 4.9 ค่าสีที่แทนในแต่ละประเภทพื้นที่ใช้สอย

1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2
ห้องพัก	ห้องน้ำ	ครัว	ระเบียง	ห้องน้ำ	ลานซักล้าง	ครัว	ระเบียง	ทางสัญจร	ที่อยู่อาศัยอื่น	ส่วนเจ้าของ



ภาพที่ 4.5 ห้องแถวรหัส TH-01



ภาพที่ 4.6 ห้องแถวรหัส MOU-01



ภาพที่ 4.7 ห้องแถวรหัส MOU-03



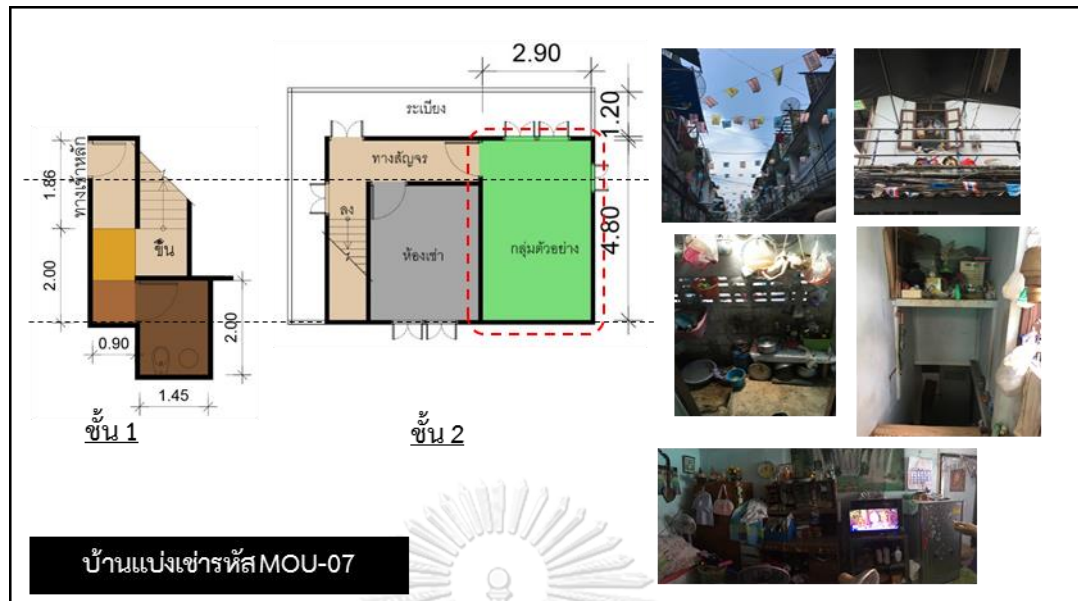
ภาพที่ 4.8 บ้านแบ่งเช่ารหัส TH-02



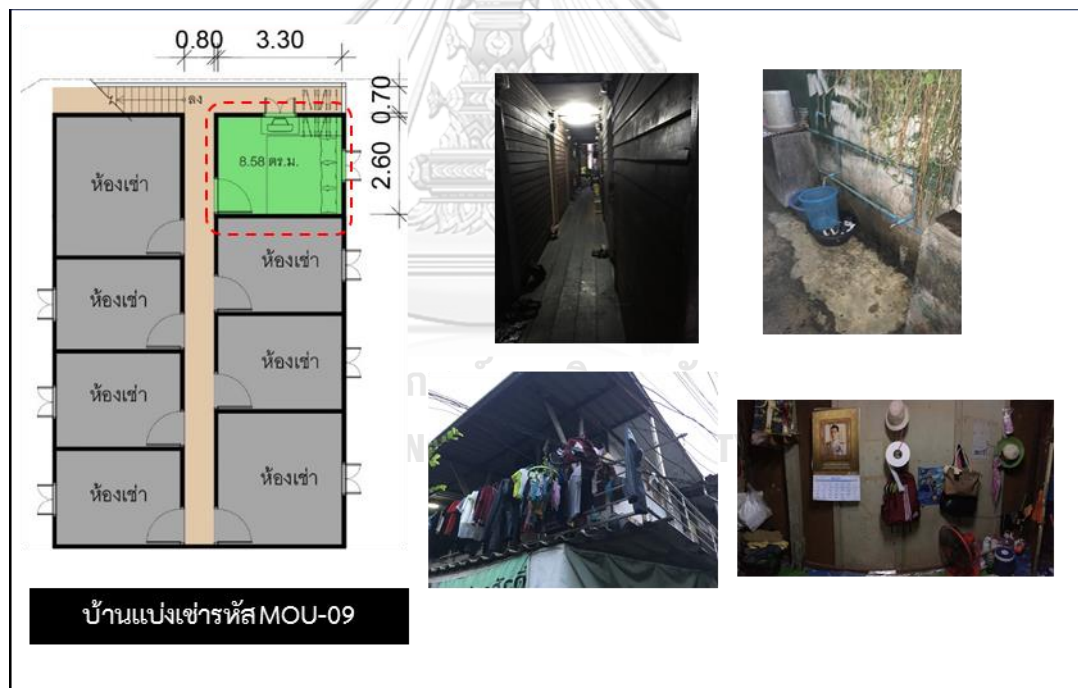
ภาพที่ 4.9 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-02



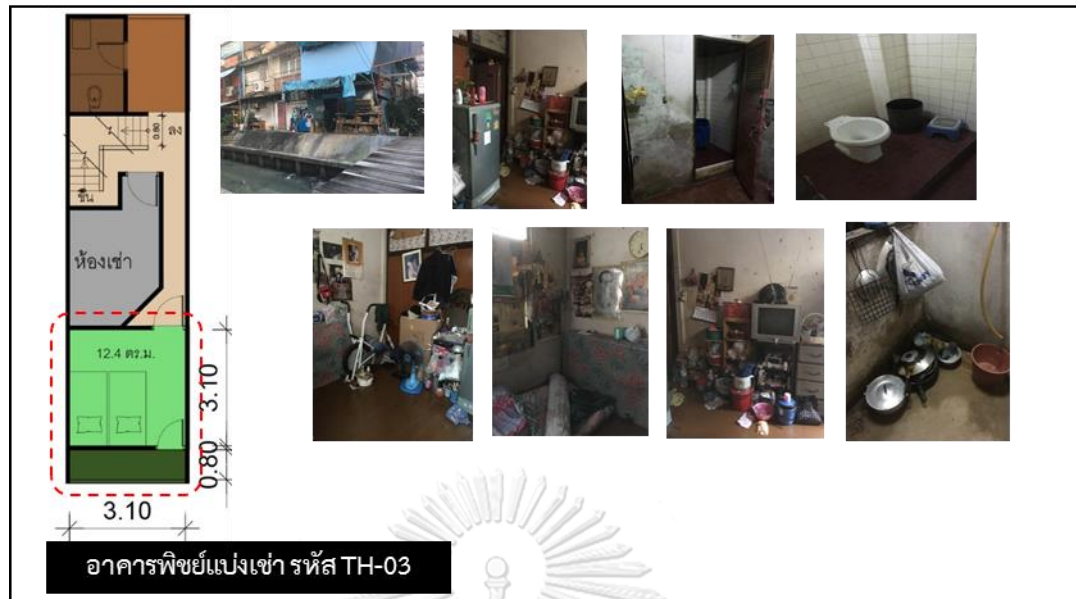
ภาพที่ 4.10 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-04



ภาพที่ 4.11 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-07



ภาพที่ 4.12 บ้านแบ่งเช่ารหัส MOU-09



ภาพที่ 4.13 อาคารพิกษ์แบ่งเช่า TH-03



ภาพที่ 4.14 อาคารพิกษ์แบ่งเช่า TH-04



ภาพที่ 4.15 อาคารพหุชนัยแบ่งเช่า TH-05



ภาพที่ 4.16 อาคารพหุชนัยแบ่งเช่า TH-06



ภาพที่ 4.17 อาคารพิกษ์แบ่งเช่า TH-07



ภาพที่ 4.18 อาคารพิกษ์แบ่งเช่า TH-08



ภาพที่ 4.19 อาคารพหุชีพแย่งเช่า TH-09



ภาพที่ 4.20 อาคารพหุชีพแย่งเช่า TH-10



ภาพที่ 4.21 อาคารพหุชีพแบงเช่า MOU-05



ภาพที่ 4.22 อาคารพหุชีพแบงเช่า MOU-06

ลำดับ	กิจกรรม	1.พื้นที่ในหน่วยที่อยู่อาศัย					2.พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน					
		1.1 ห้องพัก	1.2 ห้องน้ำ	1.3 ระเบียง	1.4 ครุฑ	1.5 อื่นๆ	2.1 ห้องน้ำ	2.2 ลานซักล้าง	2.3 ครุฑ	2.4 ระเบียง	2.5 ทางสัญจร	2.6 อื่นๆ
3	ประกอบอาหาร	11	0	1	1	0	0	0	2	0	2	0
4	รับประทานอาหาร	16	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1
5	ซักล้าง	0	3	0	0	0	5	10	0	0	1	0
6	ตากผ้า	0	0	2	1	1	0	2	0	7	2	4
7	อาบน้ำ/ส้วม	0	3	0	0	0	16	0	0	0	0	0
จำนวนกิจกรรมในพื้นที่		65	6	3	3	1	20	12	2	8	5	5
จำนวนกิจกรรมในกลุ่มพื้นที่		78					52					
ร้อยละกิจกรรมในกลุ่มพื้นที่		60%					40%					

จากตารางแสดงให้เห็นว่ามีการใช้งานพื้นที่ในหน่วยที่อยู่อาศัยมากถึงร้อยละ 60 และพื้นที่ที่ใช้สอยร่วมกันมีมากถึงร้อยละ 40

พื้นที่ที่มีการใช้งานพื้นที่ทับซ้อนกันทั้งหมด 9 พื้นที่ จาก 11 พื้นที่

- 1) ห้องพักทำ 4 กิจกรรม คือ นอน พักผ่อน ประกอบอาหาร และรับประทานอาหาร
- 2) ครุฑภายในหน่วยที่อยู่อาศัยทำ 3 กิจกรรมคือ ประกอบอาหาร รับประทานอาหาร และตากผ้า
- 3) ทางสัญจรใช้พื้นที่ร่วมกัน 3 กิจกรรม คือ ประกอบอาหาร ซักล้าง และตากผ้า
- 4) ระเบียงภายในหน่วยที่อยู่อาศัย ทำ 2 กิจกรรมคือประกอบอาหารและตากผ้า
- 5) ห้องน้ำภายในหน่วยที่อยู่อาศัย ทำ 2 กิจกรรมคือซักล้างและอาบน้ำและเข้าส้วม
- 6) ห้องน้ำที่ใช้ร่วมกันทำ 2 กิจกรรมคือ เข้าห้องน้ำ/ส้วม และตากผ้า
- 7) ลานซักล้างในพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน 2 กิจกรรมคือซักล้างและตากผ้า
- 8) ระเบียงในพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน 2 กิจกรรมคือรับประทานอาหารและตากผ้า
- 9) พื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้หมายถึงพื้นที่นอกที่อยู่อาศัยเช่นหน้าบ้าน ทำ 2 กิจกรรมคือ รับประทานอาหารและตากผ้า

ทั้งนี้พื้นที่ที่ไม่มีการทำกิจกรรมทับซ้อนประกอบด้วย 2 พื้นที่เท่านั้นคือ พื้นที่อื่นๆในหน่วยที่อยู่อาศัยซึ่งคือพื้นที่กันสาดบริเวณหน้าต่าง และพื้นที่ใช้สอยรวมคือส่วนห้องครุฑที่ใช้ประกอบอาหารเพียงอย่างเดียว

ห้องน้ำจัดอยู่หนึ่งในกลุ่มพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน ที่มีการใช้พื้นที่มากที่สุดในกลุ่มนี้ การใช้พื้นที่ร่วมกันจึงพิจารณาถึงจำนวนหน่วยที่พักอาศัยและจำนวนห้องน้ำที่ใช้ร่วมกันว่ามีสัดส่วนเป็นอย่างไร จากผลการศึกษาพบว่าจำนวนหน่วยที่พักอาศัยเฉลี่ยต่อห้องน้ำหนึ่งห้อง คือที่อยู่อาศัย 3 หน่วยต่อห้องน้ำ 1 ห้อง จำนวนที่อยู่อาศัยที่ใช้ห้องน้ำร่วมกันมากที่สุดคือที่อยู่อาศัย 4 หน่วย ต่อห้องน้ำ 1 ห้อง

ตารางที่ 4.11 แสดงสัดส่วนหน่วยที่อยู่อาศัยต่อการใช้ห้องน้ำรวม

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวนห้องน้ำรวม			จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยที่ใช้ห้องน้ำร่วมกัน	จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยต่อห้องน้ำ
		1)ห้องน้ำและห้องส้วม	2)ห้องส้วมแยก	3)ห้องอาบน้ำแยก		
TH-01	ห้องแถว	-	-	-	-	0
MOU-01	ห้องแถว	0	0	0	0	0
MOU-03	ห้องแถว	2	-	2	16	4
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	2	-	1	8	2.7
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	3	-	-	11	3.7
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	1	-	-	2	2
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	1	-	-	2	2
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	-	4	4	16	2
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	0	0	2	2
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	2	0	0	8	4
TH-05*	ตึกแถวแบ่งเช่า	0	0	0	0	0
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	0	2	1	6	2
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	4	4
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	4	4
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	3	-	-	8	2.7

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวนห้องน้ำรวม			จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยที่ใช้ห้องน้ำร่วมกัน	จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยต่อห้องน้ำ
		1)ห้องน้ำและห้องส้วม	2)ห้องล้างแยก	3)ห้องอาบน้ำแยก		
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	1	7	3.5
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	2	2
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	4	4
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	2	2
เฉลี่ย						3

4.6.4 ขนาดพื้นที่ใช้สอยและราคาเช่า

ห้องแถวจำนวน 3 หน่วย มีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 9.75-13.30 ตร.ม. ค่าเช่าอยู่ที่ 2,000-3,000 บาท ห้องแบ่งเช่าภายในบ้านจำนวน 5 หน่วยมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4.32-13.92 ตร.ม. มีค่าเช่าอยู่ที่ 1,500-3,000 บาทและมีที่ให้พักอาศัยฟรี 1 หน่วย ห้องแบ่งเช่าภายในอาคารพาณิชย์จำนวน 11 หน่วย มีพื้นที่ตั้งแต่ 4.50-15.78 ตร.ม.

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลพื้นฐานที่อยู่อาศัยที่ทำการสำรวจแบ่งตามลักษณะที่อยู่อาศัย

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	พื้นที่ใช้สอย	ระยะเวลาอยู่อาศัย	จำนวนผู้พักอาศัย	ราคาเช่า	ราคาเช่า/คน
TH-01	ห้องแถว	13.30	ถาวร	2	2,000	1,000
MOU-01	ห้องแถว	10.50	ไม่ถาวร	1	3,000	3,000
MOU-03	ห้องแถว	9.75	ถาวร	3	2,500	833
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	4.32	ไม่ถาวร	2	1,500	750
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	9.70	ไม่ถาวร	2	2,000	1,000
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	8.75	ไม่ถาวร	3	2,400	800
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	13.92	ถาวร	4	3,000	750

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	พื้นที่ใช้สอย	ระยะเวลาอยู่อาศัย	จำนวนผู้พักอาศัย	ราคาเช่า	ราคาเช่า/คน
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	8.58	ไม่ถาวร	3	2,300	767
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	12.40	ถาวร	2	3,500	1,750
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	15.78	ถาวร	3	3,500	1,167
TH-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	13.93	ถาวร	3	3,000	1,000
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	9.57	ถาวร	3	3,000	1,000
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	4.50	ไม่ถาวร	1	1,900	1,900
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	9.57	ถาวร	3	3,500	1,167
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	15.50	ถาวร	3	4,300	1,433
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	5.12	ถาวร	2	2,000	1,000
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	6.25	ถาวร	2	-	-
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	8.90	ไม่ถาวร	2	3,300	1,650
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	13.26	ไม่ถาวร	2	2,100	1,050
เฉลี่ย		12.10	-	3	3,050	1,376

*หมายเหตุ ถาวรหมายถึง มีระยะเวลาในการอยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป

ไม่ถาวรหมายถึง มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยน้อยกว่า 5 ปี

4.7 การวิเคราะห์รูปแบบหน่วยพักอาศัยร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย

วิเคราะห์การวิเคราะห์รูปแบบหน่วยพักอาศัยร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในด้าน ขนาดพื้นที่ใช้สอยที่อยู่อาศัย ความสูงฝ้าเพดาน มาตรฐานช่องเปิดระบายอากาศ ความกว้างทางสัญจรและบันได และขนาดห้องน้ำห้องส้วม

4.7.1 รูปแบบและขนาดหน่วยที่พักอาศัย

เมื่อพิจารณาส่วนที่ 1 พื้นที่ภายในหน่วยที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งรูปแบบหน่วยพักอาศัยออกเป็น 4 รูปแบบคือ 1) หน่วยที่พักที่มีห้องน้ำและห้องครัวในตัว 2) หน่วยที่พักที่มีห้องน้ำในตัว 3) หน่วยที่พักที่มีระเบียงในตัว และ 4) หน่วยที่พักอาศัยที่มีเพียงห้องพักเท่านั้น

พื้นที่หน่วยที่พักอาศัย ต่อหน่วยพักตามมาตรฐานมีขนาด 15-21 ตร.ม. พบว่าที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่น้อยกว่ามาตรฐานถึง 17 หลัง มีเพียง 2 หลังที่มีพื้นที่เท่ากับมาตรฐาน เมื่อ

พิจารณามาตรฐานต่อคนจะอยู่ที่ 5.25-7.5 ตร.ม.ต่อคน พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากกว่ามาตรฐาน 2 หลัง เท่ากับมาตรฐาน 3 หลัง และที่เหลือ 14 หลังน้อยกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 4.13 พื้นที่ใช้สอยเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำ

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	พื้นที่รวม	มาตรฐาน	จำนวนคน	เฉลี่ยต่อคน	มาตรฐาน
TH-01	ห้องแถว	13.26	น้อยกว่า	1.5	8.84	มากกว่า
MOU-01	ห้องแถว	10.50	น้อยกว่า	1.00	10.50	มากกว่า
MOU-03	ห้องแถว	9.75	น้อยกว่า	3.00	3.25	น้อยกว่า
TH-02*	บ้านแบ่งเช่า	5.48	น้อยกว่า	2.00	2.74	น้อยกว่า
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	9.74	น้อยกว่า	2.00	4.87	น้อยกว่า
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	8.75	น้อยกว่า	2.00	4.38	น้อยกว่า
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	13.92	น้อยกว่า	3.00	4.64	น้อยกว่า
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	8.58	น้อยกว่า	3.00	2.86	น้อยกว่า
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	8.58	น้อยกว่า	3.00	2.86	น้อยกว่า
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	12.09	น้อยกว่า	2.00	6.05	เท่ากับ
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	19.48	เท่ากับ	3.00	6.49	เท่ากับ
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	9.57	น้อยกว่า	3.00	3.19	น้อยกว่า
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	4.51	น้อยกว่า	1.00	4.51	น้อยกว่า
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	12.07	น้อยกว่า	2.50	4.83	น้อยกว่า
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	15.50	เท่ากับ	3.00	5.17	น้อยกว่า
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	5.12	น้อยกว่า	2.00	2.56	น้อยกว่า
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	6.25	น้อยกว่า	2.00	3.13	น้อยกว่า
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	8.93	น้อยกว่า	2.00	4.47	น้อยกว่า
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	13.26	น้อยกว่า	2.00	6.63	เท่ากับ
เฉลี่ย		10.28	น้อยกว่า	2.26	4.84	0.00

ความสูงฝ้าเพดานมาตรฐาน 2.6 เมตร พบว่ามีที่สูงเท่ามาตรฐาน 1 หน่วย เดี่ยวกว่ามาตรฐาน เท่ากับ 3 หน่วย และสูงกว่ามาตรฐานเท่ากับ 15 หน่วย

ตารางที่ 4.14 ความสูงฝ้าเพดาน

หลังที่	ลักษณะ	ความสูงฝ้าเพดานต่ำสุด	มาตรฐาน
TH-01	ห้องแถว	2.6	มากกว่า
MOU-01	ห้องแถว	2.6	มากกว่า
MOU-03	ห้องแถว	2.4	เท่ากับ
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	2.1	น้อยกว่า
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	2.5	มากกว่า
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	2.8	มากกว่า
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	2.8	มากกว่า
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	2.5	น้อยกว่า
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.85	มากกว่า
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.85	มากกว่า
TH-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.6	มากกว่า
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	2.9	มากกว่า
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	3	มากกว่า

4.7.2 ขนาดและระยะห้องน้ำ

จากมาตรฐานระบุว่าความกว้างของด้านที่แคบที่สุดทั้งห้องน้ำห้องส้วมและห้องแยกเท่ากับ 0.9 ซ.ม. พื้นที่ภายในของห้องน้ำห้องส้วมเท่ากับ 1.5 ตร.ม. พื้นที่ภายในของห้องเดี่ยวเท่ากับ 0.9 ตร.ม.

ห้องน้ำที่พบประกอบไปด้วยห้องที่มีห้องน้ำห้องส้วมรวม ห้องส้วมแยกเดี่ยว และห้องอาบน้ำแยกเดี่ยว กว้างน้อยกว่ามาตรฐาน 3 หน่วย มากกว่ามาตรฐาน 13 หน่วยและเท่ากับมาตรฐาน 1 หน่วย

พื้นที่ห้องน้ำห้องส้วมมีพื้นที่น้อยกว่ามาตรฐาน 3 หน่วย มากกว่ามาตรฐาน 13 หน่วย และเท่ากับมาตรฐาน 1 หน่วย ส่วนห้องแยกมีพื้นที่มากกว่ามาตรฐานทั้งหมด

ตารางที่ 4.15 ขนาดและระยะห้องน้ำ

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	ห้องที่	ห้องน้ำส้วม			ห้องส้วมเดี่ยว			ห้องอาบน้ำเดี่ยว		
			ด้านที่แคบที่สุด	กว้าง	พื้นที่	ด้านที่แคบที่สุด		พื้นที่	ด้านที่แคบที่สุด	กว้าง	พื้นที่
TH-01*	ห้องแถว	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
MOU-01	ห้องแถว	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-
MOU-03	ห้องแถว	1,2	1	2	2	-	-	-	-	-	-
		3,4	-	-	-	-	-	-	1	2	2
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
		2	1	1	1	-	-	-	-	-	-
		3	-	-	-	1	1	1	-	-	-
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	1,2	1	1	2	-	-	-	-	-	-
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	1	1	2	3	-	-	-	-	-	-
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	1-4	-	-	-	1	1	2	-	-	-
		5-8	-	-	-	-	-	-	1	1	2
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	3	4	-	-	-	-	-	-
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	1,2	1	2	2	-	-	-	-	-	-

รหัส	ลักษณะที่อยู่อาศัย	ห้องที่	ห้องน้ำส้ม			ห้องส้วมเดี่ยว			ห้องอาบน้ำเดี่ยว		
			ด้านที่แคบที่สุด	กว้าง	พื้นที่	ด้านที่แคบที่สุด		พื้นที่	ด้านที่แคบที่สุด	กว้าง	พื้นที่
TH-05*	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	1,3	-	-	-	1	1	1	-	-	-
		2	-	-	-	-	-	-	1	1	1
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	1,2	1	2	3	-	-	-	-	-	-
		3	1	2	3	-	-	-	-	-	-
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
		2	-	-	-	-	-	-	1	2	1
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-
เฉลี่ย			1	2	2	1	1	1	1	1	1

4.7.3 ระยะเวลาสัญญาและบันได

มาตรฐานทางสัญญาเท่ากับ 1 เมตรทางสัญญากว้างกว่ามาตรฐานจำนวน 3 หน่วย เท่ากับมาตรฐานจำนวน 2 หน่วย น้อยกว่ามาตรฐานจำนวน 12 หน่วย มาตรฐานบันไดเท่ากับ 90 เซนติเมตร มากกว่ามาตรฐาน 3 หน่วย เท่ากับมาตรฐาน 2 หน่วย และน้อยกว่ามาตรฐาน 13 หน่วย

ตารางที่ 4.16 ระยะความกว้างทางสัญจรและบันได

หลังที่	ลักษณะ	ความกว้างทางสัญจร	มาตรฐาน	ความกว้างบันได	มาตรฐาน
TH-01	ห้องแถว	1.2	มากกว่า	0.8	น้อยกว่า
MOU-01	ห้องแถว	1.2	มากกว่า	0.65	น้อยกว่า
MOU-03	ห้องแถว	1.2	มากกว่า	1.07	มากกว่า
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	0.6	น้อยกว่า	0.7	น้อยกว่า
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	1	เท่ากับ	0.8	น้อยกว่า
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	1.85	มากกว่า	0.6	น้อยกว่า
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	1.1	มากกว่า	1	มากกว่า
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.7	น้อยกว่า
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.6	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.9	น้อยกว่า	0.9	เท่ากับ
TH-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	1	เท่ากับ	1	มากกว่า
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.7	น้อยกว่า	0.7	น้อยกว่า
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.9	น้อยกว่า	0.9	เท่ากับ
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.8	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	0.9	น้อยกว่า	0.8	น้อยกว่า

4.7.4 ระยะประตูและช่องเปิดระบายอากาศ

มาตรฐานการระบายอากาศคือมีพื้นที่ช่องเปิดร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง และควรมีช่องเปิดที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกันเพื่อให้ระบายอากาศได้ดี จากกรณีศึกษาพบว่าทุกหน่วยที่พักอาศัยมีพื้นที่ช่องเปิดอยู่ในมาตรฐาน ทั้งนี้พบว่ามี 6 หน่วยไม่มีช่องเปิดที่อยู่ในฝั่งตรงข้ามกัน

ตารางที่ 4.17 ร้อยละของพื้นที่ช่องเปิดต่อพื้นที่ห้อง

หลังที่	ลักษณะ	ร้อยละ20ของพื้นที่ห้อง	มาตรฐาน	ช่องเปิดตรงข้ามกัน
TH-01	ห้องแถว	21%	มากกว่า	X
MOU-01	ห้องแถว	34%	มากกว่า	/
MOU-03	ห้องแถว	47%	มากกว่า	/
TH-02	บ้านแบ่งเช่า	45%	มากกว่า	/
MOU-02	บ้านแบ่งเช่า	28%	มากกว่า	X
MOU-04	บ้านแบ่งเช่า	33%	มากกว่า	/
MOU-07	บ้านแบ่งเช่า	32%	มากกว่า	/
MOU-09	บ้านแบ่งเช่า	30%	มากกว่า	/
TH-03	ตึกแถวแบ่งเช่า	22%	มากกว่า	/
TH-04	ตึกแถวแบ่งเช่า	17%	มากกว่า	/
TH-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	22%	มากกว่า	X
TH-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	29%	มากกว่า	X
TH-07	ตึกแถวแบ่งเช่า	59%	มากกว่า	/
TH-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	35%	มากกว่า	/
TH-09	ตึกแถวแบ่งเช่า	32%	มากกว่า	X
TH-10	ตึกแถวแบ่งเช่า	31%	มากกว่า	X
MOU-05	ตึกแถวแบ่งเช่า	29%	มากกว่า	/
MOU-06	ตึกแถวแบ่งเช่า	20%	เท่ากับ	/
MOU-08	ตึกแถวแบ่งเช่า	33%	มากกว่า	/

4.8 ปัญหาอุปสรรคในการอยู่อาศัย

1) คริวเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย

1.1) หน่วยที่อยู่อาศัย.ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยเนื่องจากตั้งอยู่ในที่ดินที่อาจถูกเวนคืนได้ เช่นที่ดินของกรมการศาสนา ที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

2) **สภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรมไม่คงทนถาวร** คริวเรือนมีสภาพที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรง สภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรม

3) **พื้นที่ใช้สอยคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน** ห้องส่วนมากเป็นห้อง เอนกประสงค์ ไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่นการประกอบอาหาร

4) **ที่อยู่อาศัยไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรก และไม่ถูกสุขลักษณะ**

4.1) สภาพในบ้านสกปรก มีฝุ่นละอองและบางที่มีกลิ่นเหม็นอับชื้น ที่ล้นบนอน ข้าวของ เครื่องใช้รกรุงรัง

4.2) ที่ประกอบอาหารไม่เป็นระเบียบ ไม่มีตู้กับข้าวหรือฝาชี

4.3) น้ำเพื่อการอุปโภคเช่นน้ำอาบในห้องน้ำ ภาชนะที่รองรับน้ำภาพทรุดโทรม ไม่มีฝาปิด

4.4) ไม่มีการกำจัดสัตว์ แมลงที่เป็นพาหะนำโรค เช่นยุงลาย หนู แมลงวัน แมลงสาบ ยัง

พบแหล่งเพาะพันธุ์ หรือที่หลบซ่อนอาศัยภายในที่อยู่อาศัยหรือบริเวณที่อยู่อาศัย

4.5) ไม่มีการจัดการขยะ ตามประเภท เช่น ของเสียอันตราย ขยะรีไซเคิล เศษอาหาร ขยะอื่นๆ

4.6) ร่องระบายน้ำอยู่ในสภาพทรุดโทรม มีแหล่งน้ำขังในบริเวณที่อยู่อาศัย บางที่มีการ ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ สืบเนื่องจากการที่ไม่มีท่อระบายน้ำสาธารณะ

4.7) ส่วนที่ใช้ที่มีสภาพทรุดโทรมสกปรก บางแห่งไม่มีการระบายอากาศที่ดี

5) **คริวเรือนถูกรบกวนจากมลพิษ**

5.1) มีฝุ่นละออง ทั้งฝุ่นขนาดใหญ่ โดยการมองด้วยตาเปล่า และฝุ่นขนาดเล็ก สืบเนื่องจากการ สะสมของฝุ่นบนพื้นผิวหน้าของภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในบ้าน

5.2) มีกลิ่นเหม็น โดยสอบถามจากความรู้สึกสัมผัสของบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่รู้สึกไม่สบาย เช่น วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ ทำให้เกิดความวิตกกังวล รู้สึกอึดอัด เครียด เป็นต้น

5.3) มีน้ำเสีย โดยการสังเกตจากกลิ่นและสีของน้ำผิดไปจากธรรมชาติ

6) **คริวเรือนไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี**

1) ไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุเมื่อขับขี่ยานพาหนะ

2) ไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุเมื่อใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า

4) ไม่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติ

5) ได้รับความเจ็บป่วยจากการทำงาน จนเป็นเหตุให้ต้องหยุดงาน

7) **คริวเรือนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน**

6.1) ถูกบุกรุกเข้ามาในที่อยู่อาศัยและพยายามกระทำอนาจาร

6.2) ถูกบุกรุกเข้ามาในที่อยู่อาศัยและพยายามลักทรัพย์ แต่ไม่ได้ทรัพย์สินใดๆไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลวิจัย

5.1.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่อาศัยและการเดินทาง

ด้านสังคม

1) จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือร้อยละ 86 และร้อยละ 14 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างชาวไทยมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าต่างด้าว คือร้อยละ 89 และร้อยละ 71 ตามลำดับ

2) อายุ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24 ทั้งนี้มีช่วงอายุที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกันอีก 2 ช่วงคือ 40-49 ปี และ 30-39 ปี ร้อยละ 23 และ 21 ตามลำดับ

3) ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับการศึกษาในชั้นประถมศึกษามากที่สุดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67 พนักงาน

4) สถานภาพสมรสจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสมากที่สุดร้อยละ 56 คนไทยร้อยละ 51 ต่างด้าวยุโรปร้อยละ 75

5) สวัสดิการสังคม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทั้งผู้ที่ได้รับสวัสดิการสังคมและไม่ได้รับสวัสดิการสังคม ผู้ที่ไม่ได้รับสวัสดิการสังคมคิดเป็นร้อยละ 20 เป็นคนไทยทั้งหมด ผู้ที่ได้รับสวัสดิการสังคมแบ่งเป็น ประกันสังคมมากที่สุดร้อยละ 61 เป็นคนไทยทั้งหมด บัตรต่างด้าวที่มีประกันสุขภาพร้อยละ 4 และเบี้ยผู้สูงอายุร้อยละ 5 ซึ่งเป็นคนไทยทั้งหมด

ภูมิลำเนา

1) ที่ตั้งภูมิลำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 86 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในต่างจังหวัด มากกว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือเมืองหลวง คนไทยร้อยละ 85 และต่างด้าวยุโรปร้อยละ 92

2) ที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87 โดยคนไทยมีที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมร้อยละ 85 และต่างด้าวยุโรปร้อยละ 100 ทั้งนี้หมายรวมไปถึงบ้านพ่อแม่และบ้านญาติที่อยู่อาศัยร่วมกันในภูมิลำเนาเดิม

3) ลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม จากการศึกษาพบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมประกอบด้วย บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์และตึกแถว โดยเป็นบ้านเดี่ยวมากที่สุดร้อยละ 96 คนไทยร้อยละ 95 ต่างด้าวยุโรปร้อยละ 100 ทาวน์เฮาส์ร้อยละ 2 และตึกแถว ร้อยละ 2 เป็นคนไทยทั้งหมด

รายได้ รายจ่าย เงินออม และหนี้สิน

1) รายได้ต่อวัน จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ 310, 320, 350, 370, 380, และ 385 บาทต่อวัน โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับรายได้รายวันวันละ 370 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34 คนไทยส่วนมากได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 370 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41 ต่างตัวได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 310 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71 ทั้งนี้มีเพียงคนไทยที่ได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 380 และ 385

2) รายได้ต่อเดือน⁵ จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมี โดยอยู่ในช่วง 8,000-9,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47 คนไทยมีรายได้มากกว่าต่างตัวคือ อยู่ในช่วงรายได้ 9,000-10,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53 ในขณะที่ต่างตัวอยู่ในช่วงรายได้ 8,000-9,000 บาทมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47

3) หนี้สิน จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54 มีหนี้สิน อีกร้อยละ 46 ไม่มีหนี้สิน คนไทยมีหนี้สินร้อยละ 48 ในขณะที่ต่างตัวมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 38 น้อยกว่าคนไทยถึงร้อยละ 10

4) เงินออม จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 24 ในขณะที่ร้อยละ 76 ไม่มีเงินออม คนไทยที่มีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 26 ในขณะที่ต่างตัวคิดเป็นร้อยละ 24

5) สัดส่วนค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยพบว่าค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด 3 ลำดับของคนไทยคือ ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัยและชำระหนี้รายเดือนตามลำดับ สัดส่วนค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด 3 ลำดับของต่างตัวคือ ค่าอาหาร เงินส่งกลับภูมิลำเนา และค่าที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยของต่างตัวมากกว่าคนไทยคือร้อยละ 17 ในขณะที่คนไทยอยู่ที่ร้อยละ 12 แตกต่างกันอยู่ร้อยละ 5

การทำงาน จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันมากที่สุดคือ 9 ชั่วโมง จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์ส่วนมาก 6 วัน ชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์⁶ส่วนมาก 63 ชั่วโมง

ระยะเวลาทำงานในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการศึกษพบว่าระยะเวลาทำงานมีตั้งแต่น้อยกว่า 1 ปีไปจนถึงมากกว่า 30 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างทำงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1-5 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 คนไทยร้อยละ 48 และต่างตัวร้อยละ 58 ทั้งนี้พบว่าคนไทยมีระยะเวลาทำงานนานกว่าต่างตัวโดยช่วง <5-10 ปี คนไทยคิดเป็นร้อยละ 16 ต่างตัวคิดเป็นร้อยละ 13 ช่วง <10-20 ปี, <20-30ปี และ <30 ปีขึ้นไป เป็นคนไทยทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 8 ร้อยละ 1 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

⁵ รายได้รายเดือนคำนวณจากรายได้ต่อวันคูณวันทำงานต่อสัปดาห์โดยคำนวณว่า 1 เดือน มี 4 สัปดาห์ ตัวอย่างเช่น ค่าจ้างวันละ 310 บาท ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ รายได้ต่อเดือน = $(6 \times 4) \times 310 = 7,440$ บาท เป็นต้น

⁶ ผู้วิจัยได้จำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันคูณด้วยจำนวนวันทำงานได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นจำนวนทำงานต่อสัปดาห์

- 1) ที่ตั้งคนไทยคิดเป็นร้อยละ 71 และต่างด้าวคิดเป็นร้อยละ 92 ทั้งนี้ประกอบไปด้วยเขต ปทุมวัน ราชเทวี บางรัก คลองเตย ดุสิต พญาไท บ่อมปราบศัตรูพ่าย บางซื่อ และดินแดง
- 2) ระยะเวลาเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังที่ทำงาน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเดินทางไปทำงานในช่วง 1-30 นาที มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 60 ต่างด้าวยังคิดเป็นร้อยละ 71 ทั้งนี้ไม่พบว่าต่างด้าวใช้ระยะเวลาเดินทางที่มากกว่า 90 นาที
- 3) ระยะเวลาเดินทางกลับจากที่ทำงานไปยังที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเดินทางไปทำงานในช่วง 1-30 นาที มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 63 ต่างด้าวยังคิดเป็นร้อยละ 50 ทั้งนี้พบว่าในระยะเวลาเดินทางที่มากกว่า 90 นาที มีสัดส่วนต่างด้าวน้อยกว่าคนไทย
- 4) ประเภทที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่าประเภทที่อยู่อาศัยที่พบมากที่สุดคือ ห้องแบ่งเช่า ภายในบ้านหรืออาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 70 คนไทยคิดเป็นร้อยละ 70 ต่างด้าวยังคิดเป็นร้อยละ 67 ทั้งนี้ไม่พบว่ามีการเช่าต่างด้าวอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ห้องชุด หรือแฟลต
- 5) วัสดุหลักของที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่าวัสดุหลัก 3 ลักษณะคือ ปูนร้อยละ 75 ไม้ร้อยละ 15 และครึ่งปูนครึ่งไม้ร้อยละ 10
- 6) กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย พบว่ามีกรรมสิทธิ์ในการเช่ามากที่สุดร้อยละ 90 คนไทยร้อยละ 89 ต่างด้าวยังคิดเป็นร้อยละ 96 กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยฟรีแบบไม่มีค่าใช้จ่ายมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 4 ในขณะที่กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของตนเองพบเพียงชาวไทยเท่านั้นคิดเป็นร้อยละ 7
- 7) ค่าเช่าที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเช่าอยู่ในช่วงราคา 1,621-2,840 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 43 คนไทยเช่าอาศัยในช่วงราคานี้มากที่สุดเช่นกันคิดเป็นร้อยละ 43 ในขณะที่ต่างด้าวเช่าอยู่ในช่วงราคา 2,841-4,060 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าต่างด้าวเช่าอาศัยที่แพงกว่าคนไทย
- 8) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 คน มากที่สุดคือร้อยละ 50 คนไทยร้อยละ 47 และคนต่างด้าวมากกว่าคนไทยคิดเป็นร้อยละ 67 ทั้งนี้พบว่าต่างด้าวมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 4 คน ในขณะที่คนไทยมี 6 คน
- 9) ระยะเวลาการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน เป็นการพักอาศัยอยู่ถาวรมากกว่าชั่วคราวคือร้อยละ 51 และ 49 ตามลำดับ ในขณะที่คนไทยคิดเป็นร้อยละ 50 และ 50 ตามลำดับ แต่ต่างด้าวอยู่อาศัยร้อยละ 54 และ 46 ตามลำดับ

5.1.5 ความแตกต่างระหว่างคนไทยและต่างด้าว

1) ความแตกต่างด้านด้านเศรษฐกิจและสังคม

- 1.1) คนไทยมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าต่างด้าว คือร้อยละ 89 และร้อยละ 71 ตามลำดับ

1.2) ช่วงอายุพนักงานคนไทยส่วนมากสูงกว่าต่างด้าว คนไทยอยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละร้อยละ 28 ต่างด้าวที่อยู่ในช่วง 30-39 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38

1.3) คนไทยได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าต่างด้าว คือคนไทยร้อยละ 2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส.ขึ้นไป ส่วนต่างด้าวได้รับการสูงสุดถึงชั้นมัธยมศึกษา และมีการศึกษารูปแบบอื่นๆคือบวชเรียนร้อยละ 4

1.4) คนไทยมีสถานภาพสมรสน้อยกว่าต่างด้าว คือร้อยละ 51 ต่างด้าวยังร้อยละ 75 ตามลำดับ

1.5) มีคนไทยที่ไม่ได้รับสวัสดิการสังคมคิดเป็นร้อยละ 20 ในขณะที่ต่างด้าวทุกคนมีที่มีประกันสุขภาพที่ติดมากับบัตรต่างด้าว

1.6) ภูมิลำเนาเดิมคนไทยอยู่ในต่างจังหวัดร้อยละ 85 เป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าต่างด้าวที่มาจากต่างจังหวัดร้อยละ 92

1.7) คนไทยมีที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมร้อยละ 85 ต่างด้าวทุกคนมีที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม

1.8) ลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมคนไทยมีทั้ง บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ร้อยละ 95 ร้อยละ 2 และร้อยละ 2 ตามลำดับ ในขณะที่ต่างด้าวเป็นบ้านเดี่ยวทั้งหมด

1.9) คนไทยส่วนมากได้รับค่าจ้างรายวันสูงกว่าต่างด้าวคือวันละ 370 บาทในขณะที่ต่างด้าวส่วนมากได้รับค่าจ้างรายวันวันละ 310 บาท

1.10) ช่วงรายได้ต่อเดือนคนไทยมีรายได้สูงกว่าต่างด้าวคือ ส่วนมากในช่วงรายได้ 9,000-10,000 บาท ในขณะที่ต่างด้าวส่วนมากอยู่ในช่วงรายได้ 8,000-9,000 บาท

1.11) สัดส่วนคนไทยที่มีหนี้สินมากกว่าต่างด้าว คือร้อยละ 48 ในขณะที่ต่างด้าวมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 38 น้อยกว่าคนไทยถึงร้อยละ 10

1.12) สัดส่วนคนไทยที่มีเงินออมมีมากกว่าต่างด้าว โดยคิดเป็นร้อยละ 26 ในขณะที่ต่างด้าวคิดเป็นร้อยละ 24

2) ความแตกต่างด้านที่อยู่อาศัย

2.1) คนไทยพักอยู่ไกลกว่าต่างด้าว คนไทยอยู่ในกรุงเทพฯชั้นในคิดเป็นร้อยละ 71 และต่างด้าวคิดเป็นร้อยละ 92 ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางก็เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน คือ

2.2) ชาวต่างด้าวอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ห้องชุด หรือแฟลต แต่มีคนไทยบางส่วนเท่านั้น

2.3) กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยคนไทยประกอบไปด้วย กรรมสิทธิ์ตนเอง เช่า และอยู่โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ในขณะที่ต่างด้าวมีเพียง 2 แบบคือ เช่า และอยู่โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

2.4) ค่าเช่าที่อยู่อาศัยของคนไทยส่วนมากอยู่ที่ราคา 1,621-2,840 ในขณะที่ต่างดาวเช่าอยู่ในช่วงราคา 2,841-4,060 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าต่างดาวเช่าอาศัยที่แพงกว่าคนไทย

2.5) ต่างดาวมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 4 คน ในขณะที่คนไทยมี 6 คน

2.6) ระยะเวลาการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ต่างดาวพักอยู่อาศัยนานกว่าคนไทย

5.1.3 ด้านสภาพที่อยู่อาศัย

องค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมการใช้พื้นที่ ประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ 1) พื้นที่ภายในหน่วยที่อยู่อาศัยประกอบไปด้วย ห้องพัก ห้องน้ำ ระเบียง ครัว และพื้นที่อื่นๆ พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน และพื้นที่อื่นๆ ส่วนที่ 2 คือพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน ประกอบไปด้วยห้องน้ำห้องส้วม ห้องส้วมแยก ห้องอาบน้ำแยก ลานซักล้าง ครัว ระเบียงและทางสัญจร ส่วนที่ 3 พื้นที่อื่นๆประกอบไปด้วย หน่วยที่อยู่อาศัยอื่น และส่วนของเจ้าของรายละเอียดผังบริเวณ

จากผังบริเวณและผังพื้นที่ประเภทห้องแถวสามารถสรุปข้อมูลองค์ประกอบพื้นที่แยกตามประเภทที่อยู่อาศัยได้ 11 องค์ประกอบและจากองค์ประกอบพื้นที่ทั้งหมด พบว่าองค์ประกอบพื้นที่อย่างน้อยประกอบไปด้วย 1) หน่วยที่พักอาศัยใช้เช่ามากกว่า 1 หน่วยขึ้นไป 2) ห้องน้ำ และ 3) ทางสัญจร

ห้องน้ำจัดอยู่หนึ่งในกลุ่มพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน ที่มีการใช้พื้นที่มากที่สุดในกลุ่มนี้ การใช้พื้นที่ร่วมกันจึงพิจารณาถึงจำนวนหน่วยที่พักอาศัยและจำนวนห้องน้ำที่ใช้ร่วมกันว่ามีสัดส่วนเป็นอย่างไร จากผลการศึกษาพบว่าจำนวนหน่วยที่พักอาศัยเฉลี่ยต่อห้องน้ำหนึ่งห้อง เท่ากับ 3 ต่อ 1 จำนวนที่อยู่อาศัยที่ใช้ห้องน้ำร่วมกันมากที่สุดคือ 4 ต่อ 1

5.1.4 ปัญหาอุปสรรค

- 1) ครัวเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านไม่มีความคงทนถาวร
- 2) พื้นที่ใช้สอยคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน
- 3) ที่อยู่อาศัยไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรก และไม่ถูกสุขลักษณะ
- 4) ครัวเรือนถูกรบกวนจากมลพิษทางกลิ่น
- 5) ครัวเรือนไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี
- 6) ครัวเรือนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม. มีลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยในลักษณะเช่ามากที่สุดร้อยละ 34 ก่อนข้างสอดคล้องกับผลวิจัยที่มีที่อยู่อาศัยประเภทเช่ามากที่สุดเช่นกันแต่สูงกว่าอยู่ที่ร้อยละ 90

ระดับการศึกษาที่สำเร็จชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม. สำเร็จการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มากที่สุดร้อยละ 36.3 ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาที่ระดับ ประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 67

ในด้านรายได้อยู่ในเกณฑ์ผู้มีรายได้น้อยโดยเกาะกลุ่มในรายได้ 6,004- 12,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบลักษณะลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม

ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย	ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม (ร้อยละ)	ผลการศึกษา (ร้อยละ)
เป็นเจ้าของบ้านในที่ดินตนเอง/ที่ของญาติ/ที่สาธารณะ/ที่บุกรุก	30.8	6
เป็นเจ้าของบ้านในที่ดินเช่าสิทธิ์/เช่า/เช่าซื้อ	30.8	0
อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า	4.1	4
เช่า(บ้านเช่า/ห้องเช่า /ห้องแบ่งเช่า)	34.2	90
อื่นๆ	0.1	0

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบระดับการศึกษาที่สำเร็จ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	กทม.(ร้อยละ)	ผลการศึกษา (ร้อยละ)
ไม่มีการศึกษา	3.7	7.00
มีการศึกษา	91.1	93.00
ก่อนประถมศึกษา	36.3	-
ประถมศึกษา	19.8	67.00

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	กทม.(ร้อยละ)	ผลการศึกษา (ร้อยละ)
มัธยมศึกษา	25.8	23.00
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	3.4	2.00
ปริญญาตรี	5.4	
สูงกว่าปริญญาตรี	0.3	
อื่นๆ	0.1	1.00

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบช่วงรายได้ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม

ช่วงรายได้ (บาท)	ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในกทม	ผลการศึกษา
ต่ำกว่า 6,004	46.40	-
6,004- 12,000	40.40	95.00
12,004 - 24,000	11.80	5.00
24,004 - 36,000	1.00	-
36,004 - 48,000	0.20	-
48,004 บาทขึ้นไป	0.20	-

5.2.2 ชั่วโมงการทำงาน

- พนักงานทำความสะอาดมีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวนชั่วโมงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทำมากที่สุดคือ 9 ชั่วโมงคิดเป็นร้อยละ 64 คนไทยส่วนมากทำงาน 9 ชั่วโมงร้อยละ 68 ต่างตัวร้อยละ 46และบางรายมีโอทีแบบไม่ประจำในวันที่มีโอทีที่ต้องทำงานมากถึง 15 ชั่วโมง

- ชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์กฎหมายแรงงานกำหนดให้ไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง พนักงานทำความสะอาดมีจำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ 63-75 ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่ามีกฎหมายกำหนดทั้งหมด โดยที่กลุ่มตัวอย่างทำงาน 63 ชั่วโมงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64

5.2.3 การตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย

จากแนวคิดการเลือกที่พักอาศัยโดยคำนึงถึงการเดินทางไปยังแหล่งบริการต่างๆโดยเฉพาะการเดินทางไปยังแหล่งงานซึ่งเป็นกิจกรรมการเดินทางที่เกิดขึ้นประจำพุดที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งที่พักอาศัยในลักษณะต่างๆได้แก่ Kain (อ้างถึงใน Harold, 1975) กล่าวถึงปัจจัยด้าน

ระยะทางไปยังแหล่งงานมีผลต่อที่ตั้งของที่พักอาศัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ Brain (อ้างถึงใน Harold, 1975) มีแนวความคิดว่าที่ตั้งของที่พักอาศัยต้องมีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งบริการต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งงาน Needham (1977) กล่าวว่า การปะทะสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ จะเป็นเหตุให้เกิดการรวมกลุ่มของกิจกรรมต่างๆ ขึ้น โดยเฉพาะในด้านที่ที่พักอาศัยจะเกิดการรวมกลุ่มของที่พักอาศัยด้วย 2 สาเหตุคือ ความสะดวกสบายในการเข้าถึง (accessibility) และการประหยัดจากภายนอก (External economy)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวคือกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีรายได้น้อย เลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัยใกล้กับแหล่งงานโดยเดินทางไม่เกิน 30 นาทีมากที่สุด เพื่อความสะดวกในการเดินทางและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แต่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการเลือกที่ตั้งที่อยู่อาศัย โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ดังที่ Harris (อ้างถึงใน Perloff and Lowdown, 1968) กล่าวว่า แนวโน้มของคนรวยในการออกไปอาศัยอยู่บริเวณนอกของเมืองสามารถอธิบายด้วยปัจจัยอื่นนอกจากการหาจุดเหมาะสม (optimizing) ระหว่างขนาดพื้นที่ที่เพิ่มขึ้นและระยะทางไปทำงานที่สั้นลง เช่น ความพอใจของครัวเรือนต่อที่พำนักจะสัมพันธ์กับสภาพที่อยู่อาศัยที่ดีสวยงามและบริเวณโดยรอบที่สะอาดมากกว่า เนื่องจากผู้มีรายได้น้อยไม่มีทางเลือกในที่อยู่อาศัยมากนัก และพิจารณาประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับรายได้และที่ตั้งใกล้แหล่งงานมากกว่า

5.2.4 ความสามารถในการจ่ายค่าที่อยู่อาศัย

การเคหะแห่งชาติ 2544 รายงานการศึกษาเรื่อง housing Estimates and Analysis for National Housing Authority Eighth Social and Economic Development plan เป็นรายงานของการเคหะแห่งชาติที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของครัวเรือนใหม่และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยที่ต้องการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ. ศ. 2540 – 2544 ตั้งสมมติฐานต่อการซื้อที่อยู่อาศัยว่าของเรือนว่าประสงค์จะจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยต่อเดือนในจำนวนร้อยละที่เท่ากันทุกครัวเรือนคือประมาณร้อยละ 18 ของรายได้ต่อเดือน และจากจากรายงานความมั่นคงทางเศรษฐกิจครัวเรือน สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม กลุ่มงานฐานข้อมูล, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กันยายน 2559ระบุว่า สัดส่วนค่าที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 11,622 บาท/ครัวเรือน/เดือนเท่ากับ 12.9%

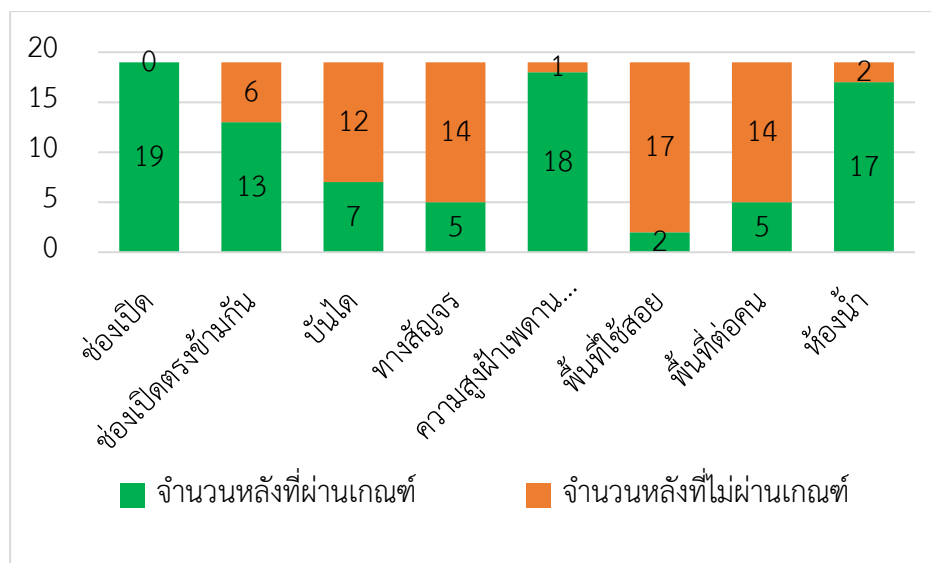
จากผลการศึกษาค่อนข้างใกล้เคียงกับงานวิจัยดังกล่าวคือความสามารถในการจ่ายของกลุ่มตัวอย่างชาวต่างด้าวอยู่ที่ร้อยละ 17 ในขณะที่คนไทยอยู่ที่ร้อยละ 13 และค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14

5.2.5 สภาพการอยู่อาศัย

สภาพที่อยู่อาศัยและคุณภาพการอยู่อาศัยต่ำกว่ามาตรฐาน ด้านสภาพที่อยู่อาศัยพิจารณา ร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ในเรื่องขนาดพื้นที่ใช้สอยต่อหน่วยที่พัก ขนาดพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ยต่อคน ความสูงฝ้าเพดาน ขนาดห้องน้ำ ความกว้างบันไดและทางสัญจร และช่องเปิดระบายอากาศ พบว่าแม้จะมีบางรายการเป็นไปตามมาตรฐาน แต่ไม่มีหน่วยที่อยู่อาศัยใดที่ผ่านทุกรายการที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปได้ว่าที่อยู่อาศัยมีลักษณะกายภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่อยู่อาศัยทั้ง 19 หน่วย ส่วนด้านคุณภาพการอยู่อาศัยพิจารณาร่วมกับแบบสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าที่อยู่อาศัยทั้ง 19 หน่วย ไม่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 5. 4 ระยะและรายละเอียดตามมาตรฐานที่อยู่อาศัย

มาตรฐาน	ระยะขั้นต่ำตามมาตรฐาน
พื้นที่ช่องเปิด	20 % ของพื้นที่ใช้สอย
ช่องเปิดตรงข้ามกัน	ต้องมีช่องเปิดในทิศทางตรงข้ามกัน
ความกว้างบันได	0.9 ตร.ม.
ความกว้างทางสัญจร	1 ม.
ความสูงฝ้าเพดาน	2.4 ม.
พื้นที่ใช้สอย	15-21 ตร.ม.
พื้นที่ใช้สอยเฉลี่ยต่อคน	5.25-7.5
ความกว้างต่ำสุดห้องน้ำ+ส้วม	0.9 ม.
พื้นที่ห้องน้ำ+ส้วม	1.5 ตร.ม.
ความกว้างต่ำสุดห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำแยก	0.9 ม.
พื้นที่กว้างห้องน้ำ/ห้องอาบน้ำแยก	0.9 ตร.ม.



แผนภูมิที่ 5.1สรุปจำนวนที่อยู่อาศัยที่ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่อาศัย

การประเมินคุณภาพที่อยู่อาศัยโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน(จปฐ.) ด้านสภาพแวดล้อม

การประเมินแบ่งเป็น 7 ตัวชี้วัด เกณฑ์ขั้นพื้นฐานนี้ระบุว่าผลการประเมินต้องผ่านทุกตัวชี้วัดเท่านั้นจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยแบบสำรวจข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อมประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้ง 7 ข้อดังนี้

- 1) คร้วเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพมั่นคงถาวร
- 2) คร้วเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี
- 3) คร้วเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อย 45 ลิตรต่อวัน
- 4) คร้วเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ
- 5) คร้วเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ
- 6) คร้วเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุและภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี
- 7) คร้วเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผลการประเมินทั้ง 19 หลัง ไม่มีหน่วยที่อยู่อาศัยใดที่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ด้านสภาพแวดล้อม ทั้งนี้มี 2 ตัวชี้วัดที่ทั้ง 19 หลังผ่านตัวชี้วัดนี้คือ ข้อ 2) คร้วเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคตลอดปี และข้อ 3) คร้วเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อย 45 ลิตรต่อวัน

5.2.6 ปัญหาอุปสรรคที่พบ

ปัญหาอุปสรรคของการอยู่อาศัย ประกอบด้วย คร้วเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านไม่มีความคงทนถาวร พื้นที่ใช้สอยคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน ที่อยู่อาศัยไม่เป็น

ระเบียบเรียบร้อย สกปรก และไม่ถูกสุขลักษณะ คราวเรือนถูกรบกวนจากมลพิษทางกลิ่น คราวเรือนไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี และคราวเรือนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ยังเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยเหล่านี้ไม่ได้มาตรฐานทั้งด้านกายภาพ และคุณภาพการอยู่อาศัย

5.3 ข้อค้นพบที่สำคัญ

1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนมากอยู่ในวัยใกล้เกษียณ ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด เป็นผู้มียาได้น้อยคืออยู่ในช่วง 9,000-10,000 บาท ทำงานหนักมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนมากพักอาศัยในที่อยู่อาศัยแบบเช่า โดยรูปแบบที่เช่าอยู่มากที่สุดคือห้องแบ่งเช่าภายในบ้านหรืออาคารพาณิชย์ส่วนมากพักอาศัยคราวเรือนละ 2 คน พักอาศัยใกล้แหล่งงานโดยตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพชั้นในมากที่สุดร้อยละ 75 เนื่องจากมีรายได้น้อยโดยส่วนมากจึงใช้วิธีการเดินทางทำงานมากที่สุด และมีบางส่วนใช้บริการขนส่งสาธารณะ รถรับจ้างส่วนบุคคล และจักรยานยนต์ส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่เดินทางจากที่อยู่อาศัยมายังแหล่งงานไม่เกิน 30 นาที มีความสามารถในการจ่ายค่าที่อยู่อาศัยอยู่ที่ร้อยละ 14 ของรายได้ และครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างพักอาศัยในกรุงเทพมหานครมาแล้วมากกว่า 5 ปี

ความแตกต่างระหว่างชาวไทยและต่างด้าว คือ คนไทยอยู่ในช่วงอายุที่สูงกว่าต่างด้าว มีช่วงรายได้สูงกว่า พักอาศัยไกลจากแหล่งงานมากกว่า มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยนานกว่า และคนไทยมีความสามารถในการจ่ายค่าบ้านอยู่ที่ร้อยละ 13 น้อยกว่าต่างด้าวที่จ่ายได้ร้อยละ 17 ของรายได้ ซึ่งเป็นข้อแตกต่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยความแตกต่างด้านอายุคนไทยสูงกว่าต่างด้าวอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนได้ทั้งหมดเนื่องจากต่างด้าวที่สุ่มมาตามสัดส่วนมีจำนวนเพียง 24 คนส่วนที่คนไทยมีช่วงรายได้สูงกว่าเกิดจากคณะที่รับพนักงานทำความสะอาดต่างด้าวเข้าทำงานมักจะมีค่าจ้างต่อวันสูงกว่าพนักงานคนไทย ความสามารถในการจ่ายค่าที่อยู่อาศัยของคนไทยสูงกว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนไทยมีตัวเลือกที่อยู่อาศัยมากกว่า สังเกตจากคนไทยสามารถหาที่อยู่ที่อยู่ไกลออกไปมากกว่าต่างด้าว

2) เมื่อทำการสำรวจที่อยู่อาศัยประเภทห้องแถว อาคารพาณิชย์แบ่งเช่าและบ้านแบ่งเช่ารวม 19 หน่วย พบว่ามีรูปแบบหน่วยพักอาศัย 4 รูปแบบคือ 1.หน่วยที่พักที่มีห้องน้ำและห้องครัวในตัว 2.หน่วยที่พักที่มีห้องน้ำในตัว 3.หน่วยที่พักที่มีระเบียงในตัว และ 4. หน่วยที่พักอาศัยที่มีเพียงห้องเอนกประสงค์ ซึ่งหน่วยที่พักอาศัยแบบห้องเอนกประสงค์เป็นเพียงห้องโล่งไม่มีการกั้นพื้นที่ใช้สอยอื่นมีมากที่สุด โดยที่อยู่อาศัยดังกล่าวมีพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 10.34 ตร.ม. พื้นที่ที่ใหญ่ที่สุด 19.48 ตร.ม. เล็กที่สุด 4.5 ตร.ม. มีที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง และชุมชนแออัด โดยเจ้าของที่ดินมีทั้งที่ดินเอกชน กรมการศาสนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

3) สภาพที่อยู่อาศัยและคุณภาพการอยู่อาศัยต่ำกว่ามาตรฐาน ด้านสภาพที่อยู่อาศัยพิจารณา ร่วมกับมาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ในเรื่องขนาดพื้นที่ใช้สอยต่อหน่วยที่พัก ขนาดพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ยต่อคน ความสูงฝ้าเพดาน ขนาดห้องน้ำ ความกว้างบันไดและทางสัญจร และช่องเปิดระบายอากาศ พบว่าแม้จะมีบางรายการเป็นไปตามมาตรฐาน แต่ไม่มีหน่วยที่อยู่อาศัยใดที่ผ่านทุกรายการที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปได้ว่าที่อยู่อาศัยมีลักษณะกายภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่อยู่อาศัยทั้ง 19 หน่วย ส่วนด้านคุณภาพการอยู่อาศัยพิจารณาร่วมกับแบบสำรวจความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าที่อยู่อาศัยทั้ง 19 หน่วย ไม่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม

4) ปัญหาอุปสรรคของการอยู่อาศัย ประกอบด้วย คริวเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านไม่มีความคงทนถาวร พื้นที่ใช้สอยคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน ที่อยู่อาศัยไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรก และไม่ถูกสุขลักษณะ คริวเรือนถูกรบกวนจากมลพิษทางกลิ่น คริวเรือนไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี และคริวเรือนไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ยังเป็นตัวสะท้อนให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยเหล่านี้ไม่ได้มาตรฐานทั้งด้านกายภาพ และคุณภาพการอยู่อาศัย

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในเมือง

1) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในทุกฉบับ ยังคงเน้นย้ำเรื่องปัจจัยพื้นฐานเช่นที่อยู่อาศัย ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมที่ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต จะเห็นได้ว่าแม้สภาพที่อยู่อาศัยจะไม่ได้มาตรฐาน แต่ก็ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่นั้น พนักงานทำความสะอาดไม่มีความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องที่พักด้วยตนเอง สมควรที่ผู้ว่าจ้างและหน่วยงานของรัฐหรือแม้แต่องค์กรพัฒนาต่างๆควรให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง

2) ลักษณะและรูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยโดยอ้างอิงจากผลการวิจัย ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในเมืองควรตั้งอยู่ใกล้แหล่งงาน เลือที่ที่ตั้งที่สามารถเดินเท้าในระยะเวลา 30 นาที หรือเดินทางด้วยรถโดยสารสาธารณะหรือพาหนะอื่นๆในเวลาไม่เกิน 60 นาที ที่อยู่อาศัยรองรับผู้พักอาศัยที่ จำนวน 2 คนต่อหนึ่งหน่วยที่พักอาศัย กำหนดค่าเช่าในราคาสำหรับผู้มีรายได้น้อยในช่วงเงินเดือน 9,000 -10,000 บาทสามารถจ่ายไหวคิดเป็นร้อยละ 14 ของรายได้ หรือประมาณ 1,260-1,400 บาทต่อหน่วยมีพื้นที่ใช้สอยอย่างน้อย 15 ตร.ม. ทั้งนี้ขนาดพื้นที่ ระยะเวลาช่องเปิด ต่างๆควรเป็นไปตามกฎหมาย มาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และผ่านการประเมินขั้นพื้นฐานด้านสภาพแวดล้อม (จปฐ)

3) ที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่เขตปทุมวันอันเป็นพื้นที่ใจกลางเมืองที่มีความเจริญสูงที่ดินจึงมีราคาสูงไปด้วยซึ่งเป็นปัจจัยหลักของปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในเมือง ซึ่งที่ตั้งที่อยู่อาศัยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 19 หลัง ตั้งอยู่ในที่ดินมีทั้งที่ดินของเอกชน หน่วยงานราชการ สถานศึกษา กรมการศาสนา และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนที่อยู่อาศัยและเจ้าของที่ดินเหล่านี้ควรมีการร่วมมือกันวางแผนจัดสรรพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้อยู่ใกล้แหล่งงานได้ โดยมีที่อยู่อาศัยเป็นไปตามมาตรฐาน

5.4.2 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) จากการศึกษาพบว่า รูปแบบที่อยู่อาศัยแบ่งเช่ามีมากถึงร้อยละ 90 หากมีการวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาว่า อาคารพาณิชย์หรือบ้านเหล่านี้สามารถแบ่งเช่าโดยที่ได้มาตรฐานที่อยู่อาศัยได้หรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าของที่อยู่อาศัยแบ่งเช่า และเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าด้วย

2) งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาด้านสภาพการอยู่อาศัย และพบว่าข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้องมีความน่าสนใจ เช่นความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงาน และที่ตั้งที่อยู่อาศัยมีความน่าสนใจ อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมมีผู้ศึกษาเรื่องนี้ไว้แล้วแต่ศึกษาในหลายกลุ่มรายได้ หากงานวิจัยต่อไปเน้นศึกษาเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะจะยิ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยและปัจจัยอื่นๆอย่างไร อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะที่ชี้ให้เห็นความสำคัญ และแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยต่อไป

รายการอ้างอิง

- Carter, H. (1981). *The study of urban geography*. London.
- Murphy, R. E. (1966). *The American city: an urban geography*: McGraw-Hill.
- Needham, B. (2013). *How cities work: an introduction*: Elsevier.
- Perloff, H. S., & Wingo Jr, L. (2013). *Issues in urban economics*: RFF Press.
- Richardson, H. W. (1978). *Urban economics*: Dryden Press.
- Shillcox, J. (2003). JOBS-HOUSING BALANCE & RESIDENTIAL LOCATION DECISIONS.
- Stegman, M. A. (1969). Accessibility models and residential location. *Journal of the American Institute of planners*, 35(1), 22-29.
- เดชา ตั้งขรรณ และรุ่งนภา เทพภาพ. (2553). ปัญหาคนจนเมืองในชุมชนแออัด : องค์ความรู้และกระบวนการขับเคลื่อนเปรียบเทียบประเทศไทยและประเทศเกาหลี. วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษาศึกษา, 15(1), 41.
- กรมการจัดหางาน. (2560). สถิติจำนวนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือนสิงหาคม 2560. Retrieved from http://lib.doe.go.th/ebookdoc/020400017116_0.pdf
- กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย. (2559). คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐานปี 2560-2564. Retrieved from http://app2.cdd.go.th/rdic/Manual/bManualBook_BMN60.pdf
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). คลังข้อมูลธุรกิจการค้า. Retrieved from <http://datawarehouse.dbd.go.th/bdw/home/login.html>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). มาตรฐานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย. In. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). การสำรวจการย้ายถิ่นของประชากร พ.ศ.2559.
- กลุ่มงานวิเคราะห์และวิจัยกองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน. (2560). สถานการณ์แรงงานเดือนกุมภาพันธ์2560. วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน, 25(2), 3.
- กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง. (2550). รายงานการศึกษา : ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปีพ.ศ.2548
- กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. Retrieved from

- การเคหะแห่งชาติ. (2544). รายงานการศึกษาเรื่อง *housing Estimates and Analysis for National Housing Authority Eighth Social and Economic Development plan*. Retrieved from
- จันทนา เบญจทรัพย์. (2540). การศึกษาความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทำความสะอาด : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานทำความสะอาดที่เป็นลูกจ้างสถานประกอบการบริการ ทำความสะอาดในเขตกรุงเทพมหานคร. (พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). รายงานจำนวนบุคลากรและนิสิต. Retrieved from <https://www.chula.ac.th/about/overview/facts-and-stats/>
- ธเนศ ชุมทรัพย์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าสู่แหล่งงานและที่ตั้งที่อยู่อาศัยกรณีศึกษาผู้ที่ทำงานในอาคารสำนักงานย่านถนนสาทร. (เคหะพัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/8541>
- ธีรวัฒน์ ไปงักข์. (2540). รูปแบบที่อยู่อาศัยและพฤติกรรมการอยู่อาศัยของผู้มีอาชีพ รับจ้างขนส่งสินค้าย่านปากคลองตลาด. (เคหะพัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/41377>
- นายธนส์ถ์ จังมงคล. (2549). สภาพการอยู่อาศัยของผู้ขับขี่รถสามล้อถีบ : กรณีศึกษา ย่านชุมชนซอยวัดด่าน ต. สำโรงเหนือ จ. สมุทรปราการ. (เคหะพัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/12729>
- บัณฑิต จุลาสัย และเสรีชัย โชติพานิช. (2547). การบริหารทรัพยากรกายภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาโรเพ็งสวัสดิ์. (2533). สถิติเชิงประยุกต์สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีรียาสาน.
- วีรวัน อ้อศิริมานนท์. (2546). ความสมดุระหว่างที่พักอาศัยและแหล่งงานในย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน : กรณีศึกษาเขตดินแดงและเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร. (เคหะพัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/25104>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549). สรุปผลการสำรวจลักษณะทางประชากรและสังคมของชุมชนผู้รายได้น้อยในเมือง พ.ศ. 2549. Retrieved from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-7-1.html

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). การสำรวจแรงงานนอกระบบ. Retrieved from <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/workerOutRep54.pdf>
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์และการงบประมาณ, ผ. (2558). รายงานประจำปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีบัญชี 2558. Retrieved from กรุงเทพมหานคร: http://www.chula.ac.th/wp-content/uploads/2014/01/20170328_CU_report58.pdf
- สำนักบริหารระบบกายภาพ. (2559). ข้อมูลอาคาร. Retrieved from www.prm.chula.ac.th/building.html
- สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. (2559). ความมั่นคงของเศรษฐกิจครัวเรือน. Retrieved from http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6164
- สภามหาวิทยาลัย. (2559). สถานการณ์แรงงานต่างด้าว. www.senate.go.th. Retrieved from http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/content/file_1474942517.pdf
- สุภางค์ จันทวานิช และคณะ (2543). การศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อ-การจ้างงานคนไทยและต่อชุมชน. Retrieved from
- อนัญญา สมเดช. (2551). สภาพการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยตึกแถวในพื้นที่เขตพาณิชย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรณีศึกษาบริเวณเชิงกวางและสวนหลวง. (เคหพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อร่าม ลือพร้อมชัย. (2539). ความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ในเขตกรุงเทพมหานคร. (เคหพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/29963>



ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หลังที่.....วันที่เก็บข้อมูล.....

แบบจัดเก็บข้อมูลขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้านสภาพแวดล้อม

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง หรือ ที่ตรงกับคำตอบของข้อนั้นๆ ใส่ - สำหรับข้อที่ไม่มีคำตอบ

1. คราวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร

1.1 คราวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยหรือไม่

มี ไม่มี

1.2 คราวเรือนมีสภาพที่อยู่อาศัยมั่นคงแข็งแรงหรือไม่

มี ไม่มี

2. คราวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 5 ลิตรต่อวัน

มีเพียงพอ ไม่เพียงพอ

3. คราวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 45 ลิตรต่อวัน

มีเพียงพอ ไม่เพียงพอ

4. คราวเรือนมีการจัดการบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ

4.1 มีสภาพในบ้านสะอาด ห้องนอนลมพัดผ่านสะดวก ไม่มีฝุ่นละอองและกลิ่นเหม็นอับชื้นที่หลับนอน ข้าวของเครื่องใช้สะอาด มีการจัดเก็บเป็นระเบียบ ไม่รุงรัง

มี ไม่มี

4.2 มีที่ประกอบอาหารเป็นระเบียบ มีตู้กับข้าวหรือฝาชี มีอุปกรณ์ล้างมือที่ใช้งานได้ดี (เช่น สบู่หรือน้ำยาล้างจาน) และมีการกำจัดไขมันก่อนล้าง

มี ไม่มี

4.3 มีที่เก็บน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค บริโภค สภาพดี มีฝาปิด

มี ไม่มี

4.4 มีการกำจัดสัตว์ แมลงที่เป็นพาหะนำโรค ได้แก่ยุงลาย หนู แมลงวัน แมลงสาบ ไม่พบแหล่งเพาะพันธุ์ และที่หลบซ่อนอาศัยภายในบ้านหรือบริเวณบ้าน

มี ไม่มี

4.5 มีการจัดการขยะ ดังนี้

1) มีอุปกรณ์ อาทิไม้กวาด ขยะ

มี ไม่มี

2) มีการคัดแยกขยะออกเป็น 4 ประเภท (ของเสียอันตราย ขยะรีไซเคิล เศษอาหาร ขยะอื่นๆ)

มี ไม่มี

3) มีการกำจัดขยะ เช่น ส่งให้ อบต. กำจัดหรือการฝังหลุม

มี ไม่มี

4.6) มีร่องระบายน้ำอยู่ในสภาพดี ไม่มีแหล่งน้ำขังในบ้าน และไม่มีการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ

มี ไม่มี

4.7) มีส้วมใช้ที่มีสภาพแข็งแรงใช้งานได้สะดวก มีการระบายอากาศที่ดี ไม่มีการแตกรั่วที่หัวส้วม พื้นที่ถึงส้วม และฝาปิด และมีอุปกรณ์ทำความสะอาด

มี ไม่มี

4.8) มีการจัดเก็บและแยกสารเคมีที่เป็นอันตรายออกจากเครื่องใช้อื่นๆโดยจัดให้เป็นระเบียบและวางให้พ้นมือเด็ก

มี ไม่มี

5. คราวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ

5.1) มีเสียงดัง อาจสังเกตจากคนที่ยืนห่างกัน 1 เมตร พูดคุยกันแล้วคนฝ่ายหนึ่งไม่ได้ยินว่าคนอีกฝ่ายพูดอะไร หรือ ความรู้สึกของบุคคลว่า มีเสียงดังเกิดขึ้นจากสภาพปกติของพื้นที่นั้น ๆ

มี ไม่มี

5.2) มีความสั่นสะเทือน โดยจากความรู้สึกหรือการสั่นไหวของวัสดุ หรือภาชนะ สิ่งของต่าง ๆ ในคราวเรือน

ไม่มี มี

5.3) มีฝุ่นละออง ทั้งฝุ่นขนาดใหญ่ โดยการมองด้วยตาเปล่า และฝุ่นขนาดเล็ก สังเกตจากการสะสมของฝุ่นบนพื้นผิวหน้าของภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในบ้าน

ไม่มี มี

5.4) กลิ่นเหม็น โดยสอบถามจากความรู้สึกสัมผัสของบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ที่รู้สึกไม่สบาย เช่น วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ ทำให้เกิดความวิตกกังวล รู้สึกอึดอัด เครียด เป็นต้น

ไม่มี มี

5.5) มีน้ำเสีย โดยการสังเกตจากกลิ่นและสีของน้ำผิติดไปจากธรรมชาติ

5.6) มีขยะและของเสียอันตราย (หลอดไฟ กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉาย ฯลฯ) โดยการมองเห็นหรือสังเกต เช่น ปริมาณขยะล้นจากภาชนะรองรับขยะ กลิ่นเหม็นจากขยะ ของเสียอันตราย ไม่มีการแยกทิ้งอย่างถูกต้อง

ไม่มี มี

5.7) หากครัวเรือนมีปัญหาดำเนินข้อใดข้อหนึ่งใน 6 ข้อย่อยข้างต้น ให้ระบุว่าครัวเรือนตั้งอยู่ใกล้แหล่ง อุตสาหกรรม แหล่งเกษตรกรรม หรืออื่นๆ
ระบุ.....

6. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี

6.1 ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธีหรือไม่

1) มีการป้องกันอุบัติเหตุเมื่อขับขี่ยานพาหนะ

มี ไม่มี

2) มีการป้องกันอุบัติเหตุเมื่อใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า

มี ไม่มี

3) มีการป้องกันอันตรายหรืออุบัติเหตุจากการประกอบอาชีพ เช่น ปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้สารเคมี การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (การสวมแว่นตา หน้ากาก หรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ ฯลฯ)

มี ไม่มี

4) มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติ

มี ไม่มี

6.2 ในรอบปีที่ผ่านมาครัวเรือนประสบภัยธรรมชาติหรือไม่ (ไม่ประสบภัยข้ามไปข้อ

ที่ 6.3) ในรอบปีที่ผ่านมาครัวเรือนประสบภัยธรรมชาติหรือไม่ ด้านใดบ้าง

มี ไม่มี

6.3 ในรอบปีที่ผ่านมา มีคนในครอบครัวได้รับความเจ็บป่วยจากการทำงาน จนเป็นเหตุให้ต้องหยุดงานหรือไม่

มี ไม่มี

7. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้มีคนถูกฆ่าตายหรือไม่

มี ไม่มี

7.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้มีคนถูกทำร้ายร่างกาย กระทำอนาจาร ข่มขืน กระทำชำเราหรือไม่

มี ไม่มี

7.3 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้มีคนถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หลอกหลวงให้เสียทรัพย์สิน) หรือไม่

ไม่มี มี

7.4 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้ ถูกบุกรุกที่อยู่อาศัยหรือไม่

ไม่มี มี

7.5 ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนนี้ มีอาชญากรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง หรือไม่

ไม่มี มี

หลักการประเมินผล

- 1) นับคะแนนเฉพาะข้อที่ตอบในช่อง
- 2) การประเมินผลมี 2 แบบคือ ผ่าน และไม่ผ่าน ในแต่ละข้อต้องได้คะแนนเต็มจึงจะประเมินว่าผ่าน
- 3) สรุปผลแต่ละหน่วยที่อยู่อาศัยต้องผ่านเกณฑ์ทั้ง 7 ข้อ จึงจะประเมินผลว่าผ่าน

ตารางสรุปผลการประเมิน

ข้อที่	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ผลการประเมิน
1. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร			
2. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 5 ลิตรต่อวัน			
3. ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 45 ลิตรต่อวัน			
4. ครัวเรือนมีการจัดการบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ			
5. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ			
6. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุ และภัยธรรมชาติอย่างถูกวิธี			
7. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน			
รวมคะแนนทั้งหมด			
สรุปผลหน่วยที่อยู่อาศัยที่.....	ผ่าน		ไม่ผ่าน

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ

คพ.ม. 245/2560

รับเรื่อง
วันที่ 11/10/60
เวลา 11:55 น.

24 กันยายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วย นางสาวอัจฉราพรพรณ พลสิงห์ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังศึกษาค้นคว้าเรื่อง "สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ต้องการขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ขอความอนุเคราะห์เข้าถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารสถานที่ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- ขอความอนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารสถานที่ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตอบแบบสอบถาม
- ขอความอนุเคราะห์เข้าถึงสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาด โดยจะมีการสุ่มสัมภาษณ์ในบางคณะ และบางหน่วยงาน

ภาควิชาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์แก่นิสิต ได้เข้าทำการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อนำมาประมวลผลตามกระบวนการวิทยานิพนธ์ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในทางวิชาการและการปฏิบัติ และเมื่อวิทยานิพนธ์สมบูรณ์แล้วจะนำเสนอให้กับทางหน่วยงาน เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการให้ความสนับสนุนการศึกษาของนิสิต ทั้งนี้โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษรา โพพาทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร จักขอบคุนยิ่ง

คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เลขที่รับ 09991/2960
วันที่ 30 ก.พ. เวลา 11.04 น.
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

11 พ.ค. 2560
14.07 น.

เรียน รองคณบดีฝ่ายบริหาร
คณะแพทยศาสตร์
และเลขาธิการศูนย์วิจัยวิจัยทางภาษาสังคมวัฒนธรรม

ขอแสดงความนับถือ
[ลายเซ็น]
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริชัย โชติพานิช)
หัวหน้าภาควิชาเคหการ

[ลายเซ็น]
(นางสาวอัจฉราพรพรณ พลสิงห์)
ผู้เรียน
น.อ.นงน พริตทง รมบทยพ.
เพื่อติดต่อ
11 ต.ค. 60

เรียน
นางสาวอัจฉราพรพรณ พลสิงห์
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2218-4359 (รองศาสตราจารย์ และนักศึกษานิพนธ์ ภาควิชาเคหการ)
รองคณบดีฝ่ายบริหาร

เรียน ท่านคณบดี
เพื่อดำเนินการ
[ลายเซ็น]
11 ต.ค. 60

นางสาวอัจฉราพรพรณ พลสิงห์
โทรศัพท์ 097-2485712
ข้อมูล/TK/27/09/2560

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง
“สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

แบบสอบถาม 1 สอบถามหน่วยงานผู้จ้างงานบริษัททำความสะอาด

วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม : เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานที่จ้างบริษัททำความสะอาด ทราบข้อมูลเบื้องต้นของบริษัททำความสะอาดและพนักงานทำความสะอาด

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ในช่อง และเติมข้อความ หรือตัวเลขบนเส้นประ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) ชื่อ..... น.ส. กรรณิการ์สกุล..... ท-๗๑5ตำแหน่ง..... เจ้าหน้าที่สำนักงาน
เบอร์ติดต่อ..... 02-256-4458สังกัด คณะ/แผนก/ส่วนงาน..... งานบริหารระบบบริหาร คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของบริษัททำความสะอาดและพนักงานทำความสะอาดที่รับทำความสะอาดในหน่วยงานของท่าน

2.1) ชื่อบริษัท..... บริษัท เคทีเอส ๒๐๐๖ จำกัดเบอร์ติดต่อ.....

ชื่อผู้ติดต่อ..... นางสาว อัญญา แซ่ตันตำแหน่ง..... หัวหน้างาน

2.2) ระยะเวลาสัญญาทำความสะอาด..... 1 ปี.....เดือน..... วันที่เริ่มต้นสัญญา..... 1 ต.ค. 60 วันที่สิ้นสุดสัญญา..... 30 ก.ย. 61

2.3) มีจำนวนพนักงานทำความสะอาดทั้งหมด..... 57คน มีพนักงานรักษาความปลอดภัยทั้งหมด.....คน

2.4) มีการแบ่งการทำงานหรือไม่

มีการแบ่ง

กะเช้าจำนวน.....คน กะบ่าย จำนวน.....คน กะกลางคืน จำนวน.....คน

ไม่แบ่ง

2.5) ความต่อเนื่องในการทำงานของพนักงาน

พนักงานคนเดิมรับผิดชอบประจำ หมุนเวียนพนักงานตามแต่บริษัทจะจัดสรร

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 3 การขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาด

3.1) วัน/เวลาที่สามารถเข้าสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาดได้ โปรดระบุ..... 16 ตุลาคม 2560 13.00 น.

3.2) ชื่อกำหนดหรือการขออนุญาตเพื่อเข้าสัมภาษณ์พนักงาน โปรดระบุ..... 16 ตุลาคม 2560 13.00 น.

“หากเป็นไปได้ ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามภายในวันที่ 13 ตุลาคม 2560 จะเป็นเป็นพระคุณอย่างสูง”

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง

“สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดในพื้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

กรุณากรอกรายละเอียด จำนวนพนักงาน (หากเป็นไปได้ ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามภายในวันที่ 13 ตุลาคม 2560 จะเป็นส่วนประกอบอย่างสูง)

จำนวนพนักงานทำความสะอาด (กรุณากรอกจำนวนพนักงาน)

ชื่ออาคาร	รวมทั้งหมด	สัญญาสัมพันธ์พนักงานเพศหญิง						สัญญาสัมพันธ์พนักงานเพศชาย						หมายเหตุ
		ไม่ทราบสัญญา			สำหรับสัญญา			ไม่ทราบสัญญา			สำหรับสัญญา			
		ไทย	ลาว	พม่า	กัมพูชา	อื่นๆ	ไทย	ลาว	พม่า	กัมพูชา	อื่นๆ			
ตัวอักษร	12	3		7							1			
อาคาร อปส	12	7								5				
อาคาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	12	6								6				
อาคาร โฉนวิไล	2	1								1				
อาคาร วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา - งามวงศ์มา	15	12								3				
อาคาร สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	3	3								-				
อาคาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	9	8								-				
อาคาร หอสมุด	3	3								-				
อาคาร วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา - งามวงศ์มา	1	1								-				
โรงเรียนเตรียมทหาร	1	1								-				

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรหม พลสิทธิ์ (ขวัญ) Tel: 097-248-5712 Email : khwanan.alpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาทหาร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวลา	วันทำงาน		วันหยุด	
	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่รองรับกิจกรรม	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่รองรับกิจกรรม
09.00				
10.00				
11.00				
12.00				
13.00				
14.00				
15.00				
16.00				
17.00				
18.00				
19.00				
20.00				
21.00				
22.00				
23.00				
24.00				

30. ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ปัญหา	ไม่มีปัญหา	ระดับของปัญหา				
		1	2	3	4	5
1) ที่อยู่อาศัยคับแคบ						
2) พื้นที่ใช้สอยในที่พักอาศัยไม่เพียงพอ						
3) ที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม หรือสกปรก						
4) ด้านความปลอดภัย (ชีวิต ทรัพย์สิน โจรผู้ร้าย)						
5) ด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์)						
6) ด้านสภาพแวดล้อมบริเวณที่พักอาศัย						

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23. ท่านมีเงินเก็บหรือไม่อย่างไร

ไม่มี มี จำนวน.....บาท/เดือน วิธีการเก็บเงิน.....บาท/เดือน

24. ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่อย่างไร

ไม่มี มี จำนวน.....บาท สาเหตุที่เป็นหนี้.....

25. มีสวัสดิการจากบริษัทหรือไม่อย่างไร

ไม่มี มี

ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อื่นๆ โปรดระบุ.....

แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาสภาพการอยู่อาศัยรวมถึงอุปสรรคและปัญหาในการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดดังกล่าว

26. ที่อยู่ปัจจุบัน.....

27. ลักษณะกรรมสิทธิ์ กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของตน เช่า อยู่ฟรีโดยไม่มีเงื่อนไข

อยู่ฟรี โดยมีเงื่อนไข โปรดระบุ.....

28. ลักษณะที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเดี่ยว ตึกแถว บ้านเดี่ยวแบ่งเช่า ตึกแถวแบ่งเช่า หอพัก/ห้องพัก

อื่นๆ โปรดระบุ.....

จำนวนผู้อยู่อาศัย.....คน ความสัมพันธ์กับผู้อยู่อาศัยร่วมด้วย.....

29. กรุณาระบุกิจกรรมของท่านตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน

เวลา	วันทำงาน		วันหยุด	
	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่รองรับกิจกรรม	กิจกรรมที่ทำ	พื้นที่รองรับกิจกรรม
03.00				
04.00				
05.00				
06.00				
07.00				
08.00				

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับที่	รายละเอียดการเดินทาง (ที่ใช้ประจำ)	ระยะทาง	ระยะเวลา	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ต่อที่
2.	จักรยาน				
3.	รถจักรยานยนต์				
4.	รถเมล์				
5.	รถไฟฟ้า				
9.	อื่นๆ.....				

19. เวลาเดินทางออกจากที่ทำงาน.....เวลาที่ถึงบ้าน.....รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง.....

ลำดับที่	รายละเอียดการเดินทาง (ที่ใช้ประจำ)	ระยะทาง	ระยะเวลา	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ต่อที่
1.	เดิน				
2.	จักรยาน				
3.	รถจักรยานยนต์				
4.	รถเมล์				
5.	รถไฟฟ้า				
9.	อื่นๆ.....				

20. ท่านรับค่าจ้างในลักษณะใด

รายได้รายวัน วันละ.....บาท/วัน เฉลี่ยเดือนละ.....บาท/เดือน
 OT.....บาท/ชั่วโมง เฉลี่ยเดือนละ.....บาท/เดือน

รายได้รายเดือน เดือนละ.....บาท/เดือน OTเฉลี่ยต่อเดือนบาท/เดือน

21. ท่านมีรายได้จากช่องทางอื่นหรือไม่ ไม่มี มี โปรดระบุที่มา..... จำนวน..... บาท/เดือน

22. ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (ค่าประมาณ)

ค่าเช่าบ้าน/ที่พักอาศัยบาท/เดือน ค่ากับข้าว.....บาท/เดือน

ค่าน้ำ-ค่าไฟบาท/เดือน ค่าเดินทาง.....บาท/เดือน

ค่าระหนี้สิน ป.....บาท/เดือน ส่งให้ทางบ้านที่ต่างจังหวัดบาท/เดือน

อื่นๆ โปรดระบุ.....ประมาณ.....บาท/เดือน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โปตรระบุจังหวัด.....อำเภอ.....
- ภาคตะวันตก โปตรระบุจังหวัด.....อำเภอ.....
- ภาคเหนือ โปตรระบุจังหวัด.....อำเภอ.....
- ภาคใต้ โปตรระบุจังหวัด.....อำเภอ.....

- ประเทศลาว โปตรระบุเมือง
- ประเทศพม่า โปตรระบุเมือง
- ประเทศกัมพูชา โปตรระบุเมือง
- ประเทศอื่นๆโปตรระบุ..... โปตรระบุเมือง

10. ที่ภูมิลำเนาเดิมท่านมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองหรือไม่ มี ไม่มี

11. ลักษณะที่อยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมของท่าน

- บ้านเดี่ยว ตึกแถว บ้านเดี่ยวแบ่งเช่า ตึกแถวแบ่งเช่า หอพัก/ห้องพัก
- อื่นๆ โปตรระบุ.....

12. ท่านมีแผนจะกลับภูมิลำเนาภายในกี่ปี โปตรระบุ.....ปี

13. เป้าหมายหรือเงื่อนไขที่ท่านจะกลับภูมิลำเนา.....

ส่วนที่ 1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของพนักงานทำความสะอาด

10. งานที่ท่านเคยทำก่อนหน้านี้

ประเภทงาน.....จังหวัดที่ทำงาน.....

12. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร.....ปี 13. ระยะเวลาทำงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....ปี.....เดือน

14. ระยะเวลาการทำงานในบริษัทแห่งนี้.....ปี.....เดือน

15. สัญญาในการทำงานกับบริษัท มีสัญญา จำนวน.....ปี.....เดือน ทำมาแล้ว.....ปี.....เดือน ไม่มีสัญญา

16. จำนวนวันทำงาน

- จันทร์ เวลา..... อังคาร เวลา..... พุธ เวลา..... พฤหัสบดี เวลา.....
- ศุกร์ เวลา..... เสาร์ เวลา..... อาทิตย์ เวลา..... วันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา.....

17. เวลาที่เดินทางออกจากบ้าน.....เวลาที่ถึงที่ทำงาน.....รวมระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง.....

ลำดับที่	รายละเอียดการเดินทาง (ที่ใช้ประจำ)	ระยะทาง	ระยะเวลา	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ต่อที่
1.	เดิน				

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รหัสแบบสัมภาษณ์..... คณะ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ <input type="checkbox"/> หัวหน้าพนักงานทำความสะอาด <input type="checkbox"/> พนักงานทำความสะอาด		1
แบบสัมภาษณ์พนักงานทำความสะอาด แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เรื่อง “สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”		
แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของพนักงานทำความสะอาดทั้งคนไทยและต่างด้าวที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย <input checked="" type="checkbox"/> ในช่อง <input type="checkbox"/> และเติมข้อความ หรือตัวเลขบนเส้นประ.....		
ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานทำความสะอาด		
1. ชื่อ.....สกุล..... เบอร์ติดต่อ.....		
2. เพศสภาพ 1) <input type="checkbox"/> หญิง 2) <input type="checkbox"/> ชาย		
3. อายุ 1) <input type="checkbox"/> 15-19 ปี <input type="checkbox"/> 20-29 ปี <input type="checkbox"/> 30-39 ปี <input type="checkbox"/> 40-49 ปี <input type="checkbox"/> 50-59 ปี <input type="checkbox"/> 60ปีขึ้นไป		
4. สัญชาติ <input type="checkbox"/> ไทย <input type="checkbox"/> ลาว <input type="checkbox"/> พม่า <input type="checkbox"/> กัมพูชา <input type="checkbox"/> อื่นๆ		
5. เชื้อชาติ <input type="checkbox"/> ไทย <input type="checkbox"/> ลาว <input type="checkbox"/> พม่า <input type="checkbox"/> กัมพูชา <input type="checkbox"/> อื่นๆ		
6. ศาสนา <input type="checkbox"/> พุทธ <input type="checkbox"/> อิสลาม <input type="checkbox"/> คริสต์ <input type="checkbox"/> ไม่นับถือศาสนา <input type="checkbox"/> อื่นๆ		
7. ระดับการศึกษา <input type="checkbox"/> ไม่ได้รับการศึกษา <input type="checkbox"/> ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 <input type="checkbox"/> ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 <input type="checkbox"/> ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 <input type="checkbox"/> ระดับม.6หรือระดับ ปวช. <input type="checkbox"/> ระดับอนุปริญญาหรือระดับปวส. <input type="checkbox"/> ระดับปริญญาตรี <input type="checkbox"/> สูงกว่าปริญญาตรี		
8. สถานภาพการสมรส <input type="checkbox"/> โสด <input type="checkbox"/> สมรส <input type="checkbox"/> หย่าร้าง <input type="checkbox"/> หม้าย <input type="checkbox"/> แยกกันอยู่ <input type="checkbox"/> อื่นๆ ระบุ.....		
9. ภูมิลำเนาเดิม <input type="checkbox"/> ประเทศไทย <input type="checkbox"/> กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล..... <input type="checkbox"/> ปริมณฑล ปริมณฑลจังหวัด.....อำเภอ..... <input type="checkbox"/> ภาคกลาง ปริมณฑลจังหวัด.....อำเภอ..... <input type="checkbox"/> ภาคตะวันออก ปริมณฑลจังหวัด.....อำเภอ.....		

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้ น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727 นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

ปัญหา	ไม่มีปัญหา	ระดับของปัญหา				
		1	2	3	4	5
7) มลพิษ โปตรระบุนุ						
8) การเดินทางยากลำบาก						
9) อัตราค่าเช่า						
10) อื่นๆ โปตรระบุนุ						

31. หากเป็นไปได้ท่านอยากให้บริษัทหรือแหล่งงานสนับสนุนเรื่องใด

มีการแนะนำที่พักราคาถูกให้ (โดยไม่ได้สนับสนุนค่าใช้จ่าย) ช่วยสนับสนุนค่าเช่าที่อยู่อาศัย

มีรถรับส่งจากที่พักอาศัยมายังที่ทำงาน มีที่อยู่อาศัยของบริษัทให้เช่าในราคาถูกกว่าที่อยู่อาศัยทั่วไป

อื่นๆ โปตรระบุนุ

ไม่มีเรื่องที่ต้องการการสนับสนุน

32. ในการทำวิทยานิพนธ์นี้จะมีการขอเข้าถึงและสำรวจที่อยู่อาศัยของท่าน โดยมีกรถ่ายรูป และสเกตรูปที่อยู่อาศัยของท่านท่านยินดีหรือไม่


ยินดี ลงชื่อผู้อนุญาตให้เข้าถึงและสำรวจที่อยู่อาศัย.....

ไม่ยินดี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รหัสแบบสัมภาษณ์..... คณะ..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ <input type="checkbox"/> หัวหน้าพนักงานทำความสะอาด <input type="checkbox"/> พนักงานทำความสะอาด		1																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
แบบสำรวจที่อยู่อาศัยพนักงานทำความสะอาด แบบสังเกตนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เรื่อง “สภาพการอยู่อาศัยของพนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” 1. ผังที่อยู่อาศัย																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 5%;">1</td><td style="width: 5%;">2</td><td style="width: 5%;">3</td><td style="width: 5%;">4</td><td style="width: 5%;">5</td><td style="width: 5%;">6</td><td style="width: 5%;">7</td><td style="width: 5%;">8</td><td style="width: 5%;">9</td><td style="width: 5%;">10</td><td style="width: 5%;">11</td><td style="width: 5%;">12</td><td style="width: 5%;">13</td><td style="width: 5%;">14</td><td style="width: 5%;">15</td><td style="width: 5%;">16</td><td style="width: 5%;">17</td><td style="width: 5%;">18</td><td style="width: 5%;">19</td><td style="width: 5%;">20</td> </tr> <tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>6</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>7</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>8</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>9</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>10</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>11</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>12</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>13</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>14</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	2																					3																					4																					5																					6																					7																					8																					9																					10																					11																					12																					13																					14																				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20																																																																																																																																																																																																																																																																																				
2																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
3																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
4																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
5																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
6																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
7																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
8																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
9																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
10																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
11																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
12																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
13																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
14																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
***** ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้ น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727 นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

2. รายการเก็บข้อมูล
1. บันทึกตำแหน่งสถานที่ตั้ง
2. รูปถนน หรือการเข้าถึงที่อยู่อาศัย
3. รูปสภาพแวดล้อม
4. แบบผังพื้นที่อยู่อาศัย
5. รูปบริเวณโดยรอบ
6. รูปภายในบ้านทุกมุม
7. เส้นทางการเดินทางมาทำงานและเดินทางกลับบ้าน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

น.ส. อัจฉราพรรณ พลสิงห์ (ขวัญ) Tel.: 097-248-5712 Email : khwan.atpholsing@gmail.com LineID : 0892652727

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวนประชากรในเขตพื้นที่การศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พื้นที่	ไทย			ต่างด้าว			รวม	ที่มา
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม		
คณะ								
คณะครุศาสตร์	19	1	20	10	2	12	32	1
คณะทันตแพทยศาสตร์	15	1	16	23	17	40	56	1
คณะนิติศาสตร์	8	0	8	1	0	1	9	1
คณะนิเทศศาสตร์	3	1	4	8	17	25	29	1
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	22	0	22	0	0	0	22	1
คณะแพทยศาสตร์	42	15	57	0	0	0	57	1
คณะเภสัชศาสตร์	14	2	16	3	3	6	22	1
คณะรัฐศาสตร์	6	0	6	1	0	1	7	1
คณะวิทยาศาสตร์	31	6	37	8	1	9	46	1
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	5	0	5	0	0	0	5	1
คณะวิศวกรรมศาสตร์	39	3	42	11	0	11	53	1
คณะเศรษฐศาสตร์	10	0	10	0	0	0	10	1
คณะศิลปกรรมศาสตร์	6	0	6	0	0	0	6	1
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	9	0	9	4	2	6	15	1
คณะสหเวชศาสตร์	5	0	5	1	0	1	6	1
คณะสัตวแพทยศาสตร์	27	0	27	6	0	6	33	1
คณะอักษรศาสตร์	18	0	18	0	0	0	18	1
สำนักงานหอพัก	8	0	8	29	6	35	43	1
อาคารวิทยกิตติ(หอสมุด)	10	0	10	0	0	0	10	1
ฝั่งตะวันออก 1	0	0	0	0	0	0	0	2
อาคารส่วนสำนักงาน มหาวิทยาลัย	2	1	3	0	0	0	3	2
อาคารศาลาพระเกี้ยว	1	0	1	0	0	0	1	2
โรงอาหารรวมอาคารจุลจักรพงษ์	9	0	9	0	0	0	9	2

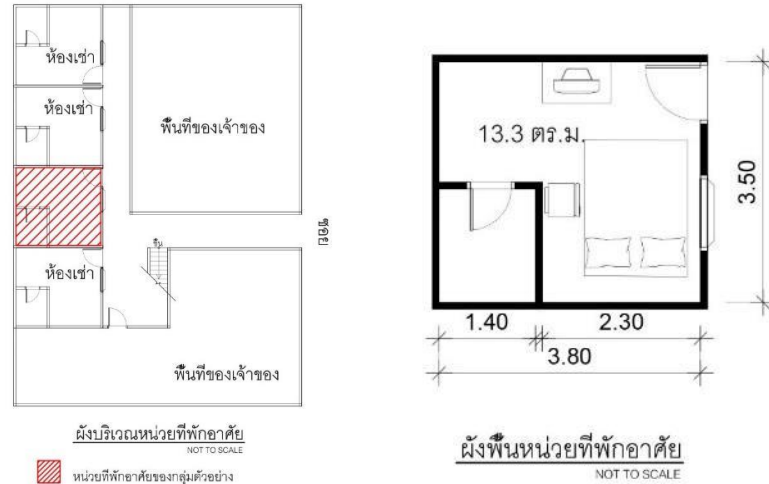
พื้นที่	ไทย			ต่างด้าว			รวม	ที่มา
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม		
อาคารมหิตลาธิเบศร	27	0	27	0	0	0	27	2
โรงอาหารรวมอาคารมหิตลาธิเบศร	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารเปรมบุรฉัตร	4	0	4	0	0	0	4	2
อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี	1	0	1	0	0	0	1	2
โรงอาหารรวมอาคารจอตถ 3	45	1	46	0	0	0	46	2
ฝั่งตะวันออก 2	0	0	0	0	0	0	0	2
อาคารหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	1	6	0	0	0	6	2
อาคารมหาจุฬาลงกรณ์	5	0	5	0	0	0	5	2
อาคารจักรพงษ์	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารจุฬาวิชซ์	4	0	4	0	0	0	4	2
อาคารบรมราชกุมารี	15	0	15	0	0	0	15	2
อาคารสถาบัน 3	6	0	6	0	0	0	6	2
ฐานพระบรมราชาอนุสาวรีย์สมเด็จพระปิยะมหาราชและสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าและลานจักรพงษ์	1	0	1	0	0	0	1	2
โรงอาหารรวมอาคารที่ติดกับอาคารมหาจักรีสิรินธร	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารฝั่งตะวันตก 1	0	0	0	0	0	0	0	2
อาคารจามจุรี 1,2และ3	8	0	8	0	0	0	8	2
อาคารจามจุรี 4	7	0	7	0	0	0	7	2
อาคารจามจุรี 5	10	0	10	0	0	0	10	2
อาคารจามจุรี6	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารจามจุรี8	2	0	2	0	0	0	2	2
โรงอาหารรวมสำนักงานมหาวิทยาลัย	1	0	1	0	0	0	1	2

พื้นที่	ไทย			ต่างด้าว			รวม	ที่มา
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม		
อาคารพินิตประชานาถ	9	0	9	0	0	0	9	2
โรงอาหารรวมอาคารพินิตประชานาถ	1	0	1	0	0	0	1	2
เรือนภระตราชา	1	0	1	0	0	0	1	2
เรือนจุฬานภิมิต	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารฝั่งตะวันตก 2	0	0	0	0	0	0	0	
อาคารวิทย์พัฒนา	6	0	6	0	0	0	6	2
อาคารคลังเก็บเอกสาร	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารบริการ 1	3	0	3	0	0	0	3	2
อาคารบริการ 2	2	0	2	0	0	0	2	2
อาคารจัดการขยะ	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารจุฬาพัฒน์ 4	2	0	2	0	0	0	2	2
อาคารธรรมสถาน	1	0	1	0	0	0	1	2
อาคารจามจุรี 9	18	0	18	0	0	0	18	2
	2	0	2	0	0	0	2	2
ทางเดินสกายวอล์ค (สนามกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทางเดินอุโมงค์ลอดถนนพญาไท	1	0	1	0	0	0	1	2
โรงอาหารรวมอาคารจุฬาพัฒน์ 9	1	0	1	0	0	0	1	2
จ้างเหมาบริหารทรัพย์สิน จุฬาพื้นที่ที่ 1	0	0	0	0	0	0	0	3
อาคารบรมราชชนนีศรีศตพรรษ	5	0	5	0	0	0	5	3
อาคารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	0	5	0	0	0	5	3
อาคารจุฬาพัฒน์ 13	10	0	10	0	0	0	10	3
อาคารเฉลิมราชกุมารี 60 พรรษา (จาม 10)	58	10	68	0	0	0	68	3

พื้นที่	ไทย			ต่างด้าว			รวม	ที่มา
	หญิง	ชาย	รวม	หญิง	ชาย	รวม		
อาคารศิลปวัฒนธรรม	6	0	6	0	0	0	6	3
อาคารพิพิธภัณฑน์มหาวิทยาลัย	0	0	0	0	0	0	0	3
อาคารจุฬาพัฒนา 14	10	5	15	0	0	0	15	3
พื้นที่จอดรถ 4	0	0	0	0	0	0	0	3
จ้างเหมาบริหารทรัพย์สิน จุฬา พื้นที่ที่ 2	0	0	0	0	0	0	0	4
อาคารหอพักวิทยนิเวศน์	6	0	6	0	0	0	6	4
อาคารหอพักจุฬานิเวศน์	5	0	5	0	0	0	5	4
อาคารหอพักจุฬานิเวศ2	2	0	2	0	0	0	2	4
ศูนย์กีฬา และนันทนาการ	11	1	12	9	0	9	21	1
รวม	622	47	669	114	48	162	832	
ร้อยละ20	124	9	133.8	23	10	32.4	166	
ร้อยละ15	93	7	100	17	7	24	125	

ผังพื้นที่และสภาพที่อยู่อาศัย

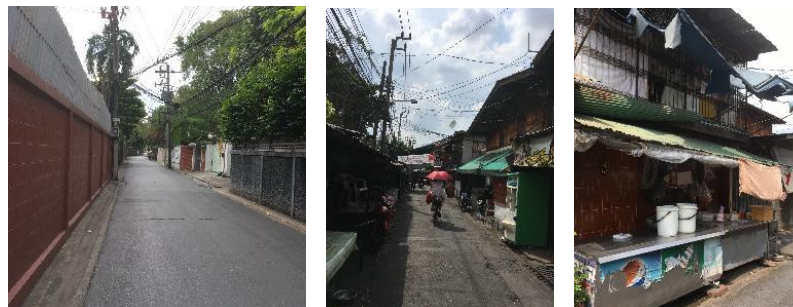
TH-01



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

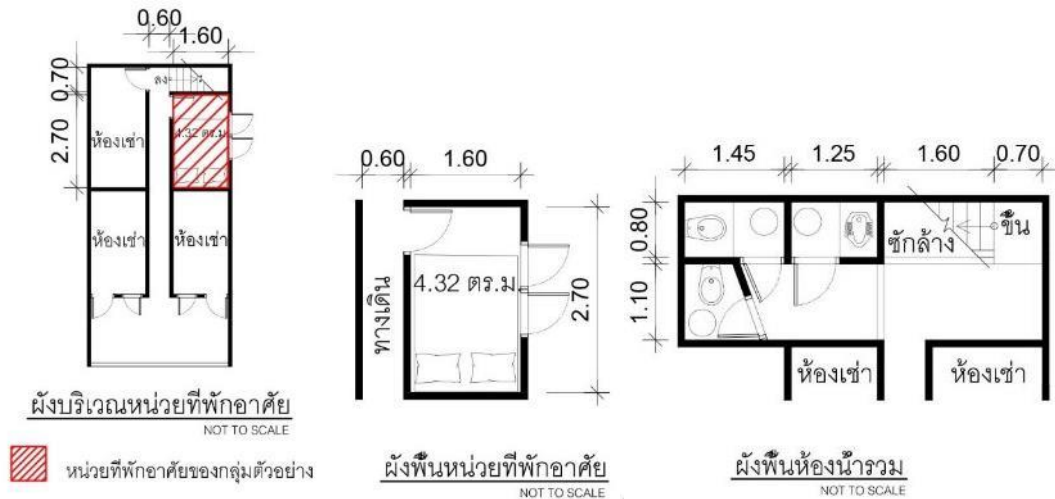


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

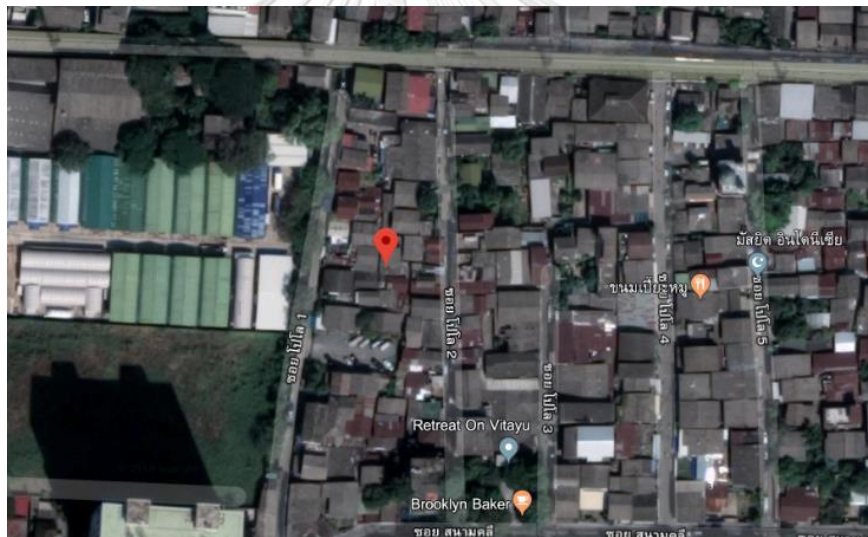


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

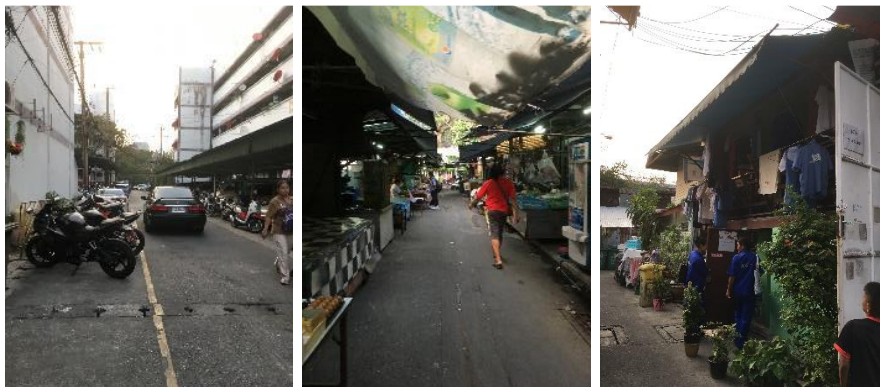
TH-02



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

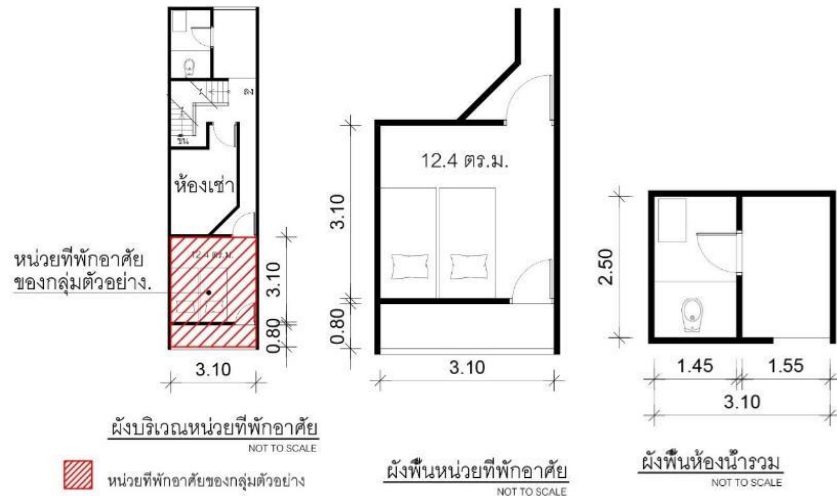


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง



ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-03



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

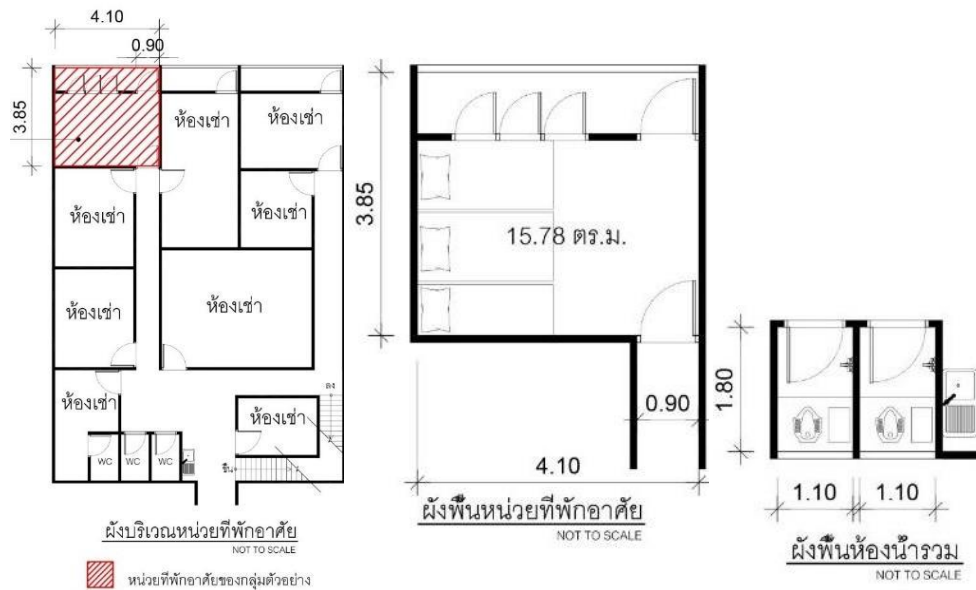


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

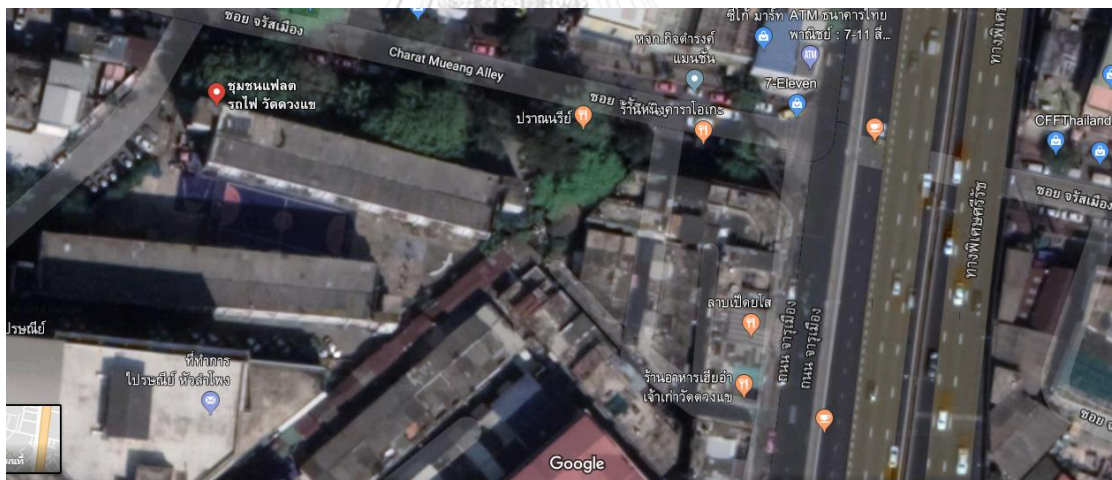


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-04



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

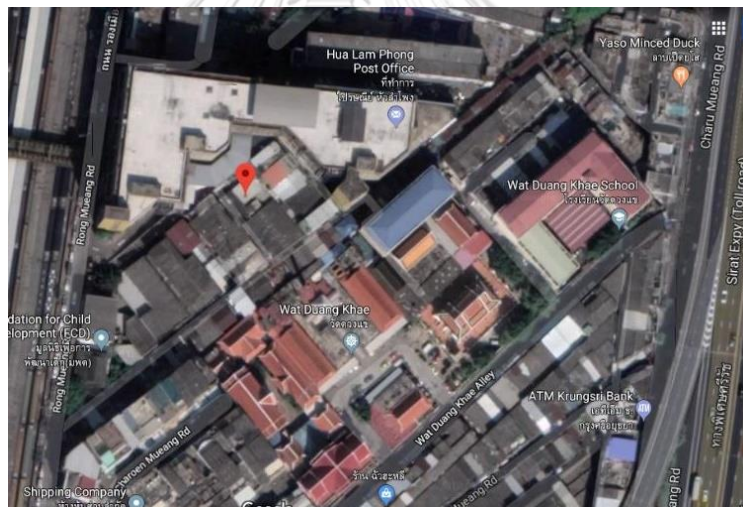
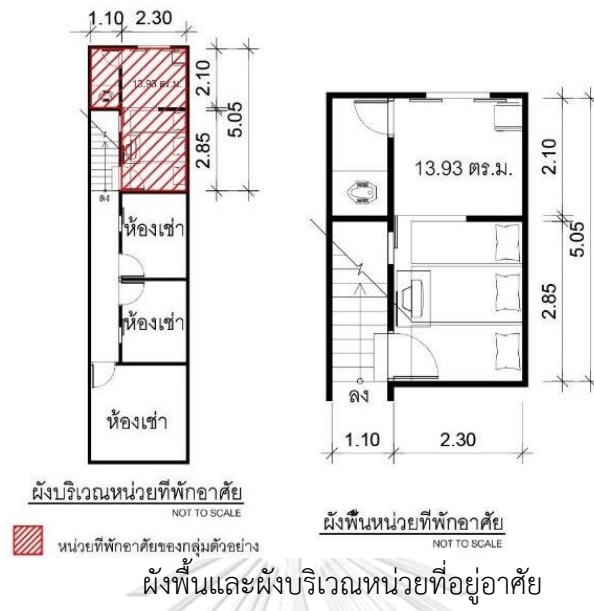


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

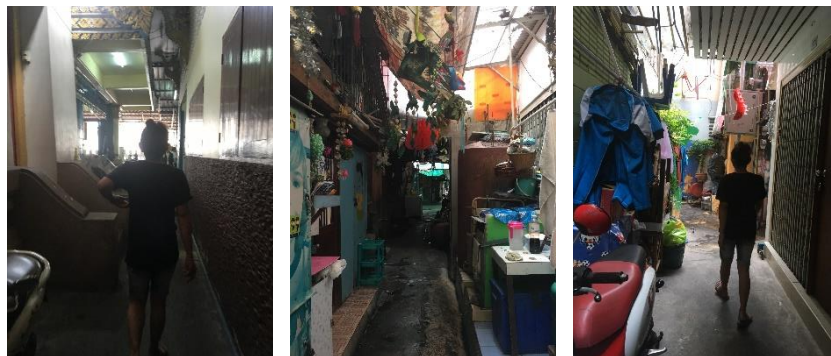


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-05

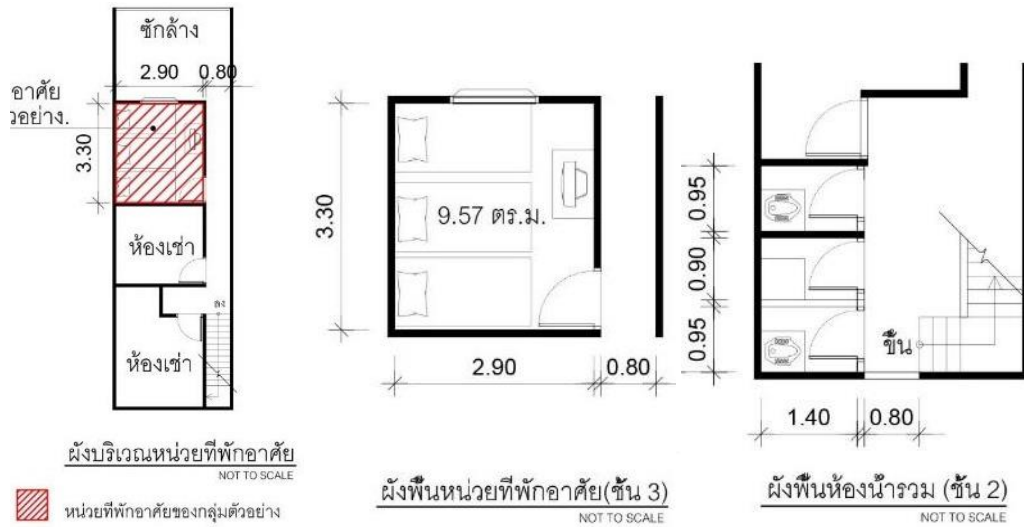


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

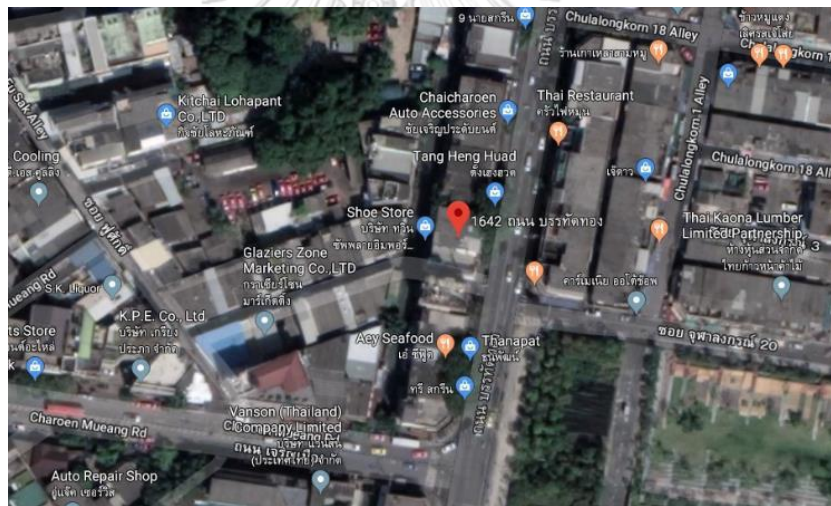


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-06



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

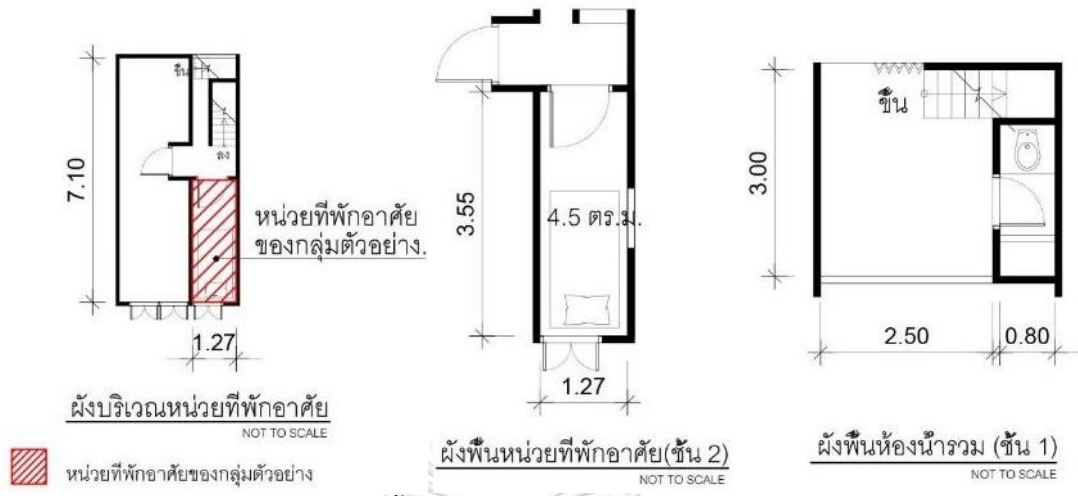


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

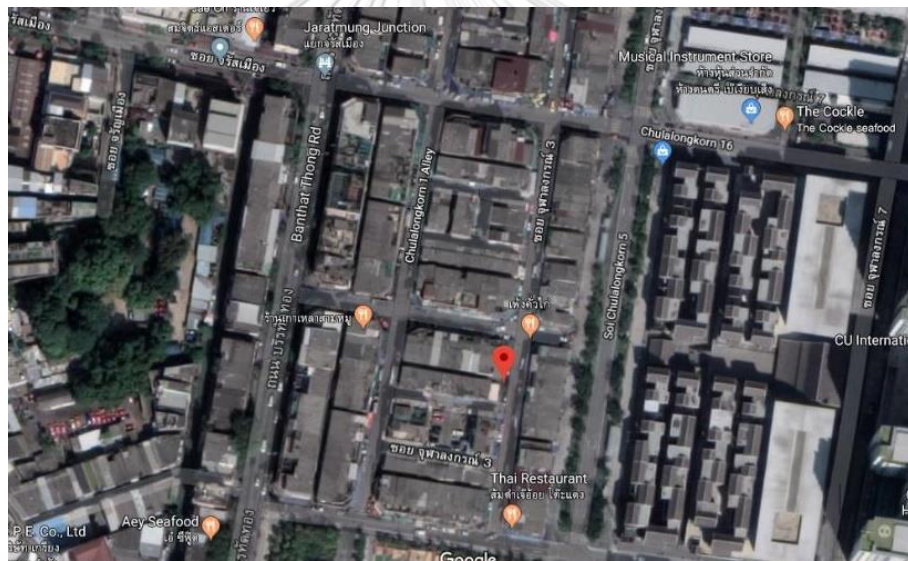


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-07



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

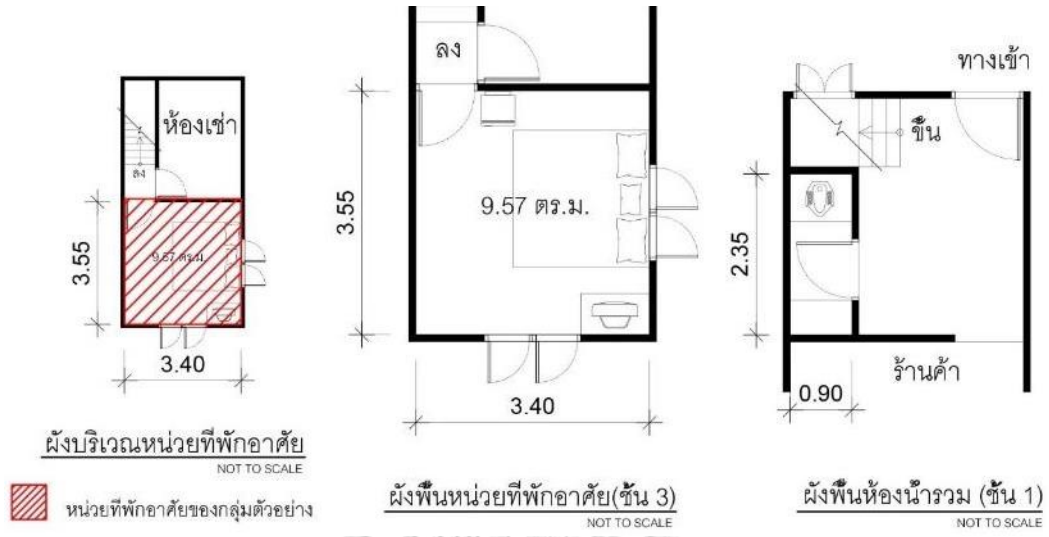


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

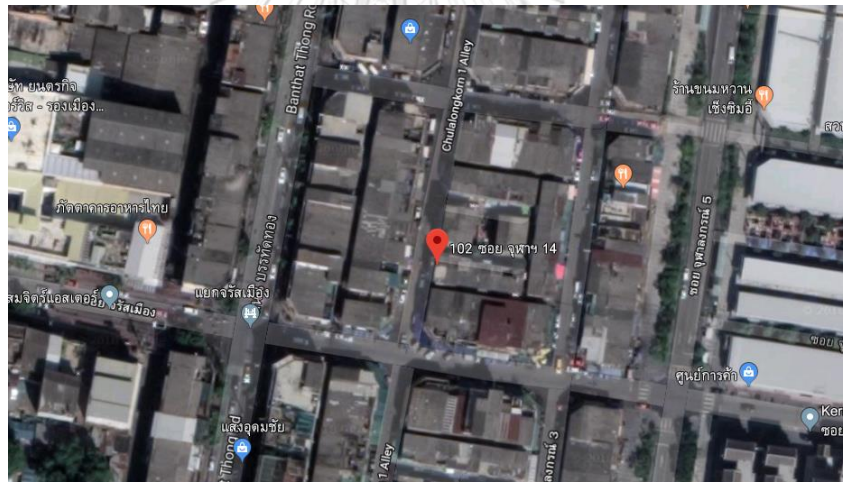


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-08



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

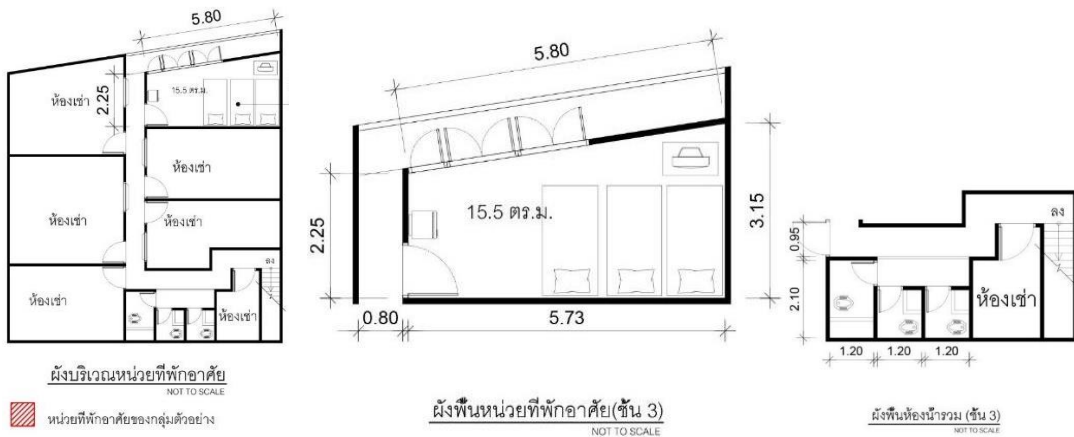


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

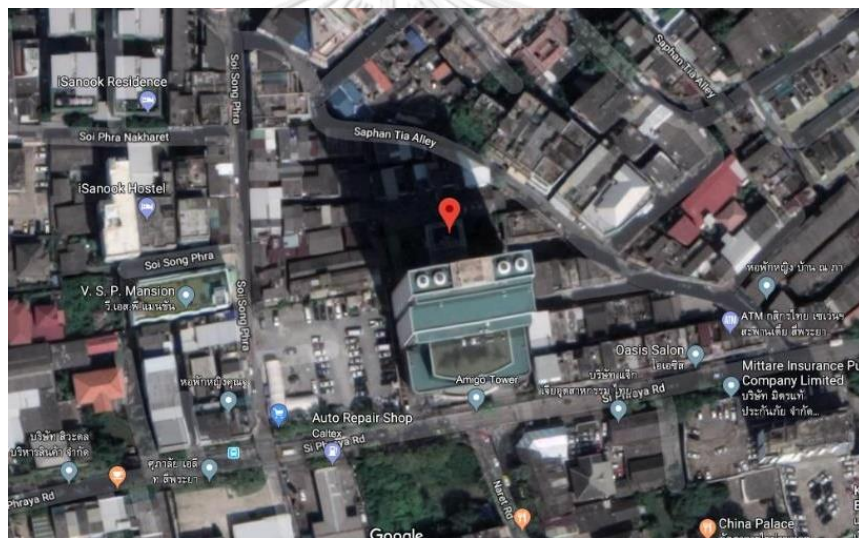


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-09



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

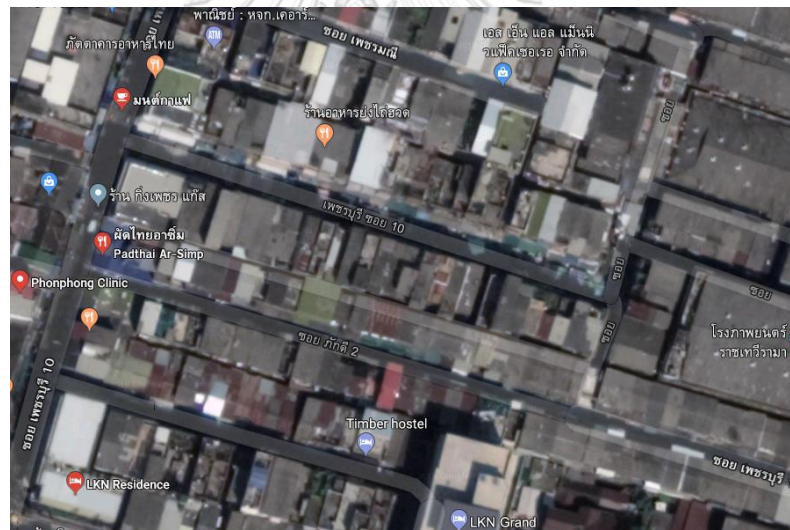
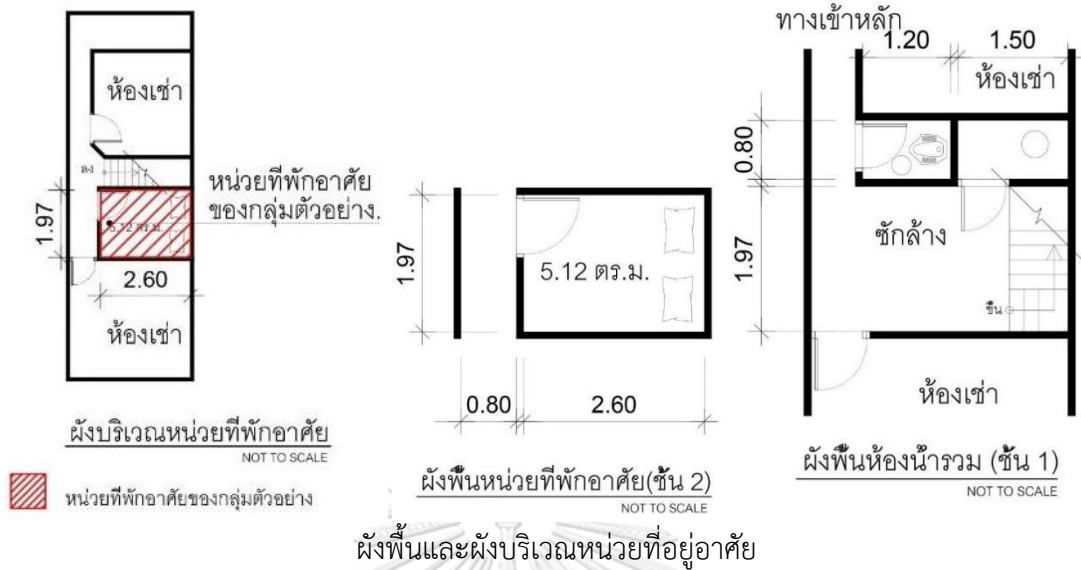


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

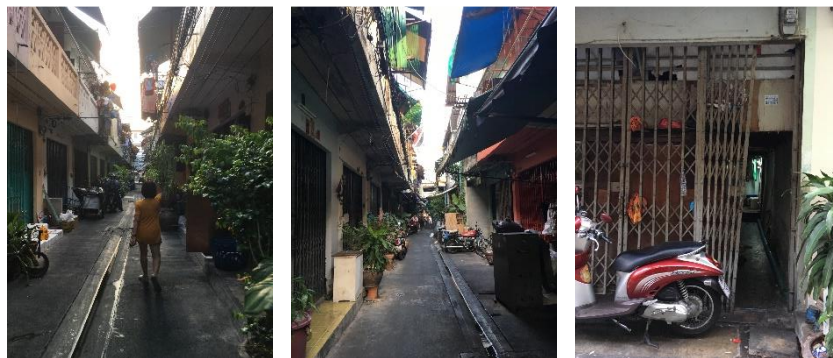


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

TH-10

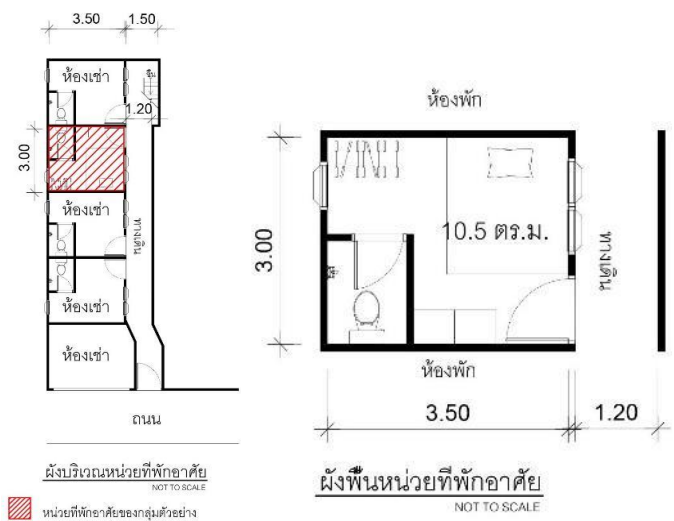


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

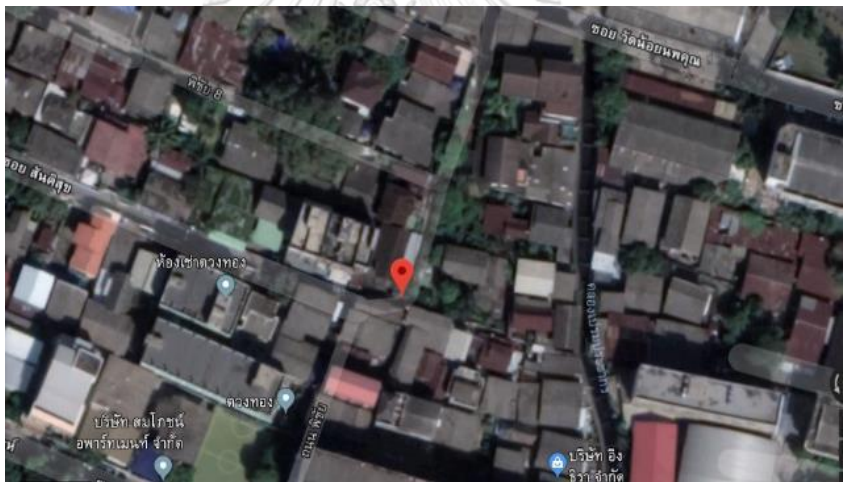


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-01



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย



สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

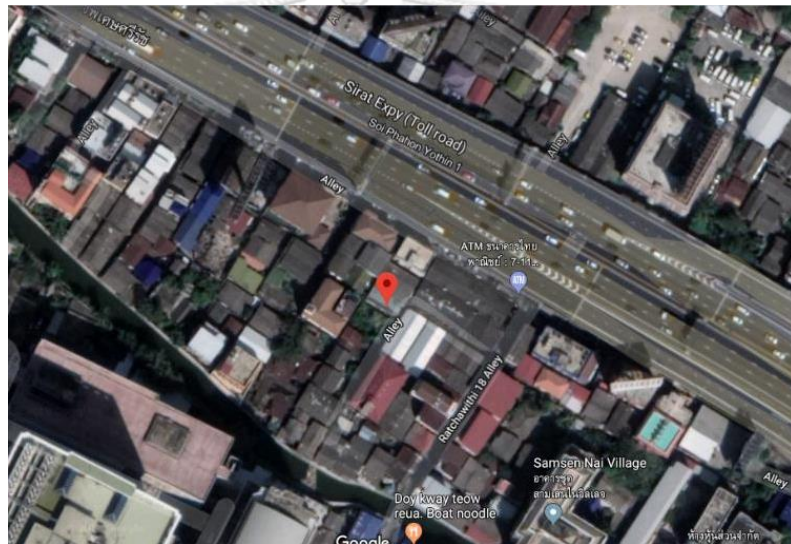


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-02



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

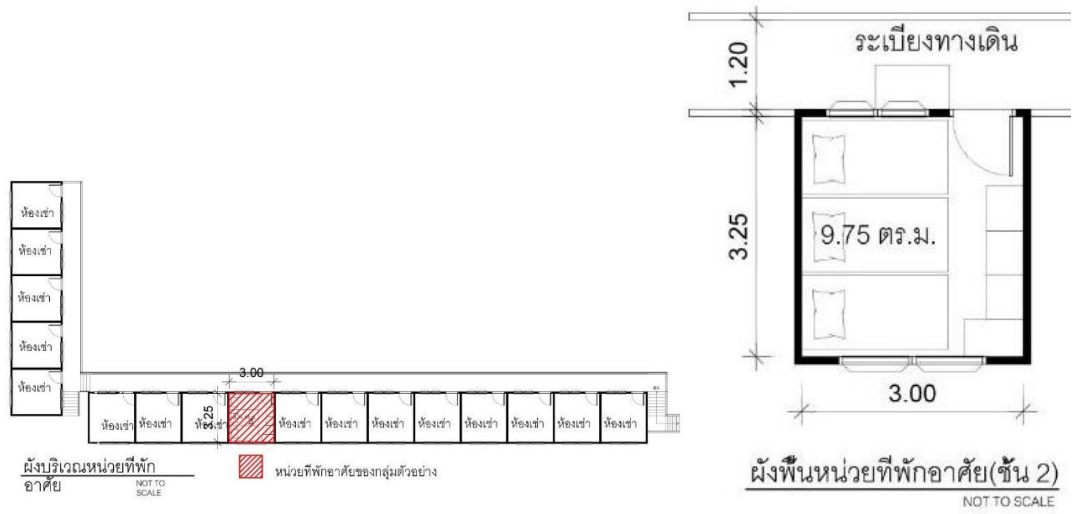


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

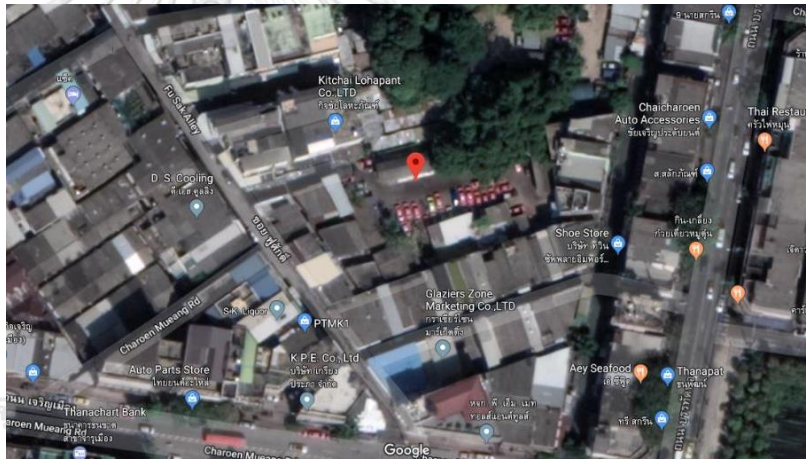
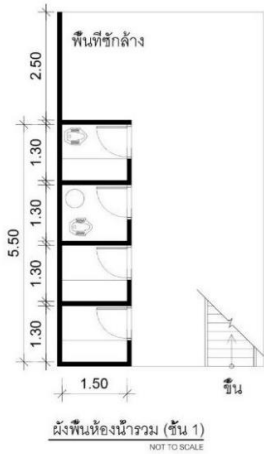


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

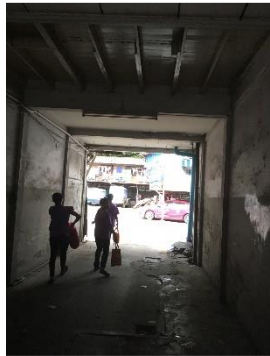
MOU-03



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

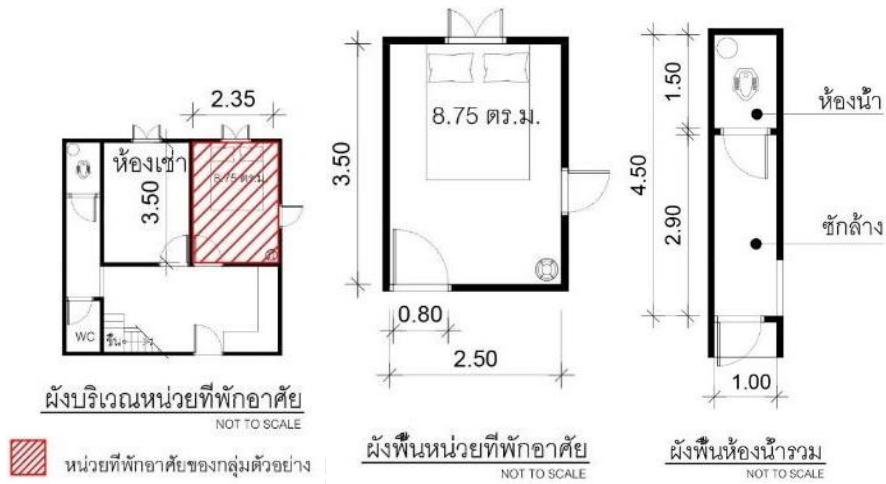


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

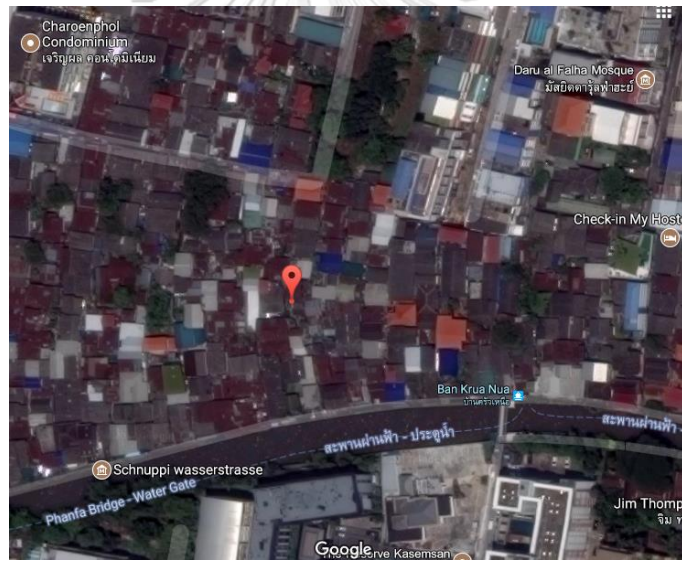


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริเวณแวดล้อม

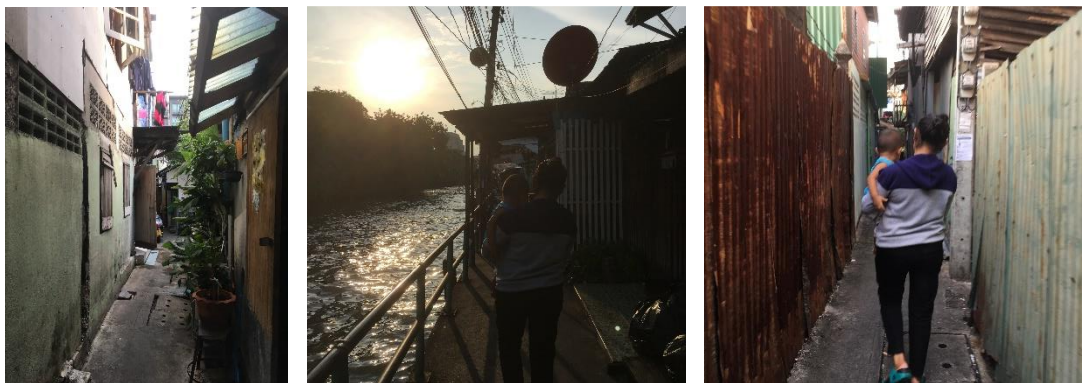
MOU-04



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

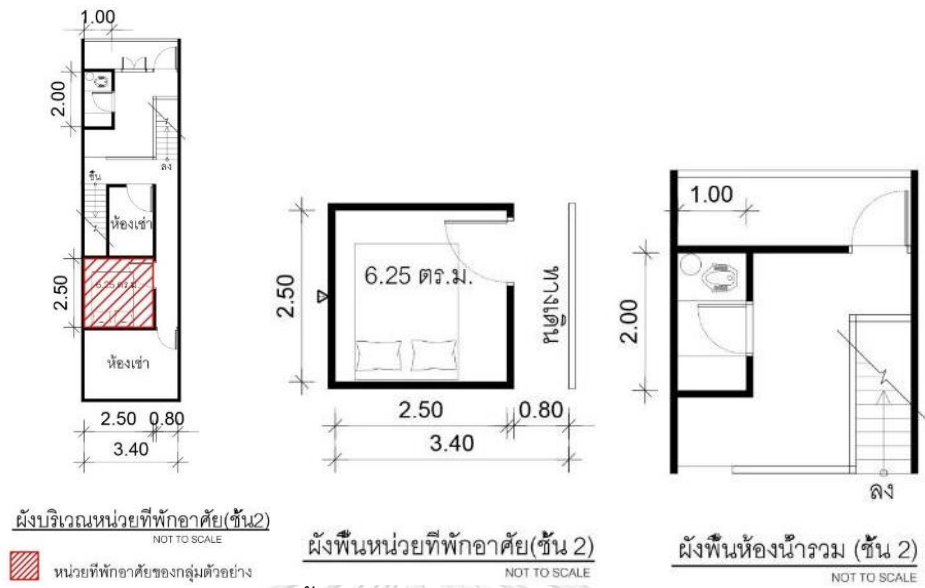


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

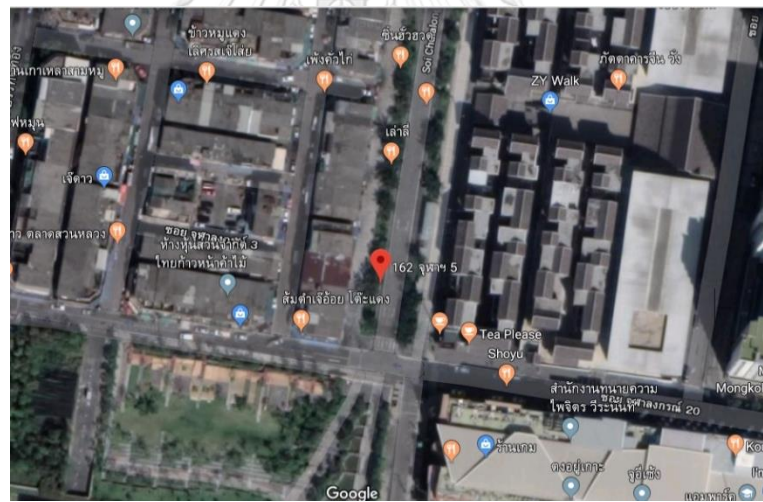


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-05



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

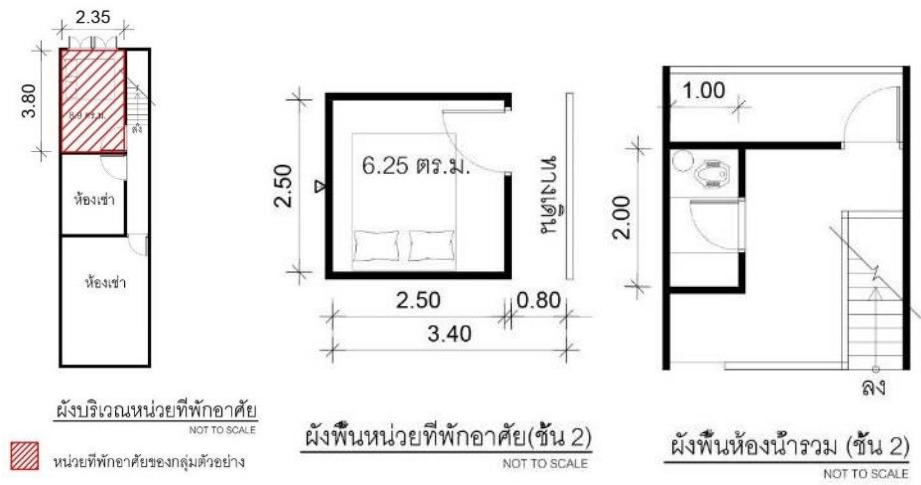


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

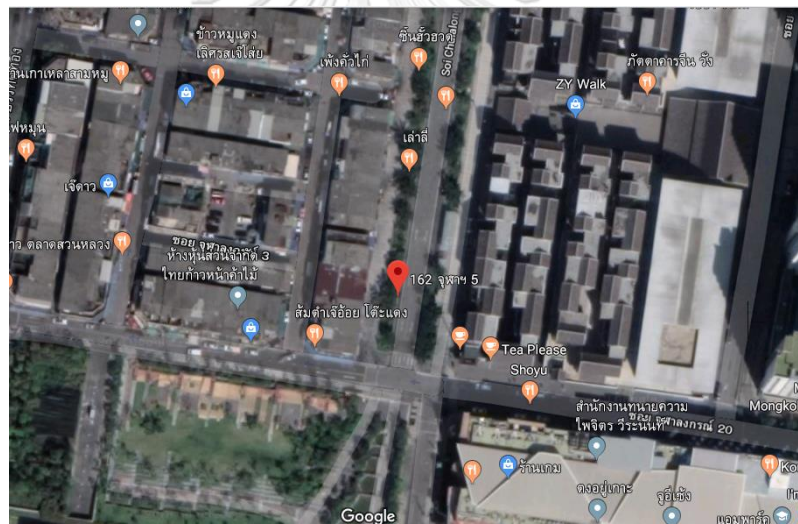


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-06



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

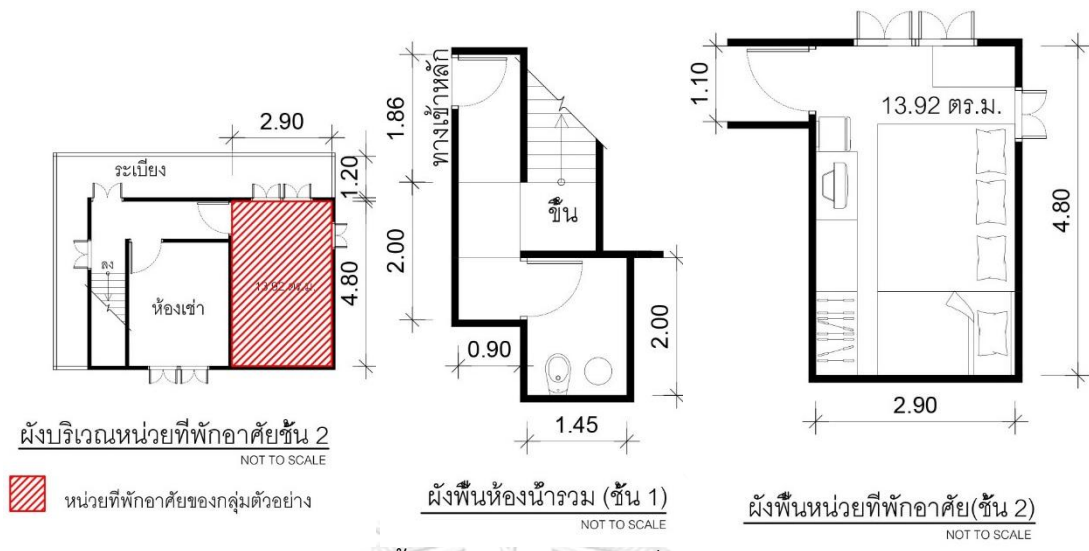


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

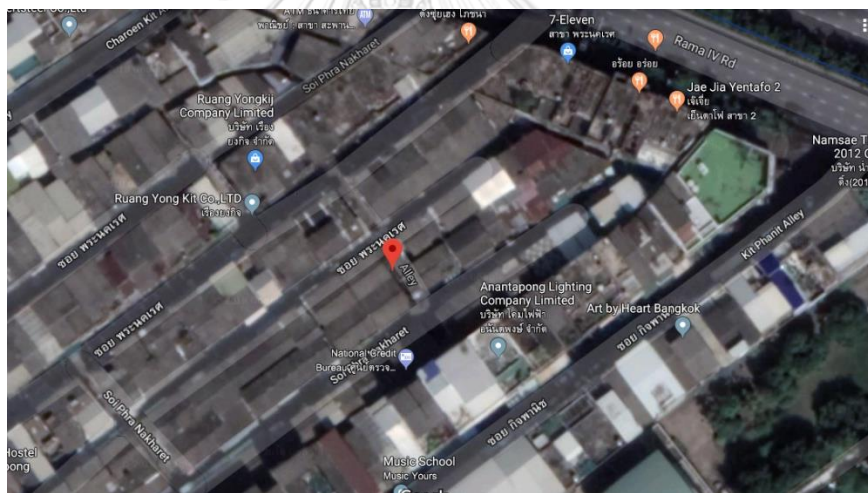


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

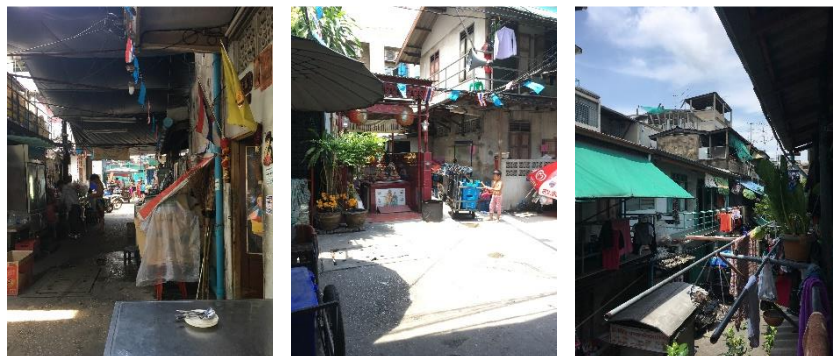
MOU-07



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

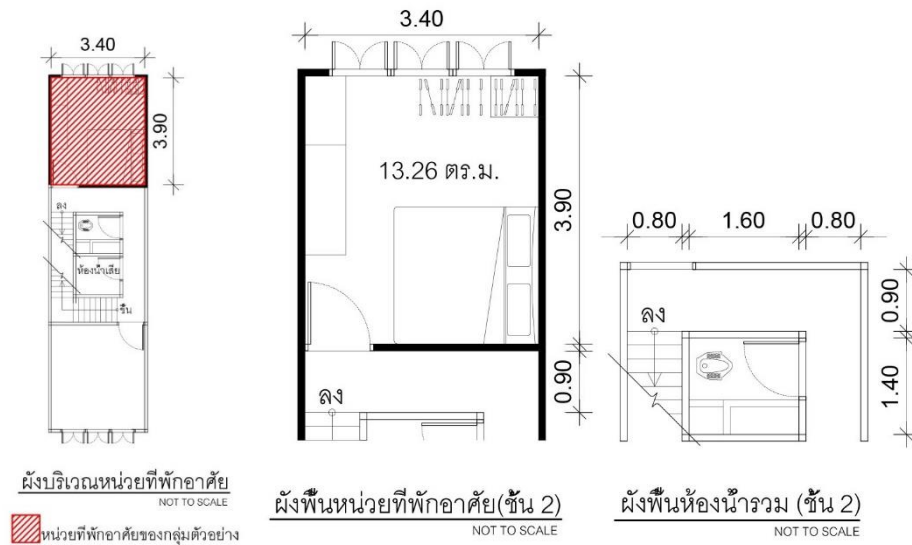


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง

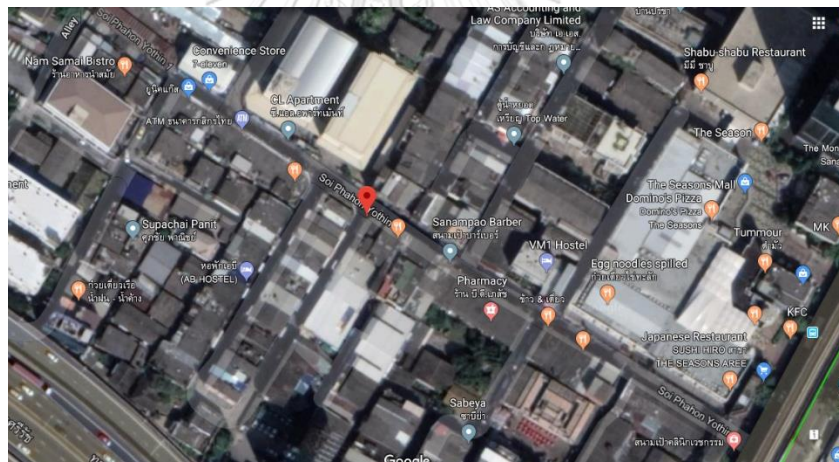


ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-08



ผังพื้นที่และผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย

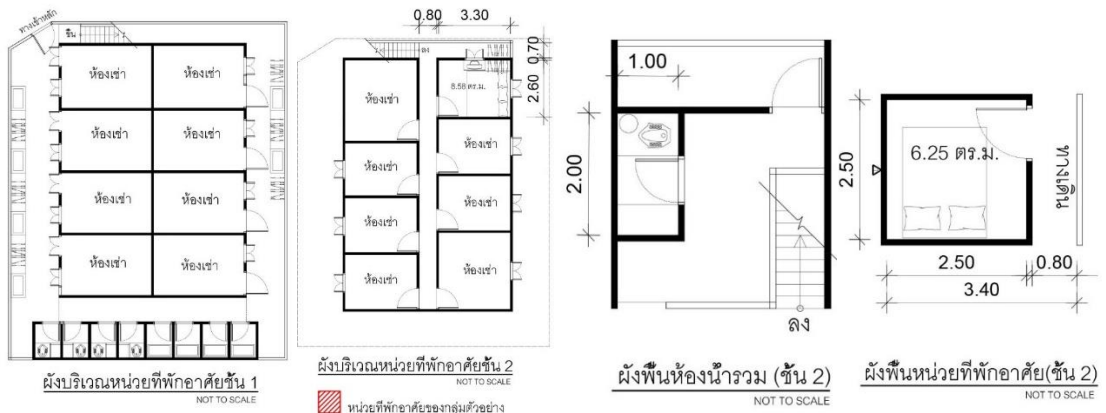


สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง



ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

MOU-09



ผังพื้นและผังบริเวณหน่วยที่อยู่อาศัย



สภาพชุมชนโดยรอบจากภาพมุมสูง



ภาพถ่ายสภาพทางเข้าชุมชนและบริบทแวดล้อม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ : นางสาว อัจฉราพรรณ พลสิงห์

เกิดเมื่อ : วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2533

ประวัติการศึกษา : ปี พ.ศ.2555 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.2557 : สถาปนิกประจำบริษัทสเคปอาร์คิเทคจำกัด

ปี พ.ศ.2558-2559 : สถาปนิกและผู้ช่วยวิจัยประจำหน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน : สถาปนิกอิสระ



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY